THE

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEBLY

DEBATES

OFFICIAL REPORT.

Third day of the Fifth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Thursday, the 29th July 1965.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

(*Mr. Speaker in the Chair*)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

HOUSE SITES TO HARIJANS

26—

*1374 (4782) Q.—*Sarvasri N. Yethi Raj Rao, (Channur) N Mohan Rao, (Ghanapur) Bh. Nagabhushan Rao (Warangal) and Ch. Vasudeva Reddy (Hasanparthi)*·—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state:

at what stage the allotment of House sites to Harijans of Devarupalli village, Jangaon taluk, Warangal district is as assured by the Hon. Minister—vide item 10 of page 14 of the Second Report of the Committee on assurance?

The Minister for Revenue (Sri N Ramachandra Reddy) ·— The Collector has reported that allotment of house sites from Banchari has not made progress because specific proposals or applications have n t been received from the District Social Welfare Officer or the Samithi or individual Harijans.

శ్రీ ఎన్. మోహనరావు·—పదేళ్లనుండి యీ కేస్ పెండింగ్‌లో ఉన్నదని, ఇంతవరకు ప్రపోజల్స్ రాలేదని అంటున్నారు. దానికి కారణం ఏమిటి?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి :—లోగడ రిక్విజిషన్ ప్రపోజల్స్ ఉండెను. పట్టాల్యాండ్ ఎక్వయిర్ చేయాలని ఉంది. And that was dropped in 1963. As the Government land was available the Social Welfare Department or Samithi or the individual Harijan can make a specific request and if the Social Welfare Department sends specific proposals then certainly, if that land is available, that will be allotted

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ (పెనుగొండ):— గవర్నమెంట్ ల్యాండ్ గ్రామంలో ఎవైలబుల్‌గా ఉన్నప్పుడు ఎక్విజిషన్ విషయంలో మేము అది

తగ్గించుకొంటామని ప్రభుత్వంవారు సెలవిస్తున్నారు. అటువంటి ల్యాండ్స్‌కు పట్టాలకోసం అప్లికేషన్ పెడితే ఇవి పది, పదిహేనేండ్లవరకు వచ్చే ప్రమాదం ఉన్నదికాబట్టి, ఆ స్థలాలలో హరిజనులు ఇండ్ల నిర్మాణము చేసిన తర్వాత అప్లికేషన్ పెట్టుకొంటే, పట్టాలు ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా? ప్రభుత్వ బంజరు పోరంబోకులు ఉన్నచోట్ల ప్రభుత్వం ఎక్వయిర్ చేసే పాలసీని డిస్కరేజ్ చేస్తున్నది. ఆ భూములకు హౌస్ సైట్స్‌క్రింద పట్టాలు కావాలని అప్లికేషన్ పెట్టుకొంటే పదేళ్లు పడుతున్నది. ఆ డిలే కాకుండా ఉండే నిమిత్తం ఆ భూములలో నివేశన స్థలాలకోసం తాత్కాలికంగా ఐదు సెంట్స్ చొప్పున అక్యుపై చేస్తే, అనంతరం పట్టాలు ఇవ్వటానికి, ఆ అక్యుపేషన్ గుర్తించటం కోసం ప్రభుత్వం ఉత్తరువు జారీచేస్తుందా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి :— జారీచేయనక్కరలేదు. ఇదివరకే ఉత్తరువులు ఉన్నవి. గవర్నమెంట్ ల్యాండ్, అనబ్జక్షనబుల్ ల్యాండ్ స్వాధీనంలో ఉన్నట్లయితే, వాటిని రెగ్యులరైజ్ చేయించుకోవచ్చును.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య (ఎర్రగొండిపాలెం) :—తిరిగి ప్రత్యేకంగా దరఖాస్తులు పెట్టుకోమని చెప్పారు. పట్టాలు ఇవ్వమని ఇదివరకు పెట్టుకొన్నారు. మరల దరఖాస్తులు పెట్టుకోవాలని వారికి తెలియక చాలాచోట్ల దరఖాస్తులు మరల పెట్టుకోలేదు. మరల వారు దరఖాస్తు పెట్టుకోలేదు, మేము పట్టాలు ఇవ్వలేదు అనే కారణంచేత సంవత్సరాలు గడుస్తున్నవి. ఈ విధంగా తిరిగి దరఖాస్తులు పెట్టుకోవాలని ప్రభుత్వమే వారికి తెలియజేసి, రెవిన్యూ ఇన్స్‌పెక్టర్స్‌ద్వారా నోటీసు జారీచేస్తే బాగుంటుంది. కాని అట్లా చేయటంలేదు. ఒక రూపాయి బిళ్ల అంటించి అర్జీ పెట్టుకోవాలని తెలియకపోవటంవల్ల వారు పెట్టుకోవటం లేదు. ప్రభుత్వం, వారికి తిరిగి పెట్టుకోవాలని చెబుతుందా?

శ్రీ ఎన్ రామచంద్రారెడ్డి :— జనరల్ ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ ఇవ్వటానికి అభ్యంతరంలేదు ; ఇవ్వవచ్చును. కాని ఇప్పుడు సమితులు, జిల్లా పరిషత్‌లు ఉన్నవి. సాధారణంగా సమితులలోని సర్‌పంచ్‌లకు ఆయా గ్రామాలలోని లోకల్ నీడ్స్ వారి దృష్టిలో ఉంటాయి. వారు గైడ్ చేస్తున్నారు. వారు వచ్చి సమితులలోనో, తహశీల్‌లోనో లేక సోషల్ వెల్‌ఫేర్ డిపార్ట్‌మెంట్‌లోనో దరఖాస్తు పెట్టుకొంటారు కనుక, దాని ప్రకారం ప్రపోజల్స్ ప్రయివేట్ లాండ్ అయితే, ఎక్విజిషన్ కానివ్వండి, గవర్నమెంట్ లాండ్ అయితే ఎసైన్‌మెంట్ కానివ్వండి జరుగుతున్నదని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. ప్రసాదరావు (ఖమ్మం) :—వారు అడిగిన భూమి ఇవ్వటానికి ఏవో ఆటంకాలు వచ్చాయన్నారు. అది కాకపోయినా ప్రభుత్వంవద్దనున్న ఎవైలబుల్ ల్యాండ్ ఇస్తామన్నారు. దానికి వేరే అప్లికేషన్ ఎందుకు? ఇదివరకు ఉన్న అప్లికేషన్ చాలదా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి :—అప్లికేషన్ కాదండి. స్పెసిఫిక్ ప్రపోజల్స్ కావాలికదా? ఎంత లాండ్ కావాలి, ఎన్ని హౌసెస్ ఉన్నాయి, అన్నది లేకుంటే ఏది ఎంత కేటాయించాలన్నది స్పెసిఫిక్‌గా లేకుంటే—The Social Welfare

Department should send specific proposals as to how much area has to be assessed-that has to be decided, .

శ్రీ ఎన్. ప్రసాదరావు :—ఇప్పుడు సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్ట్మెంట్ ద్వారా సర్వేచేయించి. వారికి ఎంత కావాలో విచారించి తెలుసుకోవటానికి మళ్లీ వారినుండి స్పెసిఫిక్ ప్రపోజల్స్ ఎందుకు అడగాలి ? అది మీ డిపార్ట్మెంట్ సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్ట్మెంట్కు వ్రాయవచ్చునుకదా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి — సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్ట్మెంట్కు వ్రాశాము. But the report says that the Harijans are not keen on taking Government land.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం) —చాలాచోట్ల ఇండ్లు కట్టుకొని నివాసం చేయటం జరుగుతున్నది. వారికి పట్టాలు ఇవ్వటంలేదు. పట్టాలు కావాలని అడిగినప్పటికీ, బాన్ వచ్చిందికనుక, బాన్ లిఫ్ట్ అయ్యేవరకు పట్టాలు ఇవ్వటంలేదని—ఇంకా ఇతర కారణాలు చెప్పటం జరుగుతున్నది. అట్లా లేకుండా ఎక్కడైతే హరిజనులు నివాసం చేస్తున్నారో, బ్యాక్వర్డ్ కమ్యూనిటీస్ కాపురాలు చేస్తున్నారో, అక్కడ వారికి పట్టాలు ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం పూనుకోంటారా ? అట్లా డెఫినిట్ ఇన్స్ట్రక్షన్స్ ఇస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి .—ఇదివరకే డెఫినిట్ ఇన్స్ట్రక్షన్స్ ఉన్నవి ఇదివరకు ఉన్న బాన్ లిఫ్ట్ చేశాము. ఎక్కడైతే అక్యుపెంట్స్ ఉన్నారో వారికి పట్టాలు ఇవ్వాలని గౌరవసభ్యులు సెలవిచ్చారు. అది అబ్జక్షనబుల్ లాండా, అనఅబ్జక్షనబుల్ లాండా అన్నది చూడాలి—In the case of unobjectionable land, there is no necessity to issue further instructions Already instructions are in force and if there is any delay in a specific case, of course, in that specific case we can give instructions and ask why this delay has occured and proposals may be made to regularise all those things and patta may be made.

శ్రీ టి కె ఆర్. శర్మ (కర్నూల్) — హరిజనులకు ఇండ్లస్థలాలు, పట్టాలు ఇచ్చే కార్యక్రమం పట్టణాలలో అమలుజరగటానికి వీలులేని అవాంతర పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఆ విషయం ప్రభుత్వానికి తెలుసు గవర్నమెంటు స్థలం ఉన్నప్పుడు—దానిని హరిజనులకు సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్ట్మెంట్ ఇవ్వవలెనంటే, మునిసిపాలిటీ ఒక అడ్డముగా ఉంటున్నది. అట్టి పరిస్థితిలో గవర్నమెంట్ ఎక్విజిషన్చేసి భూమి తీసుకొని ఇచ్చేపరిస్థితి ఏర్పడటంలేదు. హరిజనులకు ఇండ్లస్థలాలు ఇచ్చే విషయంలో పట్టణాలలో అవకాశం కల్పించటానికి వీలుగా ప్రభుత్వం ఏదైనా ఏర్పాటుచేస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి :—పట్టణాలలో చేస్తున్నారు. పల్లెటూళ్లలో చేస్తున్నారు ఎక్కడెక్కడ అవసరము ఉన్నదో, ఆ అవసరం అనుసరించి ఆ విధంగా చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వం యీ సంవత్సరము గ్రాంటుకూడ హెచ్చు చేసింది. హరిజనుల ఇండ్లస్థలాలకొరకు, ఎక్కడైతే గవర్నమెంట్ లాండ్

లేదో ఆ ప్రదేశాలలో పట్టాల్యాండ్స్ ఎక్వయిర్ చేయటానికి యీ సంవత్సరం హెచ్చు కేటాయింపు 80 లక్షల రూపాయలు కేటాయింపు చేయటం జరిగింది.

శ్రీ జి. సి వెంకన్న (ఉరవకొండ) :—అధ్యక్షా, ఇక్కడ అసెంబ్లీలో ప్రశ్నలు వేయటం, మంత్రులు సమాధానము చెప్పటం బాగానే కనుపిస్తున్నది కాని, వాస్తవముగాచూస్తే ప్రాక్టికల్‌గా కష్టంగా ఉన్నది. సోషల్ వెల్‌ఫేర్ డిపార్టుమెంట్ సమితులకు అప్పగించారు. దానికి ఎస్. ఇ. ఓ. ఒకాయన ఉన్నారు బి డి. ఓ.ఉంటారు దానికి ఒక స్టాండింగ్ కమిటీ ఉన్నది. ఏ సమితి ఏరియాలో ఏ హరిజనులైతే గవర్నమెంట్ లాండ్స్ ఆక్రమణ చేసుకొంటున్నారో, వాటిని వెంటనే ఎంక్వయిరిచేసి, అవి అనబ్జక్షనబుల్‌గా ఉంటే, వారికి వెంటనే పట్టాలు ఇవ్వటానికి అటువంటి ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ వెంటనే బి.డి.ఓ కు. ఎందుకు ఇవ్వకూడదని, అడుగుతున్నాను. ఈ స్పెసిఫిక్ కేసులో అప్లికేషన్ పెట్టుకొన్న లాండ్ ఇవ్వటానికి వీలులేదు. గవర్నమెంట్‌లాండ్ తీసుకోవటానికి ఇష్టపడటంలేదని అన్నారు. గవర్నమెంట్‌లాండ్ ఎంతదూరంలో ఉన్నది? ఆ లాండ్ తీసుకోవటానకి కారణం ఏమి చెబుతున్నారో మంత్రిగారు సెలవిస్తారా?

శ్రీ ఎన్ రామచంద్రా రెడ్డి:—ఇదివరకు కొంత లెంగ్తీప్రొసీజరు ఉన్నమాట వాస్తవమే. ఐదారు నెలల క్రితం ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక సమావేశం ఏర్పాటు చేసినారు. అందులో యీ విషయాలన్ని చర్చించినారు. హెల్త్ డిపార్టుమెంట్‌కు రిఫర్ చేయటం మొదలైన ప్రొసీజర్‌అంతా లెంగ్తీ ప్రొసీజరుకనుక దానిని ఏవిధంగా కర్‌టైల్ చేయటానికి వీలవుతుంది అన్న దానిని చర్చించి, అది మోడిఫై చేయటం జరిగింది. దానిననుసరించి ఇదివరకు జరిగిన ఆలస్యం ఇకముందు జరగదని భావించటానికి అవకాశం ఉన్నది. డబ్బు కేటాయింపులో కూడ కొంత ఇబ్బంది ఇదివరకు ఉండేది. ఇప్పుడు ఇన్‌హాన్స్‌కూడ చేశాము. ఇప్పుడు 80 లక్షలు ఇచ్చినారు. ఇదివరకు ప్రొసీజర్ ఆలస్యం అవటంవల్ల కొంత అమౌంట్ లాప్స్ అయ్యే పరిస్థితి ఉన్నది. ఇకముందు సమితులు జాగ్రత్తగా చూడటానికి అవకాశం ఉంది. ఇకముందు ఆ విధంగా జరగదని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ పర్టిక్యులర్ కేసులో పట్టాలాండ్ ఎంక్వయిర్ చేయాలని ఏదైతే అనుకొన్నారో ఆ భూమి ఇప్పుడు ఉన్న హరిజనులకు ఎడ్‌జసెంట్‌గా ఉంది. గవర్నమెంట్ లాండ్ దానికన్నా కొద్ది దూరంలో ఉంది కనుక దానికి వారు ఇష్టపడటం లేదని అనుకొంటున్నాను.

శ్రీ ఎ. రామచంద్రారెడ్డి(భోన్‌గిరి):—ప్రతి గ్రామంలో గ్రామానికి అనుకొని చాలా ప్రభుత్వ ల్యాండ్ ఉంది. చీఫ్‌మినిస్టరుగారు ఆర్డర్ ఇచ్చారని అంటున్నారు. కాని ఆరేడు సంవత్సరాలు కార్యాయి చేస్తేనేగాని అది పూర్తి కావటంలేదు. ఉదాహరణకు భువనగిరి తాలూకా బహదూర్‌పేట అనే గ్రామంలో పది సంవత్సరాల క్రిందట తహశీల్‌దార్‌తో కలెక్టర్‌తో, రెవిన్యూబోర్డు మెంబర్స్‌తో కలిసినప్పటికీ—అది ప్రభుత్వలాండ్ కనుక కలెక్టర్ స్పాట్ ఇన్‌స్పెక్షన్ చేసి దానిని విచారణ చేసి రెవిన్యూబోర్డుకు పంపిస్తే, రెవిన్యూబోర్డు ఆ ప్రభుత్వభూమిని గ్రామకంఠంలో చేర్చే వీలుంటుందని యీ విధంగా ఆరేడు సంవత్సరాలుగా పడి ఉన్నటువంటి కార్యాయిలు ఉన్నవి. ప్రభుత్వం దీనిని

దృష్టిలో పెట్టుకొని సమగ్రంగా ఆలోచించి సాధ్యమైనంత త్వరలో ప్రభుత్వము యొక్క భూములను యీ హవుస్ సైట్స్‌కు ఇవ్వటానికి ఆర్డర్స్ ఇస్తారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి:—ఇదివరకే మనవిచేశాను. ఎక్కడైనా స్పెసిఫిక్ కేసెస్‌లో ఆలస్యం అయితే పరిశీలిస్తాను. I will look into the matter.

శ్రీ ఎమ్. లక్ష్మణస్వామి(కంకిపాడు) —ఇప్పుడు modify చేశారు అని చెప్పారు. Town planning వారి permission లేకుండా, health certficate లేకుండా చేయవచ్చునన్నారు. కాని proposals మాత్రం సమితినుంచి వెళ్ళాలి. జిల్లా పరిషత్ funds యిస్తున్నది. R D.O. land acquire చేస్తాడు. తాసిల్దారు పట్టాలు యిస్తాడు. నలుగురి చేతిమీదుగా అయితే గాని అది రాదు. Land acquisition లో కూడ ముందు possession తీసుకోకుండా award pass చేసినాక కూడ వాళ్ళు డబ్బు యిస్తున్నారు. Possession తీసుకోవడం లేదు. అందువల్ల beneficiaries మాత్రం దానివల్ల benefit అవడంలేదు Land acquisition proceedings కొంచెం తేలిక చేయడానికి, తొందరగా జరగడానికి ఆలోచించమని కోరుతున్నాను. మంత్రిగారిని సరైన సమాధానం చెప్పమని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి —రెండు hurdles తీసివేసినారు అని గౌరవ సభ్యులే శెలవిచ్చినారు. మిగతా hurdles అని అనుకోవడంలేదు. legal గా యిప్పుడు ఉండే procedure అంతా follow కావాలి. Law Department వారిని కూడ అక్కడ పిలిపించినాము. Law Department Secretary వచ్చినారు. Revenue Secretary, Social Welfare Minister కూడ ఆ సమావేశంలో పాల్గొన్నారు. మిగతా procedures అంతా తప్పకుండా జరగవలసి ఉంటుంది. లేకుంటే legal objections వస్తాయని చెప్పినారు. దానిలో యింకా ఏమైన curtail చేయడానికి specific సూచనలు గౌరవసభ్యులు చేస్తే చేయవచ్చు. కాని మేము విచారణ చేసినంత వరకు యింతకంటె curtail చేయడానికి అవకాశం లేదు.

డాక్టర్. టి.వి.ఎస్. చలపతిరావు(విజయవాడ-సౌత్):—హరిజనుల యిండ్ల స్థలాల విషయంలో ప్రభుత్వ భూములు గాని, private భూములు గాని acquire చేయడం చాల తీరని దీర్ఘ సమస్యగా కనబడుతున్నది. బహుశః 5, 6 పంచవర్ష ప్రణాళికలనాటికి కూడ దీనికి ఒక తుది అంటూకనబడదేమో యిప్పుడున్న విధానాలను బట్టి చూస్తే. అందువల్ల ప్రభుత్వం వారు statutory గా Harijana Girijana Housing Board ఒకటి ఏర్పాటు చేసి, అన్ని Departments కు ఉన్న powers ఆ Board కు delegate చేసి సత్వరంగా 4 వ పంచవర్ష ప్రణాళిక నాటికైనా యిది పూర్తి అయ్యేటట్లు ఆలోచిస్తున్నారా లేకపోతే ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి.—ఇప్పుడు చూడవచ్చు. ఇప్పుడు వచ్చిన మార్పులను బట్టి Rs. 30 lakhs spend అవుతాయా, కాదా అనేది that is an yard stick. We can judge in future If we spend these Rs. 30 lakhs certainly we can say that there is no necessity for a change. But if we are not in a position to spend these Rs. 30 lakhs, certainly there is something wrong some where. It can be looked into.

శ్రీ కె. రాజమల్లు (చిన్నూరు):—Harijan house sites కొరకు patta lands acquire చేసుకోవాలంటే చాలాఇబ్బందిగా ఉన్నది. ప్రతి గ్రామంలో Government lands ఉన్నాయి. Government lands ను Harijans కు house sites కొరకు కేటాయించడానికి గవర్నమెంటుకు ఉన్న ఇబ్బంది ఏమిటి? ఇంత వరకు ఎందుకు చేయలేదు? మనకు ఇచ్చిన పుస్తకాలలోకూడ యింత డబ్బు allot చేయబడిందని, ప్రతిసారి ఆ డబ్బు lapse అయిపోతున్నదని చూస్తున్నాము. అట్లాకాకుండా ఒక special review క్రింద మొత్తం Harijans కు sites one year లోపలనో, 5 years లోపలనో allot చేయడానికి ప్రత్యేకమైన ఏర్పాట్లు చేయడానికి యిప్పటికైనా ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి.—ఆలస్యంజరిగింది పాతవిషయం. క్రొత్తగా changes వచ్చిన తరువాత ఆలస్యం జరుగదు అని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎ వాసుదేవరావు (పటజూర్ నగర్):—హరిజనులకు సంబంధించిన యిండ్ల స్థలాలు గ్రామాలకు చుట్టూరాబంచరాయి, పోరంబోకు గాని ఉన్నచోట వెంటనే తాసిల్దారు, ఎవరైన specific proposals వాళ్ళేచేసి గవర్నమెంటు స్వయంగా initiate తీసుకొని అటువంటి చర్యతీసుకోడానికి ప్రభుత్వం సత్వరంగా చర్యలు తీసుకుంటుందా? ఈ భూములు వాళ్ళకు పట్టాలు ఇవ్వాలనే సమస్య ఉదయించకూడదు అనుకుంటున్నాను ఎందుకంటే-పట్టాలుయిస్తే పన్నులు చెల్లించాలి. ఇండ్లస్థలాలకోసం కేటాయించబడిన భూమిని గ్రామ కంఠంలో కలిపి వేయడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి.—గ్రామకంఠంలో ఎట్లా అయినా కలిసిపోతుంది. House sites అక్కడ ఉన్నట్లయితే తరువాత దానిని regularise చేసి గ్రామ కంఠానికి మార్చుకున్నట్లయితే అభ్యంతరం ఏమిలేదు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు (వేంసూర్) ·—Harijans కు house sites కి land acquisition విషయంలో రెండుభాగాలు ఉన్నవి ఒకటి ప్రైవేటు పట్టాభూములు acquire చేసి హరిజనులకు యివ్వడం. రెండవది గవర్నమెంటు భూములు రు 30 లక్షలు కేటాయించామని మినిస్టర్ గారు చెప్పారు. 30 లక్షలుకాదు 60 లక్షలు కేటాయించినా ఈ procedure ప్రకారం ఖర్చుకాదు. Railways యితరవాటి మాదిరిగా emergency clauseను harijansకు house sites acquisitionవిషయంలో అమలుచేయడానికి ఇబ్బంది వున్నదా? గవర్నమెంటు భూములలో, బంచిరాయి భూములలో, యితర భూములలో యిళ్ళు కట్టుకొని నివశిస్తున్న హరిజనులమీద పెనాల్టిలు ఎందుకు వేయాలి. దానికి సమితినుంచి ఎందుకు proposal రావాలి? Revenue Department దానిని regularise చేసి న్యాయంగా objection లేని చోట ఎందుకు గ్రామ కంఠంగా మార్చకూడదు?

శ్రీ ఎన్ రామచంద్రా రెడ్డి .—అది objectionable, unobjectionable అనేది చూచుకోవాలి Unobjectionable అయితే ఆవిధంగా చేసుకోవచ్చు, అభ్యంతరం ఏమిలేదు కాని objection ఉన్నప్పుడు ఆవిధంగా పెనాల్టివేయవలసి వస్తుంది. 30 లక్షల రూపాయలు ఈ procedure ఉంటే ఖర్చు అవుతుందా

కాదా అనేది మన experience చెపుతుంది. ఇప్పుడు తప్పకుండా అవుతుంది. Collectors'conferenceలో instructions యిచ్చాము. ఏ జిల్లాకు ఎంత అయితే కేటాయింపు చేస్తామో ఆడబ్బు మొత్తం ఖర్చుచేయడానికి collector's బాధ్యులు అవుతారని special instructions Collector's conference లో యివ్వడం జరిగింది I think they will take special care and see that the allotted amount is spent.

శ్రీ జె. వెంగళరావు —దానికి emergency clause ఉపయోగించడంలో ఉన్న యిబ్బంది ఏమిటి? Acquisition Proceedings లేకుండా notify చేసి land occupy చేసుకోవాలి. Railways కు వాటికి ఉపయోగిస్తున్నారు. Harijans కు house sites కు దానిని ఉపయోగించడానికి ఉన్న యిబ్బంది ఏమిటి?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి :—Interpretation లో that is for public purpose అని వస్తున్నది. This is limited to some people Wheher it comes only under public purpose or not, has to be examined

శ్రీ బి రాజారామ్ (పెద్దపల్లి):—సమితులలో, జిల్లాపరిషత్‌లలో 100 కి 15 రూపాయలు హరిజనులకు కేటాయించాలని ఉన్నది. సమితులలోగాని జిల్లా పరిషత్‌లోగాని ఖర్చుచేయడం లేదు. final అయిన తరువాత హరిజనులు, స్థలం తీసుకున్నతరువాత, యిక్కడ మంత్రులకు application పెట్టిన తరువాత మళ్ళవారికి ఆపుదలకోసం వ్రాస్తారు ఇట్లా వ్రాస్తూఉంటే హరిజనులకు భూమి ఎక్కడనుంచి దొరకగలదు? కొత్తపల్లి village గవర్నమెంటు final చేసి 6 మాసాలు అయింది ఇంతవరకు గవర్నమెంటు భూమిని తీసుకోవడం లేదు. కలెక్టరుగారి దగ్గర మనవిచేస్తే పోతామండి అంటారు, సమితి అధ్యక్షులవారి దగ్గర మనవిచేస్తే పోతామండి అంటారు జిల్లా పరిషత్ వారి దగ్గర మనవిచేస్తే పోయిచూస్తామండి అంటారు. ఈ ప్రకారం జరిగిన తరువాత హరిజనులకు స్థలం ఎక్కడ దొరుకుతుంది? ఒక్క మనవి చేయదలిచినాను. గవర్నమెంటు భూములు రెండు ఫర్లాంగులు, ఒక ఫర్లాంగు ఉంటాయి. అంత చేటు దూరం సాగుచేసుకోడానికి అక్కడపోయి ఉండుమని అంటారు. కాని ప్రక్కన ఉన్న భూమి కుష్కి భూమి. ఆ భూమిని తీసుకోరు. బాగాత్ భూమి ఉన్నదని, ఆ భూములు సమితులకు, జిల్లాపరిషత్‌లకు అప్పజెప్పినారు. గవర్నమెంటు శ్రద్ధతీసుకొని యిప్పించవలెగాని సమితులలో అయితే group basis ఉంటుంది. భూమి దొరకదు. హరిజనుల స్థలంకోసం జిల్లాపరిషత్‌లకు లక్ష రూపాయలు కేటాయించినారు. ముఖ్యమంత్రిగారు tour వచ్చినప్పుడు హరిజనులకు స్థలం యిప్పించడంలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ —ప్రశ్న అడగకుండా ఉపన్యాసం యిస్తున్నారు.

Sri N. Ramachandra Reddy :—It is a general discussion Sir, What can I answer ?

Mr. Speaker – Still I am expecting him to put a question.

Sri N. Ramachandra Reddy:—Certainly one point he has raised. If the land is adjacent to their dwellings, naturally it would be acquired

whether it is a bagath land or whatever it is. That is not desirable. We have taken into consideration various other factors If it is a valuable land, if some wells are there, certainly that land should be avoided as far as possible and some other land even if it is far off from those dwellings, has to be preferred. All these things will have to be taken into consideration. Not that if a land is adjacent, certainly it has to be acquired—that creates so many problems.

శ్రీ ఇ. అయ్యపురెడ్డి (మిడ్జూర్) :— వెంగళరావుగారు emergency powers, Harijan house sites కు ఎందుకు ఉపయోగించకూడదు అని అడిగారు. మంత్రిగారు జవాబు చెపుతూ పబ్లిక్ ఖాస్ కాదేమో, కొంతమందికి మాత్రమే ఉపయోగిస్తున్నాము అన్నారు. అలాంటి distinction Act లో ఎక్కడాలేదు. Sec. 17-(a) అనేది Land Acquisition Act లో public purpose కు ఎక్కడికైనా use చేయవచ్చు. Harijan House sites కు యిప్పటికి కూడ use చేస్తున్నారు. Waste lands కు Sec. 17-(a) use చేయవచ్చు. ఆ distinction ఉన్నదిగాని మంత్రిగారు చెప్పినటువంటి distinction నాకు మాత్రం కన్పించలేదు. అది ఏదో వివరిస్తారా ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—That is why I did not say definitely. It has to be examined, I said.

శ్రీ ఎన్. ప్రసాదరావు — ఇప్పుడు హరిజన వాడలకోసం భూమిని స్వాధీనం చేసుకోడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారాలు, ఉన్నాయా లేదా అని legal గా సమస్య వచ్చింది. ఒకవేళ అధికారాలు చట్టంక్రింద ఉన్నట్లయితే, వెంగళ రావుగారు చెప్పినట్లు ఉపయోగించి స్వాధీనం చేసుకుంటారా ? చట్టంలో అటువంటి provision లేకపోయినట్లయితే amendment తీసుకువస్తారా ? హరిజన వాడలకు ప్రక్కన ఉన్న భూములు వారికి యివ్వడంలో preference ఉండాలి. ఈ గ్రామానికి సంబంధించినంతవరకు యిప్పుడు మంత్రిగారు చెప్పిన దానిలో అది కనబడుతున్నది. అంతవరకు అది యివ్వడానికి ఏమి ఆటంకాలు వచ్చినాయి ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి:—ఆ విషయం లీగల్‌గా ఎగ్జామిన్ చేయవలసి వుంటుందని యింతకుముందు మనవిచేశాను. So I cannot say off hand now whether emergency clauses should be applied or not. If the Hon'ble Member desires that will be examined and I will be able to tell him on that point within this session itself.

G. O. FOR THE ISSUE OF PATTAS TO HOUSE SITES.

27—

*954 (3827) Q —*Sarvasri M Lakshmana Swamy and S. Vemayya.*—(*Butchireddy palem*).—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state:

(*a*) whether there is any G O permitting the issue of pattas for house sites to landless backward class people; and

(*b*) if so, whether the backward class people in Velpuru village in Vijayawada taluk who are in occupation of Government land for the last one decade will be issued pattas?

Sri N. Ramachandra Reddy:—(*a*) No.

(b) Does not arise.

శ్రీ వి విశ్వేశ్వరరావు — మంత్రిగారు 'లేదు' అన్నారు. నేను వారిని కోరేదేమంటే—ఈ హౌస్ సైట్స్ ఎక్వయిర్ చేసే సందర్భంలో నాలుగు పద్ధతులు వున్నవని వారు యిందాక అన్నారు. అయితే, లాండ్ ఎక్విజిషన్ కూడా తహసిల్దార్ కు యిచ్చారా? సబ్ కలెక్టర్, డెప్యూటీ కలెక్టరుకు వెళ్లకుండా తహసిల్దారుకే యిచ్చి యీ నాలుగు హర్డిల్సులో ఒకటి తగ్గించి మూడు చేస్తారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి·— డెప్యూటీ కలెక్టరుకు వుంటే యిప్పుడు యిబ్బంది ఏమిటి ?

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు ·— అప్పుడు నాలుగు హర్డిల్సు అవుతాయి. దానిని తగ్గించి మూడు చేస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి ·— ఆ విషయం స్టాట్యుటరీగా చూడాలి. Under the rules only the Deputy Collector can acquire. That is the present position.

శ్రీ యం. లక్ష్మణస్వామి·— మంత్రిగారు సమాధానం చెబుతూ జి. ఒ లేదు అన్నారు. నేను తాలూకా ఆఫీసులో ఎంక్వయిరీ చేస్తే వున్నది అన్నారు. ఈ స్పెసిఫిక్ కేసులో వారు చేస్తామని కూడా చెబుతున్నారు. ఇదివరకు సెషన్ లో కూడా యీ విషయం చెప్పినట్లు గుర్తు. కనుక, తిరిగి వెరిఫై చేసి చెప్పవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

Sri. N. Ramachandra Reddy:—I do not remember. I will look o it.

శ్రీ యస్. జగన్నాథం (నర్సన్నపేట) —ఈ పట్టాలు యివ్వడంలో—ప్రతి గ్రామంలో ఎక్కువగా వెట్ లాండ్సులో పట్టాలు యివ్వడం జరుగుతున్నది. అట్లా గాకుండా, అక్కడ డ్రైలాండ్సు వున్నప్పుడు వెట్ లాండ్సులో యివ్వకుండా, డ్రైలాండ్సుకు యిస్తారా; అటువంటి కేసులు దృష్టికి తెచ్చినప్పుడు వెట్ లాండ్సులో యిచ్చిన పట్టాలు కాన్సిల్ చేసి డ్రైలాండ్సులో యిస్తారా ?

Sri N. Ramachandra Reddy .— In fact, it is the intention of the Government. Wet lands and valuable land and lands with wells should be avoided and dry lands should be preferred

శ్రీ జి. లచ్చన్న (సోంపేట) ·—ప్రశ్నలో మొదటి క్లాజు 'ఎ' కు 'నో' అని సమాధానం చెప్పడం నాకు కొంచెం ఆశ్చర్యంగా వున్నది. నాకు తెలిసినంతవరకు—ఆ జి. ఒ. నంబరు యిప్పుడు నేను చెప్పలేగాని—నాకు కొంత టైము యిస్తే తెచ్చి చూపుతాను. జి ఒ వుంది లేక, యీలోపల దానిని రద్దుచేసే జి. ఒ ఏమైనా యిష్యూ చేసారేమో చెప్పలేనుగాని, ఆంధ్ర గవర్నమెంటులో స్పెసిఫిక్ గా చేసిన జి. ఒ వున్నది. ఆ విషయం నేను విశ్వసనీయంగా చెప్పగలను. అందువలన, మంత్రిగారు పునఃపరిశీలన చేస్తారా?

మిస్టర్ స్పీకర్:— చేస్తాం అన్నారు.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి — వారు డబ్బు యిచ్చినట్లయితే.. . .

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు (తవనంపల్లె) — యిక్కడ డబ్బు యివ్వడమనే ప్రశ్నకాదు ....

Mr Speaker :— There is a G. O. permitting the issue of pattas etc., to backward people.

Sri N. Ramachandra Reddy:— As far as my knowledge goes, I do not think there is a G. O. Anyhow I will verify.

శ్రీ జి. వెంకటేశ్వర్లు (జగ్గయ్యపేట్) :— నివేశన స్థలాలకొరకు హరిజనుల నిమిత్తం 70 లక్షలు కేటాయించామన్నారు. గిరిజనులకు ఏమాత్రం కూడా ఎందువలన కేటాయించలేదు?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి:— హరిజనులకు, గిరిజనులకు కూడా వుంది.

శ్రీ జి. వెంకటేశ్వర్లు:— ఇళ్లు కట్టించడానికి మాత్రం వుందిగాని, ఇళ్ల స్థలాలకు మాత్రం ఆ అవకాశం లేదు. ఆ విషయం ఆలోచిస్తారా?

Sri N. Ramachandra Reddy:— The amount is meant for scheduled castes and scheduled tribes.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—బాక్‌వర్డ్ క్లాసెస్‌కు ఇళ్ళస్థలాలు కొని యిచ్చే జి ఒ. లేదని మంత్రిగారు చెప్పారు. అది రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటుకు సంబంధం లేదేమోగాని, జి. ఒ. అయితేవుంది, మునిసిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ క్రింద. గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా యొక్క రూరల్ హౌసింగ్ స్కీము ప్రకారంగా దాని క్రింద గ్రాంట్సు వున్నవి. కనుక, మంత్రిగారు ఆ విషయం ఆలోచిస్తారా ?

Sri N Ramachandra Reddy:—I will pass on the information to the concerned Minister. As far as the Revenue Department is concerned, there is no G. O.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి):—రెవిన్యూ, 27-10-65 న యిష్యూ చేసి 2868 నంబరుగల జి. ఒ. ప్రకారంగా ప్రక్కనవున్న భూములన్నీ గ్రామకంఠంలో చేర్చాలని, హరిజనులకు యివ్వాలని, పట్టాలు యివ్వాలనిఉంది దానిని అమలు జరపడంలో ఆఫీసర్సు శ్రద్ధతీసుకొనడంలేదు. కాగితం చూపించినప్పటికి, అమలు జరపడంలో ఆఫీసర్సు శ్రద్ధ తీసుకొనడంలేదు. అందుకుగాను వేరే యిన్‌స్ట్రక్షన్స్ ఏమైనా వున్నాయా ; దానిని రద్దు చేశారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి —రద్దుచేయలేదు. ప్రక్కన వున్న భూములు అంటే ఎటువంటి భూములు ? వెట్ లాండ్సా, అబ్‌జెక్షనబుల్ లాండ్సా ? అవన్నీ చూడవలసి వుంటుందిగదా.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—మొదట ప్రభుత్వ భూములు. అది కూడా చేయటంలేదు.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి :—ప్రభుత్వ భూములు వుంటే అభ్యంతరం లేదు. ఈ పద్ధతి ప్రకారంగా రెగ్యులరైజ్ చేసుకోవచ్చు.

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు (ఏలూరు):—జి ఒ. వున్నదా, లేదా అనే మీమాంసతో వున్నవారిని, లేనివారిని కూడ కన్‌ఫ్యూజ్ చేస్తున్నారు. ఒకవేళ జి. ఒ. వుంటె వున్నది అని యీ హౌస్‌లో ఎనౌన్స్ చేయాలి, లేకపోతే యిష్యూ చేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి :—డెఫనెట్‌గా లేకపోయినప్పుడు, ఎట్లా ఎనౌన్స్ చేయాలి. వెంగళరావుగారు చెప్పారు—మునిసిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్‌కు సంబంధించి వున్నదని I said I will pass on the information to the concerned Minister As far as the Revenue Department is concerned there is no such G. O.

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు :—ఆ విషయం మాకు చెప్పాలి. అదే నేను అనేది.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు (నందిగామ) —ఇప్పుడు వున్నటువంటి ప్రొసీజర్ ప్రకారంగా, గ్రామకంఠంలో వున్నవాటికి కూడా పట్టాలు యిచ్చే కార్యక్రమాన్నైనా ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి —చేస్తూనేవున్నారు ప్రత్యేకంగా విజయవాడలో కూడ దృష్టికి తేవడం జరిగింది. కొన్ని పట్టాలు యివ్వడం జరిగింది. ఇంకా కొన్ని కేసులు పెండింగుగా వున్నవి.

శ్రీ వి. వి. కృష్ణం రాజు (తుని).—హరిజనులు, గిరిజనులకు ఇళ్ళస్థలాలు యిచ్చే విషయంలో మద్రాసు ముఖ్యమంత్రిగారు వారితోబాటు యితర బాక్‌వర్డ్ కమ్యూనిటీస్‌కు కూడా యిళ్ల స్థలాలు యివ్వడానికి ఏర్పాట్లు చేయబో తున్నట్లుగా చెప్పారు. అదేవిధంగా చేయడానికి మన ప్రభుత్వం కూడా ఆలోచిస్తుందా ?

Sri N. Ramachandra Reddy:—That is a policy matter. That has to be examined,

డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలపతిరావు —వెంకటేశ్వర్లుగారి ప్రశ్నలకు సమాధానం చెబుతూ గిరిజనులకుకూడా యివ్వడానికిగాను డబ్బు కేటాయించాము అన్నారు. ఇళ్లస్థలాలు వారు సంపాదించుకుంటే కట్టుకొనడానికి యిస్తారు. మంత్రిగారు చెప్పినట్లుగా అటువంటి జి. ఓ. గనుక వుంటే — Will the Hon. Minister be pleased to place it on the Table of the House?

Sri N. Ramachandra Reddy.—I have no such G. O.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు —ఇందాక నేను అడిగింది — టౌన్సుకు సంబంధించి, గ్రామాలకు సంబంధించి యీ కార్యక్రమంలో చాలా ఆలస్యం అయిపోతున్నది. కొన్ని సంవత్సరాలు అయినప్పటికి, వారు, దానిలో ఉన్నప్పటికి కూడా పట్టాలు యివ్వడంలేదు. తహసిల్దారుకు పెటిషన్ యిస్తే దానిని బుట్టదాఖలు చేస్తున్నాడు. ఏ మాత్రం అమలుకావడం లేదు. అందువలన, ఆ ప్రొసీజర్‌ను గూర్చి, యిన్ని సంవత్సరాలు వుంటే తప్పకుండా పట్టాయివ్వాలని స్పెసిఫిక్‌గా రూల్సు చేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి :—ఇప్పుడు కూడా రూల్సు వున్నవి. If the Hon. Member desires further instructions will be issued. All these things will be looked into and if it is not objectionable pattas will be issued.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—ఈ జి.ఓ.లో వారికి తెలిసినంతవరకు లేదంటున్నారు. గవర్నమెంటుపాలసీకి సంబంధించి ఇళ్లులేనివారికి ఇళ్ల స్థలాలు యివ్వడం ఒక పాలసీగావుందా లేదా ? దానికి సంబంధించి ప్రయారిటీస్ ఫిక్స్‌చేయడానికి యీ జి.ఓ.లో వున్నాయని నా నమ్మకం. ఈ ప్రయారిటీస్‌కు సంబంధించిన జి.ఓ. జనరల్ పాలసీననుసరించివున్నది అవునా కాదా ? అటువంటిది వున్నప్పుడు యీ ప్రయారిటీస్‌లో బాకవర్డ్‌క్లాసు పేరులేదని మంత్రిగారు చెప్పగలరా ?

Sri N. Ramchandra Reddy :–As far as priorities are concerned, it is with regard to assignment of lands. This is with regard to house-sites. I have already stated that there is no such G.O. in the Revenue department. I have already answered that there may be one in the Municipal Administration Department.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—నా మొదటి పాయింటుకు జవాబురాలేదు. ఇళ్లు లేని పేదవారికి యిళ్లస్థలాలివ్వాలనే జనరల్‌పాలసీ ఒకటి వున్నదా లేదా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి :—ఇప్పటైనా, షెడ్యూల్డు ట్రైబ్స్‌కు కాని, బాక్‌వర్డ్ క్లాసులకు ప్రత్యేకంగా వేరే ప్రిఫరెన్షియల్ ఆర్డరు ఫిక్సప్‌చేశారని నేను అనుకోవడంలేదు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) :—శర్మగారి ప్రశ్నకు సమాధానం చెబుతూ పట్టణాలకు కూడ వర్తిస్తుందని చెప్పారు. హరిజనులకు హౌవుస్‌సైట్స్ అలాట్‌మెంట్ విషయం. వెంకటేశ్వరులుగారి ప్రశ్నకుచెబుతూ విజయవాడలో అమలుజరుగుతోంది అన్నారు. హరిజన హౌస్‌సైట్స్ విషయంలో ప్రభుత్వం పోరంబోకులు యివ్వడంగాని, లాండ్ 'అక్విజిషను అక్టు క్రింద తీసుకొనిగాని, మునిసిపల్ ఏరియాలలోకూడ యిచ్చే ఏర్పాటు యీ మధ్య చేసిందా ?

శ్రీ ఎన్ రామచంద్రా రెడ్డి :—మునిసిపాలిటీలలో కూడ అప్పుడపుడు యిస్తూనేవున్నారు. హైదరాబాదు సిటిలోనే ఫ్లడ్స్ వచ్చినపుడు లోలయింగ్ ఏరియాస్‌లోవున్న వారికి ఫ్రీగాకూడ యివ్వడం జరిగింది.

శ్రీ డి. సీతారామయ్య (మాదన్నపేట) :—షెడ్యూల్డు ట్రయిబ్స్‌కు యిళ్లస్థలాలకోసం లాండ్స్ అక్వయిర్ చేసే పద్ధతి ఇదివరకులేదు. ఇకమీదట అయినా వారికి ఇళ్లకొరకు భూమి అక్వయిర్ చేయడానికి ప్రభుత్వం యోచన చేస్తుందా ?

Sri N. Ramchandra Reddy :—We will consider.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ :—దానికి సంబంధించిన జి. ఓ ఒకటివున్నది. డాక్టర్ చలపతిరావుగారు అడిగినప్పుడు మంత్రిగారు ఇప్పుడు నా దగ్గరలేదు అన్నారు. జి.ఓ. వున్నట్లయితే మాకు తెలియపర్చడానికి, యీ హౌవుస్ ముందు పెట్టిస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రా రెడ్డి :—జి.ఓ. వున్నట్లయితే తప్పకుండా పెట్టిస్తాను.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—మునిసిపాలిటీ ఏరియాలకు వర్తించేటట్లు జి. ఓ. వున్నది అంటున్నారు. సోషల్ వెల్ ఫేరు డిపార్టుమెంటుకు మునిసిపాలిటీలమీద

జూరిస్‌డిక్షనులేదు ; హౌవుస్‌సైట్స్ యివ్వడానికి అవకాశంలేదు. దానిని గురించి చెబుతారా ?

Mr Speaker —I will ask Mr. Vengalrao to trace it out and send it on to the Revenue Minister.

RIVER BOARDS

28—

*434 (3934) *Q.—Sri P. Rajgopal Naidu* —Will the hon Minister for Public Works be pleased to state

(*a*) whether the State Government has accepted for the formation of Central Irrigation River Board, and

(*b*) if so, the reasons therefor ?

The Minister for Public Works (Sri A C. Subba Reddy) —(*a*) No. Sir

(*b*) Does not arise.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు .—కేంద్రప్రభుత్వ ప్రపోజలు మన ప్రభుత్వం ముందుకు తెచ్చిందా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి —తెచ్చింది. ఇప్పుడు సమయంకాదు, సమయం వచ్చినప్పుడు చూసుకోవచ్చు అన్నాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య —సెంట్రలు గవర్నమెంటు ప్రపోజలు పంపించిందన్నారు. అయితే, రివర్ బోర్డులమీద వివరాలు ఏమిటి ? మన ప్రభుత్వం ఏమిచెప్పింది ?

శ్రీ ఎ సి. సుబ్బారెడ్డి —సెంట్రల్లు గవర్నమెంటు రివర్ బోర్డులు స్థాపించాలి అని అడిగితే డిటెయిల్స్ అడిగాము.—వాటికి, ప్లానింగు కమిషనుకు, ప్రభుత్వానికి సంబంధాలు ఎంత ఉంటాయి, అనే ప్రశ్నలు వేశాము. వాటికి వారు జవాబుచెప్పలేదు. తరువాత, ఇప్పుడు అక్కరలేదు, కావలసివచ్చినప్పుడు చూద్దాము అనుకున్నాము. అల్టిమేట్‌గా రివర్ బోర్డులుకావాలి. ప్రావిన్సెస్‌కు డిస్ట్రిబ్యూట్ అయిన తరువాత ప్రతి ప్రావెన్సుకు వస్తున్నదా రావడంలేదా ఆ కోటా అనేది చూడడానికి ఒక కమిటీమాదిరి వుండాలి. కాని, ఇప్పుడు సమయంకాదు, ఫైనల్‌గా డిసైడ్ అయిన తరువాత చేస్తే బాగుంటుందనే అభిప్రాయానికి వచ్చాము.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :—Is there no statutory obligation to have the River Boards formed? If so how can we get that postponed?

Sri A. C. Subba Reddy:—There must be an Act from the Centre. వారు ప్రావిన్షియల్ గవర్నమెంటును అడిగారు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం :-- ఇందులో ఆబ్లిగేషను ఎవరిమీదా లేదు. సెంట్రలు గవర్నమెంటు ఆక్టులో కన్సెరన్డ్ స్టేట్ గవర్నమెంట్స్ ఒప్పుకుంటే ఇండియా గవర్నమెంటు చేయవచ్చునని వుంది. ఈ విషయంలో ప్రశ్నలు వచ్చినట్లు, చాలా స్టేటు గవర్నమెంట్స్ ఇప్పుడు వద్దని వ్రాసినట్లు కూడ సెంట్రలు గవర్నమెంటు అనౌన్స్‌మెంటు చేసినట్లు వున్నది. అది మన ప్రభుత్వ దృష్టిలోకి వచ్చిందా ?

శ్రీ ఎ. సి సుబ్బారెడ్డి :—సెంట్రలు గవర్నమెంటు అడిగింది. మన ప్రభుత్వం యిప్పుడు కాదు, ఇది ప్రోపర్ టైము కాదు అని చెప్పాము. తరువాత, కొన్ని క్లారిఫికేషన్స్ కూడ అడిగాము, వారు రిప్లయి యివ్వలేదు, బహుశః వారు డ్రాప్ చేసివుండవచ్చును.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు :—ఇండియా గవర్నమెంటు డ్రాప్ చేసినట్లు మంత్రిగారు చివరలో చెప్పారు. అయితే, అది మంచిదే.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఇందులో సెంట్రల్ ఇరిగేషన్ అండ్ రివర్ బోర్డు అని కనబడుతోంది. గుల్హాటి కమిషను రిపోర్టు ప్రకారం రివర్ బోర్డులు—చలపతిరావుగారు ఆక్టు ప్రకారం ఆబ్లిగేషను అంటున్నారు, ఆబ్లిగేషను లేదు, ఏ రాష్ట్రం అయినా అభ్యంతరం పెట్టితే ఆగిపోతుంది. సెంట్రలు గవర్నమెంటు కూడ రివర్ బోర్డ్సు ప్రస్తుతం అక్కరలేదని డ్రాప్ చేసింది. సెంట్రల్ ఇరిగేషన్ అండ్ పవర్ బోర్డు అంటున్నారు. దీనికి, దానికి తేడా ఏమిటో చెబుతారా ?

Sri A. C. Subba Reddy :—I have no idea about that.

29—

Estimate for Badenagedda Project

*490 (4600) Q.—*Sri P. Rajagopal Naidu.*—Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state :

(*a*) whether an estimate for Badenagedda project in Rajampet and Siddavatam taluks in Cuddapah district was sanctioned ;

(*b*) whether a foundation stone was laid for the above project ;

(*c*) if so, where ; and

(*d*) when will it be executed ?

Sri A.C. Subba Reddy.—(*a*) No, Sir.

(*b*) No, Sir.

(*c*) Does not arise.

(*d*) Does not arise.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు :—అసలు ప్రపోజల్ లేదంటారా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి :—మా డిపార్టుమెంటుకు తెలిసినంతవరకు లేదు.

THANDAVA PROJECT

30—

*516 (4752) *Q* —*Sri Vavilala Gopalakrishayya* —Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state:

(*a*) at what stage is the execution of Thandava Project on Guntavari Kothagudem in Narsipatnam taluk, Vizag District for which Sri N Sanjeeva Reddy, the Chief Minister of Andhra Pradesh laid the foundation stone on 30th June 1959; and

(*b*) whether it will be constructed in the Third Five-Year Plan period ?

Sri A C Subba Reddy —(*a*) The scheme was administratively sanctioned in November, 1964 and arrangements have been made to push through the work The work on surplus channel costing Rs 46 lakhs is in progress Preliminary works such as camp buildings, Roads and water supply were however started in 1959 in anticipation of clearance from Central Water and Power Commission and completed

(*b*) The work has been taken up for execution in the III Plan period But its completion is likely to be only in the early part of the IV Five Year Plan, in view of the limited time and limited resoures available for Irrigation schemes in the III Plan.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఇదివరకు కొంత డబ్బు ఖర్చు చేశామని చెప్పారు. ఆ సివిల్ వర్క్సు దీనికి ఉపయోగపడుతున్నాయా లేక చెడిపోయాయా? లేటెస్ట్‌గా శాంక్షను వచ్చింది, ప్రారంభించాము అన్నారు. ఎంత శాంక్షను వచ్చింది, దానివల్ల ఎంత ప్రయోజనం వుంది? స్టీల్ ప్లాంట్సుకు వాటర్ యివ్వడానికి కూడ వుందని రిపోర్టులు వున్నాయి ఎంత త్వరలో దీనిని చేస్తారు ?

Sri A. C. Subba Reddy —I said it will be completed early in the Fourth Five Year Plan.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—దీని ప్రయోజనం ఎంత ? ఇదివరకు కట్టిన సివిల్ వర్క్సు కొన్ని పడిపోయినట్లు తెలుస్తోంది, అవి నష్టపడ్డాయా, ఉపయోగపడుతున్నాయా ? లేటెస్ట్ శాంక్షను ప్రకారం ఎంత ఇరిగేట్ అవుతుంది ? విశాఖపట్నానికి వాటర్ యివ్వడానికి ఎంత వీలవుతుంది ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి :—పాత కట్టడాలన్నీ సరిగానే వున్నాయి. స్టీల్ ప్లాంట్ వస్తుందని చెప్పారు అది వచ్చిన తరువాత దానికి ఎంత నీరు కావాలో కనుక్కొన్న తరువాత నే ఎంత ఇరిగేషనుకు వస్తుందో అర్థమవుతుంది. ఇరిగేషను ప్రాజెక్టుగా శాంక్షను అయింది. స్టీలు ప్లాంటు వచ్చింది, కాబట్టి ఆ నీటిని ఉపయోగించడానికి వీలు అవుతుందా లేదా అనేది తెలుసుకొన్న తరువాత [illegible] ఎంత నీరివ్వడానికి వీలవుతుందో తెలుస్తుంది.

శ్రీ కె. గోవిందరావు (అనకాపల్లి) :—1959 వ సం. లో ఫౌండేషను స్టోన్ వేశారు. అడ్మినిస్ట్రేటివ్ శాంక్షను 1964 లో జరిగింది. ఒక స్కీము సి. డబ్ల్యు. పి. సి. కి వెడితే శాంక్షను కావడానికి 5 ఏండ్లు పట్టుతుందా ?

శ్రీ ఎ. సి సుబ్బారెడ్డి :—పట్టింది.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వరులు :—ఇస్తామనిగాని లేదనిగాని ఒక ఉత్తరం ద్వారా వెంటనే చెప్పవచ్చుకదా, 5 సం. లు పెండింగుగా ఎందుకు వుంచారు ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి :—లేదని చెప్పడానికి వారు యిష్టపడక ఎప్పుడు వీలుగా వుంటుందో అప్పుడు శాంక్షను చేశారు.

NALLAVAGU PROJECT

81—

* 521 (4769) Q.—*Sri Ramachandra Rao Deshpande* (*Narayankhede*) :—Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state :

what are the reasons for not commencing the Nallavagu Project of Narayankhed Taluk of Medak district even till mid-February of 1965, although all the necessary sanctions and approvals, having been already given, even an amount of Rs. 30,00,000 was specifically provided in the Financial Budget of 1964-65 ?

Sri A C. Subba Reddy :—Due to poor response of tenderers work on the project could not be taken up, till the middle of February 1965. On the first two tender calls there was no response and on the third and fourth calls, a single tender with conditions and abnormally high rates was received and it was also rejected. Meanwhile, to avail the working season, the Superintending Engineer was instructed by the Chief Engineer in February 1965 to make a start on the work by employing job workers. All the preliminaries are almost compleeted. It is proposed to complete the work at an early date by engaging the earth moving machinery from the other projects as and when they are released

Sri Ramachandra Rao Deshpande :—Mr Speaker Sir, I would like to know as to when the actual project work will be commenced ? There was news in the Press that the Hon'ble Chief Minister would lay the foundation-stone and subsequently in June 1965 also there was a programme of the Hon'ble Minister concerned but so far no work has been commenced I understand that is due to the controversy between the two ministers as to who has to inaugurate. Is it a fact ? If so, who will do it ?

Sri A C. Subba Reddy :—There is no controversy as to who has to lay the foundation-stone. The Hon. Member knows that a corner-stone is also there. We can do it at any time. It is not a case of either the Chief Minister or the concerned Minister not being able to lay the foundation-stone. The work is not stopped ; it is going on,

శ్రీ జి. లచ్చన్న :-Foundation stone గురించి controversy ఏమీలేదు అన్నారు. వేరేదాని విషయంలో ఉన్నదేమో సెలవిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి - వారు అడిగినది foundation stone గురించి ఏ విషయంలోను controversy లేకుండా పోలేదు. వారు అడిగిన విషయంలో లేదు అన్నాను. మనుష్యులు అన్న తరువాత కొన్ని విషయాలలో controversy ఉండవచ్చును. నేను పొడుగు, ఆయన పొట్టి-దానిలో కూడా controversy ఉండవచ్చు !

శ్రీ జి లచ్చన్న —పొడుగు, పొట్టి నేను అడిగిన దానికి సంబంధంలేదు. ఎందులోనైనా controversy ఉండవచ్చును అన్నారు. అది మేము తెలుసుకోవచ్చునా ?

శ్రీ ఎ సి. సుబ్బారెడ్డి:—ఉండవచ్చునేమో అన్నాను. వారు controversy పెట్టాలని ప్రయత్నం చేసినా పెట్టలేరు.

Sri Ramachandra Rao Deshpande —He said there was a poor response from the tenderers. Whether there any tenders that were called were on a large-scale and if so, how many were there and how many of them were rejected ?

శ్రీ ఎ. సి సుబ్బారెడ్డి:—Tenders on large scale అంటే నాకు అర్థం కాలేదు టెండర్లు పిలిచారు ఎవరూ పెట్టలేదు. Third time ఒకరు పెట్టారు

But the tender percentage is very high, and again we have called for the fourth time. Even then the percentage is 28% above the tender So we wanted to do it departmentally

SINGOOR PROJECT

32—

* 534 (4898) Q —*Sri Ramachandra Rao Deshpande*.—Will the hon Minister for Public Works be pleased to state

(*a*) whether it is a fact that only one of the two projects, namely, Singoor or Deonoor in Medak will be taken up for execution, if so, which of them is going to be taken up and when ; and

(*b*) what are the details of ayacut to be irrigated, submersion, etc., under the same ?

Sri A C Subba Reddy —(*a*) Yes, Sir Investigation has been taken up for construction of a storage dam at Singoor The scheme will be taken up for execution during IVth Plan

(*b*) Since this is purely a water supply scheme, no irrigation is envisaged in this The details of area to be submerged could be finalised after the investigation is completed.

Sri Ramachandra Rao Deshpande.—Mr. Speaker Sir, I understand hat instead of Singoor the Devanoor project is going to be taken up. s it a fact - because there is no answer given about the Devanoor project?

Sri A. C. Subba Reddy. The question is Sir, whether it is Singanoor or Deavnoor. I said Singanoor is being taken up.

శ్రీ ఎ. రామచంద్రా రెడ్డి:—దేవనూరు ప్రాజెక్టు 1953-54 సంవత్సరంలో హైద్రాబాదు ప్రభుత్వం శాంక్షన్ చేసినది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వచ్చిన తరువాత కొంత మంది పెద్దమనుష్యులు కొంత భాగం submerge అవుతుందని ఆ స్కీము drop చేయించారు. అది వాస్తవమేనా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి:—దేవనూరు ప్రాజెక్టు drop కావడానికి ముఖ్య కారణం మన రాష్ట్రం కాదు. మైసూరు రాష్ట్రంలో దాదాపు 500, 600 ఎకరాలు submerge అవుతాయి కాబట్టి వారు ఒప్పుకోకపోవడంవల్ల drop అయినది.

SRISAILAM PROJECT.

83—

*712 (5573) Q. *Sarvasri S. Jagannadham, A. Sarveswar Rao, P. O. Satyanarayana Raju and K. Satyanarayana (Repalle)*:- Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state:

(*a*) whether it is a fact that the Government are contemplating to construct the Srisailam Project with chunnam and stone instead of Cement; and

(*b*) if so, the reasons for the same?

Sri A. C. Subba Reddy: (*a*) No, Sir.

(*b*) Does not arise

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య:—సున్నంతో ఈ డాము కడతారని పేపర్లలో చూచాము. అట్లా కడితే నాలుగు సంవత్సరాలు ప్రాజెక్టు పొడిగించే పరిస్థితి ఉందని తెలుస్తున్నది. ఆ వార్తలు నిజమా, కావా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి:—నిజం కాదని చెప్పాను కదా.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు:—సిమెంటు మోర్టారుతో కట్టాలని ఆలోచిస్తున్నారా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి:—సిమెంటుతోనే కడతారు.

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు:—సున్నంతో కట్టడానికి అవకాశం ఉంది. Is it as good as cement ఇదివరకు ఆ విధంగా కట్టినవి ఉన్నాయా చెప్పండి?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి:—పాత కాలంలో కట్టినవి ఇంత పెద్ద డాములు కావు, కృష్ణమీద మిగతా చోట్ల మార్కు మోర్టారుతోనే కట్టారు. ఇక్కడ risk తీసుకోడానికి అవకాశం లేదు కాబట్టి సిమెంటుతోనే కట్టాలి.

శ్రీ ఎస్. జగన్నాధం:—ప్రస్తుతం ఏ stage లో ఉన్నది?

CEMENT SHORTAGE IN NAGARJUNASAGAR

34—

*713 (5576) Q.—*Sarvasri S. Jagannadham, V. Visweswar Rao, S. Vemayya, C. D. Naidu (Chittoor), P. Rajagopal Naidu, K. Narasimha Reddy (Thamballapalle) and A. Ramachandra Reddy*:—Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state:

(*a*) whether it is a fact that the Nagarjunasagar Project faced cement shortage in the month of April 1965; and

(*b*) if so, what steps did the State Government take to improve the situation?

Sri A. C. Subba Reddy:—(*a*) No, Sir. But there has been cement shortage in Nagarjunasagar Project during March, 1965.

(*b*) The matter was taken up with the Government of India, Ministry of Irrigation and Power and the Central Water and Power Commission for immediate additional allotment of cement. The following additional quantities were allotted by the State Trading Corporation to the Nagarjunasagar Project:—

10,000 tonnes	Dam
2,500 tonnes	Right Canals.
500 tonnes	Left Canals

Further a quanity of 1,000 tonnes was diverted from the quota allotted to the Electricity Projects, under the control of Chief Engineer (Civil) to the Canals Organisation on loan basis to improve the situation.

Mr. Speaker:—At what stage is the work?

Sri A. C. Subba Reddy:—The diversion tunnel is nearing completion, Sir and besides on both sides we have begun the construction of massonry dam.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు:—మంత్రి గారు లేదనిచెబుతూ మార్చిలో కొంత shortage ఉందని అన్నారు. స్టేటు ట్రేడింగ్ కార్పొరేషన్ వారు కొంత allot చేశారని చెబుతున్నారు. ఇంతవరకు సిమెంటు లేక works ఆగిపోతున్నాయని చెప్పడం జరుగుతోంది ఎందువల్ల? కోటా వచ్చినా సక్రమంగా release కావడంలేదా? అందుకు కారణాలు చెబుతారా?

శ్రీ ఎ.సి. సుబ్బారెడ్డి:—సిమెంటు తక్కువగా ఉన్నది. అయితే కేంద్ర ప్రభుత్వంతోను Central Water Power Commission తోను సంప్రదింపులుచేసి తెచ్చుకుంటున్నాము. ఒక్కొక్కప్పుడు కొంత work slacken అయినా next month complete చేస్తున్నాము. వర్షంవల్ల overflow అయ్యే వరకు target complete చేశాము.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు:—Foreign exchange తక్కువ కావడం వల్ల డాము construction ఆలస్యమయ్యే పరిస్థితి ఉన్నదా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి :— ఉదాహరణకు foreign exchange అక్కరలేదు మనకు gates కావాలి. దానికి అక్కడ foreign exchange వచ్చింది. అనుకుంటున్నాను. Orders place చేశాము. సరిగ్గా time కి వస్తాయని అనుకుంటున్నాము

• శ్రీ టి కె ఆర్. శర్మ :—అనుకున్నట్లు పని సాగుతోందని సిమెంటు కొరత లేదని అంటున్నారు. అనుకున్నట్లు 1966 జూన్ కు నీళ్లు ఇచ్చే పరిస్థితి ఉంటుందని మంత్రిగారు గట్టిగా చెప్పగలరా ?

శ్రీ ఎ సి సుబ్బారెడ్డి :— ఇవ్వాలని స్ఫూర్తి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము.

శ్రీ కె రాజమల్లు — సిమెంటు సప్లై లేనందువల్ల కొన్ని పనులు ఆగిపోయాయని అంటున్నారు. Extra allotment కు ప్రయాసపడు అంటున్నారు, ఎంత కావలసినా బ్లాకు మార్కెటులో దొరికే అవకాశం ఉన్నది. బ్లాక్ మార్కెటులోనైనా కొనడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తారా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి :— బ్లాక్ మార్కెటులో సిమెంటు ప్రభుత్వం కొనడానికి లేదు, White market లో ఎక్కువ ఇప్పిస్తే అభ్యంతరంలేదు.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :— Macherla Cement Factory is exclusively ear-marked for the supply of cement to the Nagarjunasagar Project అన్నారు. దాని మార్చిలోనైనా ఈ కొరత ఎందుకు వచ్చిందో పరిశీలించారా ? ఇక ముందైనా కొరత రాకుండా గట్టి చర్య తీసుకోడానికి ఆలోచిస్తారా ? లేక మాచెర్ల ఫ్యాక్టరీ ప్రొడక్షన్ పడిపోయిందా ?

శ్రీ ఎ. సి సుబ్బారెడ్డి :— మాచెర్ల ఫ్యాక్టరీ exclusively for Nagarjunasagar అని ఎవరు చెప్పారో నాకు తెలియదు. It is entirely in the quota allotted by the Central Board. మనకు ప్రతి ప్రాజెక్టుకు కొంత సిమెంటు allot చేస్తుంటారు, ఈ allotment ఈ సంవత్సరం కొంత తక్కువైనది, మన ప్రాజెక్టు మాత్రమే కాదు, హిందూ దేశంలో చాలా ప్రాజెక్టులకు అవస్థపడ్డారు. అయితే major projects కు important projects కు అడ్డు లేకుండా సర్దుకుంటున్నాము. ఇక మీదట కూడా అవస్థ ఉంటుందా అంటే- minor projects కు works under canals కు సుర్కీ మోర్టారుతో కడితే బాగుంటుందేమో ఇంజనీర్లు ఆలోచన చేయాలని ఉత్తరువులు చేసాము.

శ్రీ ఎ. రామచంద్రారెడ్డి :— అధ్యక్షా, నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి అవసరమైనంత సిమెంటు సరఫరా కావాలని పబ్లిక్ సెక్టార్ లోనే ఆ ఫ్యాక్టరీ నిర్మించడానికి పూనుకున్న దశలో పెద్ద మనుష్యులు ప్రాజెక్టుకి అవసరమైన సిమెంటు ఇస్తామని అగ్రిమెంటు చేసుకున్నారు. ఆ అగ్రిమెంటును ఉల్లంఘించి మాచర్ల ఫ్యాక్టరీలో తయారైన సిమెంటును ఒరిస్సాలాంటి ప్రదేశాలకు ఎగుమతి చేశారని గత సెషనులో call attention notice యిచ్చాను. భువనగిరి సమీపాన ఒక గ్రామంలో 250 బస్తాల సిమెంటుకు పర్మిటు తీసుకొని black market లో అమ్ముకుంటున్నారు అని తెలిసింది. మాచర్ల ఫ్యాక్టరీలో తయారైన సిమెంటులో 50 % black market లో అమ్మడం వాస్తవమైతే దానిని అరికట్టడానికి చర్య తీసుకొంటారా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి — దాని ప్రొడక్షను ఇంతకు ముందు సుమారు 900 టన్నులు ఉండాలి మనకు 600 టన్నులు యిప్పుడు వస్తుంది అందులో సూర్యాపేట ఫ్యాక్టరీకూడా రూల్సును అనుసరించి పని చేస్తుంది Black marketలో అమ్ముతున్నారో లేదో చెప్పలేను అయితే మనకు పోర్డువారు a lot చేసిన టన్నుల ప్రకారం ఒక మాచర్లలోనేకాదు సమయం వస్తే ఆంధ్ర సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ కూడా ఇక్కడా యిస్తున్నారు మాచెర్ల ఫ్యాక్టరీలో తయారైన సిమెంటు అంతా నాగార్జునసాగర్ కి అని ఎప్పుడు అనుకున్నా మోసముగాని ఆచరణలో ఎక్కడా అగపడలేదు

శ్రీ ఎం. రామగోపాల రెడ్డి (మైచారం) — అధ్యక్షా, ప్రభుత్వం బడ్జెటు సెషనులో firm commitment చేసినది, 1966 జూన్‌లో నీళ్లు యిస్తామని ఇప్పుడు ప్రయత్నం చేస్తాం అంటున్నారు, మళ్లా సెషనులో అసాధ్యం అంటారా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి — ప్రయత్నం అంటె. ప్రభుత్వం తప్పకుండా యిస్తారని చెప్పవలసిన పద్ధతి ఉంది ప్రయత్నం చేస్తున్నాం అంటే తప్పకుండా వస్తుందనే అర్థం.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం — మాచెర్ల ఫ్యాక్టరీ ప్రయివేటు మొదట్లో కొంత allotment గవర్నమెంటు తీసుకొని మిగిలినది వారికి యివ్వడానికి పర్మిషను యిచ్చారు ఎందుచేతనంటే మన డిమాండు తక్కువగా ఉన్నందువల్ల మన డిమాండు హెచ్చయినది. కోటాస్ రివైజుచేసుకొని మాచెర్లలో కావలసినంత తీసుకొనడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా? అలాట్మెంటు Government of India చేస్తుంది. మనం అడగాలి అంతే.

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి — అడగకుండా ఉండలేదు. పలకకుండా ఉన్నాం అనుకోవడం పొరపాటు చాలా ఒత్తిడి తీసుకు వస్తున్నాము. ఇది ఒకటే ప్రాజెక్టు కాదు. చాలా ప్రాజెక్టులున్నాయి. ఇది food question తో సంబంధించి 1966 నాటికి 5½ లక్షల ఎకరాలు సాగుబడిక్రిందకు తీసుకువస్తాం అని చెప్పినాము, దీనివల్ల నిలిచిపోతుందని చెప్పినాము ఇంతవరకు దానిని ప్రతి సంవత్సరం తెచ్చుకోగలుగుతున్నాం That is a shortage through out the country but not for one project.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం — మొట్టమొదట రామచంద్రరెడ్డిగారు చెప్పినట్లు మాచెర్లలో నాగార్జునసాగర్ కోసము సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ పెట్టాలనే ఉద్దేశ్యం ఉన్నప్పటికీ ప్రయివేటు ఆసామి రావడంవల్ల వారికి యివ్వడం జరిగింది. డిమాండు ఎంత ఉంటుందో అంతవరకు యిచ్చి మిగిలింది ప్రయివేటు పీపులుకు యివ్వడం ఉద్దేశ్యం ఉండేది. మన డిమాండుకి కోటా Govt of India fix చేశారు. డిమాండు హెచ్చు అవుతున్నప్పుడు కోటాలను రివైజు చేసుకొని కావలసినది తెచ్చుకునే యత్నం చేస్తారా? వలకకుండా ఉంటారని ఎవరనగలరు? తప్పకుండా మాట్లాడతారు. కేంద్రంతో మాట్లాడతాం.

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి — Suggestion బాగానే ఉంది, కాని ఈ మాచెర్ల ఫ్యాక్టరీ [illegible] జరిగింది, నా హయాంలో కాదు.

ఆ తెగనేవారి ప్రాయంలోనే ఆంధ్రలో జరిగింది. ఇది మనమే యిచ్చినందువల్ల ఆగున పెట్టుకున్నాడని చెప్పడం పొరపాటు. ప్రభుత్వానికి ప్రజలకు సంబంధం లేకుండా సంట్రలు గవర్నమెంటునుండి లై సెన్సు తెచ్చుకున్నారు, తెచ్చుకున్న తరువాత మళ్లీ objection లేకుండా agreements కూడా enter అయి చేర్రాలు కాలేదు. ప్రాలు కాని అగ్రిమెంటు గురించి legal advice తీసుకుంటున్నాము. మనకు సిమెంటు కావాలంటే మాచర్లనుండి అయినా ఎక్కడ నుంచి అయినా కావాలంటే సెంట్రల్ గవర్నమెంటు అలాట్ చేస్తే తప్ప మనకు సిమెంటు రాదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యస్. జగన్నాథం :— ఈ మధ్య పేపర్లో చూశాము. ఆంధ్ర ప్రభుత్వం కంప్లీటు చేయడం కష్టం. ఇటువంటి ఎగ్రప్రాజెక్టుని కేంద్ర ప్రభుత్వం చేస్తే బాగుంటుందని అర్థించినట్లు పత్రికలలో వచ్చింది. అది నిజమా? నిజమైతే కేంద్రప్రభుత్వం దగ్గరనుంచి ఏమి జవాబు వచ్చింది?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి :— అర్థించినట్లు ఒక్కటే కాదు, గట్టిగా చెప్పాము. ఈ ప్రాజెక్టువల్ల కొందరు సక్టార్సు గింటుపడుతున్నాయి. 97 లక్షల టన్నులు food జాస్తి ఉంది మాకు food పనిలేదు. ఈ ప్రాజెక్టు కట్టదలచుకోలేదు. అని ముఖ్యమంత్రిగారు గట్టిగా చెప్పినప్పుడు పల్లకు మీటింగులో నేను ఉన్నప్పుడు వారు అన్నారు అందువల్ల సెంట్రలు ప్రాజెక్టుగా తీసుకోవలసినదని ప్రభుత్వం గట్టిగా ప్రయత్నం చేస్తుంది.

శ్రీ ఎస్. జగన్నాథం :— కేంద్రంనుంచి జవాబు ఏమయినా వచ్చిందా?

(No answer)

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు :— మాచెర్ల ఫ్యాక్టరీ నుండి మనకు కావలసిన సిమెంటు అంతా మనకు యిచ్చిన తరువాతనే ఎవరికైనా యివ్వాలి. కేంద్రం allot చేసిన సిమెంటు అంతా ఆ ఫ్యాక్టరీ నుంచి తెచ్చుకోడానికి ప్రయత్నంచేస్తారా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి :— ప్రాజెక్టుకి దగ్గరగా ఉంది కాబట్టి మాచెర్ల ఫ్యాక్టరీ నుంచి సిమెంటు తెచ్చుకుంటే cost of the project తగ్గుతుంది కాబట్టి అక్కడనుంచి తెచ్చుకోడానికి allotment ఇవ్వవలసినదిగా కేంద్రాన్ని ఒత్తిడిచేయడం జరుగుతున్నది.

SUICIDE.

35—

* 25 (3232) Q.—*Sri M Pitchaiah* [*Put by Sri V. Visweswara Rao*) :— Will the hon. Minister for Home be pleased to state :

(*a*) whether it is a fact that one Sri Konda Nava Mohan Raju and all the other members of his family have committed suicide in Gundugolanu village near Eluru, West Godavari district during the month of September 1964; and

(*b*) the circumstances which led to their committing suicide ?

The Minister for Home (Sri Mir Ahmed Ali Khan) —(*a*) Yes, Sir.

(*b*) The late Konda Nava Mohan Raju, who was once a well-to-do person, subsequently lost his wife, as well as some valuable property and also incurred debts He had been feeling it very difficult to eke out his livelihood, and lost all hopes of maintaining his children. Being a sensitive man, he seems to have become desperate and disgusted with life and committed suicide.

Sri A. Sarveswara Rao :—Is the death due to his over-sensitiveness or due to lack of other things? Will the hon. Minister please explain?

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—As I said he lost his wife and property and he was indebted. Therefore, it seems, in desperateness he committed suicide.

Sri T K. R. Sarma —Will the hon Minister give us the details as to the way in which he committed the suicide?

Sri Mir Ahmed Ali Khan —First he administered endrine for his two sons and one duaghter and then by taking endrine he died.

LAND MORTGAGE BANK FOR EACH TALUK

36—

*1105 (5238) Q.—*Sri K. Mara Reddy (Rajampet)* :—Will the hon. Minister for Co-operation be pleased to state:

(*a*) is there a Land Mortgage Bank for every taluk; and

(*b*) if not, the steps taken by the Government to start one in each taluk?

The Minister for Co-operation (Sri T. Ramaswamy) —

(*a*) With the exception of 20 taluks and sub-taluks, where it was considered that organisation of independent banks at the rate of one bank for each Taluk would not prove to be viable units, the other 169 taluks in the State are served by 174 Primary Land Mortgage Banks

(*b*) Action is being taken in consultation with the Andhra Pradesh Co-operative Central Land Mortgage Bank, to explore possibilities for organising separate banks in each of the above 20 taluks.

శ్రీ సి. బాలిరెడ్డి (పులివెందుల).—అధ్యక్షా, భూమి తనఖా బ్యాంకులు అప్పులు ఇచ్చే పద్ధతి కొంచెము మార్చాలి. [illegible] ప్రత్యేకంగా చేవారికి [illegible] అప్పులు ఇస్తామని చెప్పినందువల్ల రైతులు అప్పులు తెచ్చుకోవడానికి చాలా కష్టముగా వున్నది. [illegible] చేస్తారా ?

(Mr. Deputy Speaker in the chair)

శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఈ మధ్య రిజర్వుబ్యాంకువారు 3 కోట్లు మాత్రమే debentures float చేయడానికి అంగీకరించినందువల్ల వచ్చేపొమ్ము తక్కువ అవుతుంది కాబట్టి కొన్నింటికి ఇస్తున్నాము. బావులు త్రవ్వుకోడానికి, ఇంజన్లు, పంపు సెట్లు కొనుక్కోడానికి ట్రాక్టర్లు కొనుక్కోవడానికి ఇవ్వడానికి నిశ్చయించాము.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, Land mortgage banks ద్వారా రైతులకు ఎక్కువ సహాయము చేయాలని Long term loans ఇవ్వాలని అనుకొని target fix చేశాము. రిజర్వుబ్యాంకువారు నిర్ణయించిన ప్రకారం పంపు సెట్సు కొనుక్కోవాలని ఇస్తే పాత భూములను మరమ్మతు చేసుకోడానికి, bunding కి సాధ్యమవుతుందా? సాధ్యము కాదని తెలుస్తున్నది. చాల loans sanction అయినవి ఆగిపోతున్నవి. ఇంతవరకు sanction చేసినవి వెంటనే యిచ్చేటట్లు బ్యాంకులకు ప్రభుత్వమువారు సలహా ఇస్తారా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఇదివరకు sanction చేసిన loans తప్పకుండా disburse చేయాలని రిజిష్ట్రారు ద్వారా సెంట్రల్ లాండు మార్ట్ గేజి బ్యాంకు వారిని కోరడమైనది. వారుకూడ ఇస్తామని చెప్పారు. Central land mortgage bank వారు float చేసే debentures 40 కోట్ల వరకు చేయడానికి రిజర్వు బ్యాంకువారు అంగీకరించారు అని S. K. Dey గారు ఇక్కడకు వచ్చినపుడు చెప్పారు. వారి నిర్ణయము మనకు అందలేదు. అది వచ్చినట్లయితే పూర్వము ఇచ్చే loans అన్నీ ఇవ్వడానికి వీలుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ కె. గోవిందరావు :—అధ్యక్షా, Land Mortgage Banks వ్యవసాయ వృత్తులకు ఇచ్చే loans నుంచి 50 % debentures insist చేస్తున్నారు. మంత్రి గారు చెప్పిన concession వస్తే ఎంతవరకు తగ్గించడానికి వీలవుతుంది. ఎకరము విలువ ఎంత వేస్తున్నారు? ఒక ఎకరానికి ఎంత loan ఇస్తున్నారు?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—నా దృష్టికి రాలేదు.

శ్రీ పేట బాపయ్య (తిరువూరు) :—అధ్యక్షా, ఇదివరకు sanction చేసిన loans disburse చేయడానికి ఆర్డర్సు ఇచ్చాము అని చెప్పారు, సంతోషము. ఇదివరకు sanction చేసిన loans అంటే C. L. M. B. Sanction చేసినవా? అవి కాకుండా Primary Land Mortgage Bank వారు sanction చేసినవి చాల వున్నవి. అప్పుదారులు చాల వ్యయ పడ్డారు. ఎందుకంటె Shares కొనుక్కోవడము, encumbrance certificate తీసుకొనడం ఇవన్నీ పెట్టడంవల్ల చాల నష్ట పడ్డారు కాబట్టి అటువంటి loans అన్నీ ఇప్పించడానికి మంత్రిగారు ఆర్డర్సు ఇస్తారా?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—ప్రభుత్వము ఆర్డర్సు వేయడానికి వీలు లేదు. Central Land Mortgage Bank వారు sanction చేయాలి. వారు sanction చేసిన loans అన్నీ disburse చేయవలసిన బాధ్యత వారిమీద వుందని వారితో చెప్పాము. Primary Land Mortgage Bank sanction చేసినవి కూడా

ఇవ్వడమంటే కష్టము అయిపోవచ్చు. S.K Dey గారు చెప్పినట్లు 40 కోట్లు debentures float చేయడానికి ఒప్పుకొన్నట్లయితే అవి sanction చేయడానికి అవకాశము వుంటుంది. పూర్వము వున్న పద్ధతిలోనే భూమి బాగుచేసుకోడానికి, level చేసుకోడానికి, bunding కి ఇవ్వడానికి అవకాశము వుంటుంది.

శ్రీ జి లచ్చన్న :— అధ్యక్షా, మంత్రిగారు చెబుతూ 164 తాలూకాలకు 179 banks వున్నవని అన్నారు. తాలూకాలో ఒకటికంటె ఎక్కువ పెట్టవచ్చునని పాలసీ వుందా ? దానికి basis ఏమిటో తెలవిస్తారా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :— 5 banks చాలకాలమునుంచి వున్నవి. ఒక తాలూకాలో 2 banks ఆలమూరులో part of రామచంద్రపురం తాలూకా, రాజమండ్రి కలిపి, ఒక bank ఉయ్యూరులో part of గన్నవరం ఘంటశాలలో, దుగ్గిరాలలో, పొన్నూరులో వున్నవి. ఇవి ఇదివరకేవున్నవి. ఇప్పుడు organise చేసినవి కావు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం :— 50 % debentures, లేక shares వుచ్చుకోవాలనే విషయము మంత్రిగారి దృష్టికి రాలేదని అన్నారు. ప్రభుత్వ దృష్టికి ఒకటి పంపించి వున్నాను. వారు sanction చేయడమే కాకుండా, భూములు తనఖా పెట్టించుకొని, మార్టుగేజిబాండు వ్రాసినతరువాత loan refuse చేశారు. 50 % debentures క్రింద ఇచ్చినట్లయితే loan ఇస్తామని చెప్పారు గవర్నమెంటు దృష్టికి తెచ్చాను. అది పరిశీలిస్తారా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :— విశ్వనాథంగారు చెప్పినది న్యాయమే. వారు sanction చేసినది ఆ condition పెట్టకుండానే ఇవ్వాలనే నా ఉద్దేశ్యము. తప్పకుండా దాన్నిగురించి ప్రయత్నము చేస్తాను.

Mr. Deputy Speaker :—Question hour is over. Answers to the other Questions are to be laid on the Table of the House

WRITTEN ANSWERS TO QUESTIONS

PRIMARY LAND MORTGAGE BANKS IN THE STATE

37—

*1133 (5416) Q.—*Sri P. V. Ramana* (*Kondakarla*) :—Will the hon. Minister for Co-operation be pleased to state :

(*a*) the District-wise number of Primary Land Mortagage Banks in the State ;

(*b*) the amount of loan decided to be granted through these banks throughout the State during the Third Plan period ;

(*c*) the total amount of loans granted through these banks during the year 1963-64 ;

(*d*) the names of the banks which have been awarded the rolling shield during the last three years ; and

(e) the number of societies given cash awards?

A:—

District			No. of land Mortgage Banks
(a) Srikakulam	..	..	11
Visakhapatnam	..	..	7
East Godavari	..	..	11
West Godavari	..	..	8
Krishna ..	..	..	12
Guntur	..	..	11
Nellore ..	..	..	12
Chittoor ..	.	..	10
Cuddapah	.	..	9
Ananthapur	.	..	9
Kurnool ..	..	..	10
Mahboobnagar	..	..	11
Hyderabad	..	..	6
Medak ..	..	..	8
Nizamabad	..	..	6
Adilabad		..	9
Karimnagar	..	..	6
Nalgonda	..	..	7
Warangal	..	..	6
Khammam	..	..	5
		Total ..	174

(b)

1961-62	..	..	..	Rs. 625 lakhs
1962-63	..	.	..	Rs. 345 lakhs
1963-64	..	..	.	Rs 430 lakhs
1964-65	.	..	..	Rs. 515 lakhs
1965-66	..	..	..	Rs. 600 lakhs
				Rs. 2, 155 lakhs.

(c) Rs. 984 lakhs .. ..

(d) 1960-61 Eluru Land Mortgage Bank.
1961-62 Anantapur Land Mortgage Bank.
1962-63 Vuyyuru Land Mortgage Bank.

(e) 1961-62 29
1962-63 49
1963-64 39

PILOT SCHEME FOR PREVENTION OF BEGGING

38—

* 55 (4370) Q —*Sarvasri A Sarveswara Rao, V Satyanarayana, K. Babu Rao (Polavaram) and P Shyamsundar Rao*.—Will the hon Minister for Law and Prisons be pleased to state:

(*a*) whether the Government of India have informed the State Government of their intention to start pilot schemes in major cities such as Ahmedabad, Kanpur, Bangalore, Calcutta and the like, to prevent begging by children by providing them part-time employment besides vocational training, and

(*b*) whether such a pilot scheme will be started in the Andhra Pradesh by the Centre?

A.—

(*a*) The answer is in the affirmative.

(*b*) At the request of the Government of India the State Government itself started the scheme at Hyderabad on 8th October 1964, with Central assistance of 50 per cent of the expenditure involved.

ALL-INDIA AGRICULTURE SERVICE

39—

* 1000 (4741) Q —*Sri A. Sarveswara Rao*:—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state:

(*a*) whether the Central Government asked the State Government for its views on the proposal to constitute All-India Agricultural Service; and

(*b*) if so, what are the views expressed by the Government on the subject?

A.—

(*a*) Yes, Sir.

(*b*) The State Government conveyed their agreement to the proposal.

AGRICULTURAL FARMS

40—

* 1061 (5045) Q —*Sarvasri P.O. Satyanarayana Raju (Kosigi) and A. Sarveswar Rao*:—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state:

(*a*) whether it is a fact that our Government is contemplating to have Agricultural Farms on the lines of Suratgarh in Gujarat,

(b) if so, the places where they are likely to be situated ;

(c) whether any aid is forthcoming from the centre ; and

(d) if so, the details of the same ?

A.—

(a) No, Sir.

(b), (c) & (d) Do not arise.

JAMLURI ROOT STOCK

41—

*1094 (5219) Q.—*Sri K. Mara Reddy* :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether it is a fact that Jamluri as root stock for Sathagudi orange was found highly susceptible to Tristeza virus disease ;

(b) if so, which is the suitable root stock ; and

(c) was this fact informed, to all agriculturists by giving wide publicity about the fact ?

A.—

(a) Yes, Sir.

(b) Sathgudi on Sathgudi root stock is found to be suitable and resistant to Virus disease.

(c) This was brought to the notice of agriculturists through wide publicity. The information was also published in the Department Journal "Padi Pantalu".

BEE DEMONSTRATION UNITS

42—

*1107 (5244) Q.—*Sri K. Mara Reddy* :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) how many bee demonstration units are there in our State ; and

(b) is there any proposal to have one unit for every district ?

A.—

(a) None, Sir.

(b) No, Sir.

COLD STORAGE PLANTS

43—

* 1112 (5283) Q.—*Sri S. Vemayya*:—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state

(*a*) whether there are proposals with the Government to set up cold storage plants, for storing frsh fruits, vegetables and eggs now in the State;

(*b*) the places at which these plants will be located; and

(*c*) the estimated expenditure involved in the matter?

A—

(*a*), (*b*) *and* (*c*): There are no proposals with the Agriculture Department. The Central Ware-housing Corporation is contemplating establishment of cold storage plants at Vijayawada and Hyderabad. There is a cold storage plant for fish and eggs at Hyderabad.

RICE TESTING LABORATORIES

44—

* 1121 (5318) *Q.—Sarvasri S. Vemayya and A. Sarvaeswara Rao*:— Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state:

(*a*) whether there are proposals with the Government to set up rice testing Labouratories in the State now;

(*b*) if so, the places at which these Laboratories will be located; and

(*c*) the estimated cost for setting up these Laboratories?

A—

(*a*) No, Sir.

(*b*) and (*c*):—Do not arise.

GRAPE CULTIVATION

45—

*1109 (5248)*Q.—Sarvasri K. Mara Reddy and M. Ramgopal Reddy*:— Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state:

(*a*) what is the total quantity of grapes produced in our State during 1964-65;

(*b*) which is the district where grape cultivation is intensive and giving good yield;

(c) what is the nature of assistanace given by the Government to those who want to have new grape gardens; and

(d) whether there is any proposal befor the Government to provide export facilities for good varieties of grapes and if so, the nature of the same?

A—

(a) About 1850 tonnes Sir.

(b) Hyderabad District. The area cultivated is about 1100 acres and average yield is 8 to 10 tonnes per acre.

(c) The details of assistance given by Government are laid on the Table of the House.

(a) The Marketting Department is trying to arrange for export of grapes.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE.

NATURE OF ASSISTANCE GIVEN BY GOVERNMENT TO THOSE WHO WANT TO HAVE NEW GRAPE GARDENS.

Grape Growers are given 50% subsidy for purchase of pesticides and equipment and the Plant Protection Staff of the Department also assist them in pest control.

Grape culture is encouraged in house compounds in and around Hyderaad where a subsidy of Rs 10/- per Vine is given for a minimum unit of 2 'Vines An individual is eligible for a maximum subsidy of Rs 100/-.

In order to encourage cultivation of grapes on sound lines, the Government have recently created a post of Grape Adviser and posted special staff for grape development in the State. There are also Horticultural Assistants for grape develoment in all the districts of Rayalaseema.

LOANS FOR VINEYARDS

46—

*1151 (5506).—*Sri P. Narayana Reddy.(Mydukur)*—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state:

(a) whether loans are being sanctioned to the ryots for raising vineyards,

(b) if so district-wise amount sanctioned so far; and

(c) the extent of land (in acres) in which vine yards have been raised in Cuddapah district by the end of March 1965.

A—

(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

(c) 100 acres.

JAPANESE MODEL FARMS

47—

*1165 (5580) Q —Sri S Jagannadham —Will the hon Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Government of Andhra Pradesh had set up a Japanese Model farm in the Agricultural College, Bapatla ;

(b) if so, what is the cost of the farm ; and

(c) whether any Japanese Agricultural Experts came to Bapatla for demonstration ?

-

(a) Yes, sir

(b) The total amount spent in connection with the setting up of this farm in 1964-65 is about Rs 3 22 lakh This amount was spent on provision of irrigational facilities, construction of residential quarters for the J panese Technicians and accommodation for offices, construction of Garages tc for the machinery

(c) Yes, sir, four Japanese Technicians have arrived

ALLOTMENT OF TAXIES.

8—

*63 (4524) Q —Sri G C. Kondiah (Nellore) :—Will the hon Minister or Labour and Transport be pleased to state:

(a) whether it is a fact that the Cars for Taxies are being allotted on 50% basis between Hyderabad and Secunderabad cities on one side and that of entire State on the other, if so, what are the reasons for this ,

(b) is there any proposal to allot Fiat Cars for taxies only to two cities with a plea that theFiat Cars are not suitable for mobussil areas?

A.—

(a) Yes, Sir. This procedure is being followed from 1-1-1964 in view of the route shortage of Taxis in the twin cities which has led to a lot of mischief by Taxi drivers by way of higher fares and refusal to ply etc.

(b) No, Sir.

TAXIES IN HYDERABAD CITY.

49—

*75 (4671) Q.—Sri P O Satyanarayana Raju :—Will the hon Minister for Labour and Transport be pleased to state

(a) the number of taxies plying in the Hyderabad City at present ,

(b) whether they are sufficient; and

(c) if not, will the Government, try to increase the number by giving more licences in view of the growing needs of the public?

A:—

(a) 452.

(b) No, Sir.

(c) The number has already been increased from 500 to 750. All bonafide applicants are being granted permits.

DEFALCATION OF RS. ONE LAKH IN INFORMATION AND PUBLIC RELATIONS OFFICE.

50—

*38 (3881) Q.—*Sarvasri A. Sarveswara Rao, K. Babu Rao, V. Satyanarayana and P. Rajagopal Naidu* :—Will the hon. Minister for Labour and Transport be pleased to state:

(a) whether a defalcation of over Rs. 1 lakh has been detected from the accounts of the Information and Public Relations Department;

(b) whether an amount of Rs 21,000 drawn in advance for payment to a film producer was also involved in it; and

(c) when was the defalcation detected?

A.—

(a) Yes, Sir A defalcation of Rs. 1,08,290.59nP. was detected in the accounts of the Information and Public Relations Department.

(b) Yes, Sir.

(c) The defalcation was detected during the inspection of the accounts by the Audit Party of the Accountant-General's Office during the period from 18-2-1964 to 19-8-1964.

PAPERS LAID ON THE TABLE

AMENDMENTS TO THE ANDHRA PRADESH SUGARCANE (REGULATION OF SUPPLY AND PURCHASE) RULES, 1961.

Sri A. Balarami Reddy :—Sir, I beg to lay on the Table a copy of the amendments to the Andhra Pradesh Sugarcane (Regulation of Supply and Purchase) Rules, 1961 made in exercise of the powers conferred by sub-sections (1) and (') of section 28 of the Andhra Pradesh Sugarcane (Regulation of Supply and Purchase) Act, 1961 and published at pages 46 to 47 of the Rules Supplement to Part-I of the Andhra Pradesh Gazette dated 8th April, 1965.

Mr. Deputy Speaker :— Papers laid on the Table.

NON—OFFICIAL BUSINESS

BILLS

THE ANDHRA PRADESH OFFICIAL LANGUAGE BILL, 1964.

Sri Vavilala Goplakrishnayya — Sir, I beg to move -

"That the Andhra Pradesh Official Language Bill, 1964, be read a first time"

Mr. Deputy Speaker: Motion moved.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య.— అధ్యక్షా, మన స్వాతంత్ర్యోద్యమములో రాజకీయ అధికారమే కాకుండా జాతీయభాష కూడ అభివృద్ధి కావాలని కోరినది చాల ప్రధానమైన సమస్య. అందువల్లనే ఇండియా మొట్టమొదటగా రాజ్యాంగము వ్రాసుకొన్నప్పుడు దానిలో భారత దేశములోవున్న ముఖ్యమైన 16 భాషలు అధికార భాషలుగా వుండాలని నిర్ణయించడం జరిగింది. తాత్కాలికముగా ఇంగ్లీషు 15 సంవత్సరాలవరకు వుంటుంది. ఆ తరువాత ఏ ప్రాంతీయ రాష్ట్రమువారు ఆ భాషలను తమ భాషగా శాసనరీత్యా అనువర్తించుకోవాలని దేశము మొత్తానికి హిందీని అధికార భాషగా వుంటుందని చెప్పారు. దానిమీద నిజముగా ఆనాడు ప్రభుత్వము ఏ మాత్రము శ్రద్ధ వుండి జాతీయ భాషలను కనుక అమలులోకి తీసుకొనివస్తే 17 సంవత్సరాలు పర భాష అయిన ఇంగ్లీషు భాషను పెంచి, పోషించి అసలు జాతీయభాష రాదా అనే దృక్పథములో తయారుచేసి వుండడము జరిగివుండేది కాదు. ప్రభుత్వము దూర దృష్టిలేని కారణాన ఎప్పుడో ఇబ్బంది వస్తుందనే భయముతో, అప్పుడు ఆపదను గడవబెట్టాలనే ఉద్దేశ్యముతో చేస్తే అది మహావృక్షముగా అయిపోయి మనకు బెడదగా తయారైనది. ప్రపంచ శాంతి సభకు వెళ్లినపుడు జరిగిన సంఘటన చెప్పవలసిన అవసరంవుంది. అన్ని దేశ భాషలు మాట్లాడుతున్నపుడు మమ్ములను అడిగారు "మీ భాష ఏమి" అని. మా భాష ఏమి అని చెప్పాలి. హిందీ ప్రపంచ ఖ్యాతి అయిన భాషగా అభివృద్ధి కాలేదు. ఇక్కడనే రాష్ట్ర భాషగా అనువర్తించలేము. మేము ఇంగ్లీషులో మాట్లాడుతాము అన్నాము. "మీకు ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వము పోయినప్పటికి భాష వదల లేదు" అన్నపుడు బిడ్డపోయినప్పటికి పురిటి కంపు పోలేదనే మాట జ్ఞాపకము వచ్చింది, ఈవాళ జ్ఞాపకం వచ్చింది. కనుక హిందీని అన్ని ప్రాంతాలలోను రుద్దివేస్తామని కేంద్ర ప్రభుత్వ మనుకొంటే చాల ప్రమాదమని చెప్పవలసివుంటుంది. బండి వెడుతూ వెడుతూ అమాంతము వెనుకకు తిరిగితే బోల్తాపడ్డము మాత్రం ఆచరణలో జరిగేపని. అలాంటిది జరిగింది. భాషా సమస్య ఇండియాలోనే కాదు కెనడాలో వుంది. స్విట్జర్లాండులో వుంది. సోవియట్ యూనియన్‌లో వుంది. యుగోస్లేవియాలో వుంది. అన్నింటి కన్న పెద్ద ప్రాంతముగావుండి, ప్రపంచఖ్యాతంగా వుండి, ప్రజాస్వామికమైన సోవియట్ యూనియన్‌లో చిన్న ప్రశ్న అడిగాము. "మీ భాష సమస్యను ఎట్లా పరిష్కారము చేశారు" అని అడిగితే "అన్ని భాషలను [illegible] అని అన్నారు. దానికి సూత్రం ఏమి అన్నపుడు రూబుల్

నోట్ పైన అన్ని ప్రాంతాల భాషలను అచ్చువేసి వుంది అని చెప్పారు ఇదివరకు అణా మీద తెలుగు భాషలో అణా అని వుంటే "నూరు భాషలు ఎంత ప్రఖ్యాతి చెంది నటో అణాపైన 'అణా' అని తెలుగులో వ్రాసి వుంది అని స్వర్గీయ సీతారామయ్య గారు అంటూ వుండేవారు. ఇప్పుడు ఆ 'అణా' పోయినది. దానితో తెలుగు పోయింది మొన్న తెలుగు భాష గురించి ఆలోచించినప్పుడు ఎ. ఐ. సి. సి. వర్కింగ్ కమిటీ చేసిన తీర్మానం అభినందించవలసింది. అన్ని భాషలకు కూడా సమానమైన గౌరవం యిస్తామని తీర్మానం చెప్పినది. అది సంతోషకరమైనది. 17 సంవత్సరాల అనంతరమైనా కాంగ్రెస్ యథార్థాన్ని ఒప్పుకొన్నందుకు సంతోషించాము. తెలుగు భాష గురించి ఎప్పుడో కృష్ణదేవరాయలే దేశ భాష లందు తెలుగు లెస్స అని అన్నారు. పరిపాలనా విధానాలలోనూ, శాస్త్రీయ పరి జ్ఞానంలోనూ తెలుగు భాష భారతదేశంలో అగ్రస్థానం వహించడానికి అనువైన భాష అని విదేశీయ విజ్ఞాన వేత్తలు చెప్పిన ఉదాహరణలు అనేకం వున్నాయి. కొన్నిటిని సభ వారికి చదివి వినిపిస్తాను. ఈ విధంగా తెలుగు చాలా ప్రాధాన్యం కలది, తెలుగు భాష చాలా ఉన్నత మయినదని, లిపికి కాని, భాషకు కాని అనువైన భాషగా చెప్పటానికి ఎక్కువ అవకాశం వుందని అనేకమంది చెప్పారు. శాసన ప్రకారంగా ఏ రాష్ట్రంకు ఆ రాష్ట్రం తమ భాషను అనువర్తించుకోవలసిన అవసరం వుంది. ఇప్పటికే చాలా రాష్ట్రాలు తమ మాతృభాషలోనే వ్యవహారాలు నిర్వర్తించుకొంటామని ప్రకటించారు. అట్లా చేయని వారం మనం ఒక్కరమే అని చెప్పటం దురదృష్ట కరమని చెప్పవలసి వస్తుంది అనేకసార్లు దీని తీసుకురావటం జరిగింది. అన్నిసార్లూ దీనిని ఒప్పుకోలేదు. పెద్ద భూతం దేశంలో వచ్చిన తరువాత ప్రాంతీయ దురభిమానం, మత దురభిమానం భాషా దురభిమానం హెచ్చు పెరిగాయని కొంద్రప్రభుత్వం చెప్పుచున్నదంటే కేంద్రప్రభుత్వంలోని హిందీవాదుల ప్రతిబింబం కారణం తప్ప మాతృభాషాభిమానంగలవారి దురభిమానం మాత్రం కారణం కాదని చెబుతున్నాను. హిందీ తీసుకోవాలంటే కాన్‌స్టిట్యూషన్ 351 ఆర్టికల్‌లో ఖచ్చితంగా చెప్పారు. ఇతర భాషలలోని పదాలను కల్పుకొని నూతనమైన భాషలను నిర్మించుకొని అన్నిటికి సమగ్రమైన భారత భాషగా నిర్మించుకోవలసిన అవసరం వుందని కాన్‌స్టిట్యూషన్‌లో వుంది. దానిని పూర్తిగా మర్చిపోవటం జరిగింది. ప్రతివారు హిందీని మరచిపోయారు, మాతృదేశాన్ని మరచిపోయారు, ఒక్క ఇంగ్లీషు కావాలని కోరారు తరువాత ఇంగ్లీషు లేకుండా చేసేటప్పటికి భాషాభిమానంతో ఎంత భయపడ్డారంటే దక్షిణదేశంలో ద్రవిడ ప్రాంతంలో తమ భాష చచ్చిపోతుందనే భయంతో ఆత్మహత్య చేసుకొని చనిపోయారు. అంటే దానికి కారణం ఆ భాషపైవున్న విరోధం కాదు, తమ మాతృభాషపై వున్న అభిమానం కారణం అని మరచిపోకూడదు. హిందీ భాషావాదులు ఆ రూపంలోకి ఆ అగ్నిగోళాన్ని తీసుకువచ్చారు ఇంగ్లీషుపోయినా ఫరవాలేదు కాని హిందీవచ్చి నెత్తిన కూర్చుంటే నా భాష పరిపోతుందని తమిళభాషపై అభిమానం గల ద్రవిడకఝగం వారు అలా చేశారు సోవియట్ యూనియన్‌లో

ప్రతి రాష్ట్రానికి ఆ భాషను ఆ భాషను లిపి ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ ఇచ్చినారు రష్యాలో యిదివరకు వివాదం వచ్చింది చివరకు స్వాతంత్ర్యం, ప్రాంతీయ భాషలను సమదృష్టితో చూడాలని నిర్ణయించారు స్విట్జర్లాండు చాలా చిన్న ప్రాంతం. అక్కడ మూడు భాషలు అమలు పరుస్తున్నారు ఇప్పుడు మన ప్రధానమంత్రి పర్యటిస్తున్న యుగోస్లేవియాలో 5 భాషలతో వివాదం వుంది యుగోస్లేవియా చూస్తే మన ఆంధ్రరాష్ట్రం అంత కూడా వుండదు కాని అక్కడ 5 భాషల సమస్యవుంటే వాటన్నింటిని ప్రభుత్వ భాషలుగా గుర్తించి అమలు జరపటం మొదలుపెట్టారు మనకు స్వాతంత్ర్యం వచ్చి ఇంతకాలమైనా మన తెలుగు భాషకు వున్న స్థానం ఏమిటి? మలయాలో ఆంధ్రులు వున్నారు. బర్మాలో ఆంధ్రులు వున్నారు. ఆంధ్రులు ఎలాగూ వినిపించరు కనుక కనీసం తెలుగుపాటలైనా విని ఆనందిస్తామని వారి కోరిక కాని ఆలిండియా రేడియో ఫారిన్ సర్వీసులో తెలుగుకు స్థానం లేదు అమెరికావారు, సోవియట్ యూనియన్‌వారు తెలుగును బ్రాడ్‌కాస్టు చేయుటానికి ఒప్పుకొన్నారు. వారు తెలుగుకు ప్రత్యేకమైన మీటర్ నిర్వహిస్తున్నారు ఆవాళ మనదేశంలో ఆ భాగ్యం లేదు అమెరికాకు ఒక తెలుగు అతన్ని పంపలిగారు సోవియట్ యూనియన్‌కు యింతవరకు పంపించలేము ఇక్కడ ఎ. ఐ ఆర్. లో తెలుగు భాషను త్రొక్కిపారేయటానికి ఆలోచించేవారున్నారు తెలుగుభాష విషయం వచ్చేటప్పటికి— త్యాగయ్య కీర్తనలు తెలుగులో వున్నాయి. వాటిని అరవవారు పాడుతున్నారు త్యాగయ్య కీర్తనలు తెలుగులో వున్నవి కనుక తెలుగువాడి క్రింద లెక్కకడుతున్నాము అరవవారు పాడుతున్నారు కనుక అరవ మీటర్‌పై బ్రాడ్‌కాస్ట్ చేయమని చెబుతున్నారు ఇంతకన్న దురదృష్టం మరొకటి వున్నదా అని అడుగుతున్నాను. మాతృభాషను అభివృద్ధి చేయని దేశం బ్రతకదు. మాతృభాష అభివృద్ధి కానిదే విజ్ఞాన వికాసాలు పెరగవు. మన తెలుగుభాష ప్రాచీనభాష సోవియట్ యూనియన్‌లో ఇతర భాషలకు ప్రాధాన్యం యిచ్చి వాటిని అనువదించటం మొదలుపెట్టారు ఆంధ్రా సిమెంటు ఫ్యాక్టరీలో ఇంజనీరుగా వున్న ఉప్పల లక్ష్మణరావుగారున్నారు వారు కొన్నాళ్లు జర్మనీలో వున్నారు వారు ఒకసారి జర్మనీభాష మాట్లాడుతూ నేను ఇంగ్లీషుభాష మాట్లాడను, నేను తమిళంలో మాట్లాడను, నాకు మాతృభాష లేదనుకొన్నారా, నా మాతృభాష తెలుగువుంది, అది ఎట్లా వుంటుందో చెబుతానని మాట్లాడారు మన భాషలో లిటరేచర్ 8 వ శతాబ్దం నుండి వుంది. 14 వ శతాబ్దంలో ఉన్నతస్థాయికి వెళ్ళి మహోన్నత భాష అయింది. అక్కడవారు మీరు ఫారిన్ లాంగ్వేజస్ పెడతారా లేదా అంటే పెడతామని ఒప్పుకొన్నారు మనభాషలో తిక్కన వ్రాసిన కవిత్రయ భారతం వుంది స్వతంత్రమైన భారతం. దానిని అనువదిస్తే తెలుగుభాషయొక్క సౌష్టవం తెలుస్తుందని చెప్పారు దానిని ఆలోచనలో పెట్టుకొన్నారు. అమెరికా వెడితే అక్కడ ఫొనిటిక్ సిద్ధాంతం మీద తెలుగుభాషను అభివృద్ధి పరిచారు. ఇక్కడకు వచ్చి కృష్ణమూర్తిగారు ఏ విధంగా గ్రామరు వుండాలో చెప్పారు.

మన మాతృభాష తెలుగును అధికార భాషగా ఎందుకు తీసుకోరు అని అంటే టైపు రైటర్స్ లేవని అంటున్నారు, 18 సంవత్సరాల కాలంలో టైపు రైటర్స్ నిర్ణయించలేని ప్రభుత్వ అసమర్థత అనాలా, ఆంగ్లభాషాభిమానుల సాతీవనాలా, మాతృభాషాభిమానం లేదనాలా, ఇంగ్లీషు అబ్బంగులనాలా, తెలుగు పొజిషన్లో యిబ్బంది ఎక్కువగానే ఏమీ నాకు అర్థం కావడం లేదు.

ఎందువల్లనంటే 'where there is a will there is a way' అన్నారు. ఆ 'will' ను అనుమానించేటప్పటికి 'way' కి ప్రతిబంధకం వస్తున్నది అందువలన మనం ఏదైనా ఒక నిర్ణయం చేసేటప్పుడు దానివెంబడి నీడలాగ వెంటాడుతూ వలసివస్తున్నది. ఆనీడను చూచేటప్పటికి మనం భయపడవలసిన అవసరం వచ్చింది. ఈనాడు భారతదేశములో పెద్ద భాషావల్లన వచ్చింది. అది ప్రమాదం అయిపోతున్నది అని అంటున్నారు. కాని మాతృభాషాభిమానముగాని, దేశాభిమానముగాని ఎవరికి ప్రమాదముగా కనిపిస్తుంది అంటే, ఎవరైతే మాతృభాషకు వ్యతిరేకంగాను దేశ స్వాతంత్ర్యానికి వ్యతిరేకముగాను, దేశ స్వాతంత్ర్యాన్ని గౌరవించడానికి యిష్టపడరో అటువంటి వారికి మాత్రం యిది ప్రమాదంగా అగుపడుతుంది. మరొకసారి నేను చెప్పుతున్నాను All India Congress Working Committee తీర్మానాన్ని నేను అభినందిస్తున్నాను. బలపరుస్తున్నాను. అన్ని భాషలను అధికార భాషలుగా చేయాలని వారు తీర్మానం చేశారు. అయితే యిది సాధ్యమైన విషయమా? ఆ భాషలలో సైన్సు పుస్తకాలు ఉన్నాయా అంటే అవి అర్థములేని మాటలు. మనదేశానికి యింగ్లీషు వచ్చినప్పుడు పుస్తకాలు ఉన్నాయా? ఉద్యోగాలు యిస్తామనేటప్పటికి వారి నేర్చుకుంటూ వచ్చారు అలాగే తెలుగు భాషను మేము అధికార భాషగా చేస్తున్నామని చెప్పమనండి ఎల్లుండికల్లా దానికి తగ్గట్టుగా లక్షోపలక్షల మంది తయారుచేసుకొనివచ్చి టపీగా ఉండేటంతవరకు అన్నీ తెచ్చియిస్తారు. అందు చేత మనం చేయకపోవడమే పొరపాటు. అధికారంలో ఇంగ్లీషు భాష ఎప్పుడెప్పుడు ఎక్కడెక్కడ ఉపయోగపడుతుంది అనవచ్చును (1) కోర్టులలో (2) స్కూల్సు, కాలేజీలలో, (3) ప్రభుత్వములో సామాన్యముగా ఉపయోగపడుతుంది. మరి వ్యాపారంలో కూడా ఉపయోగపడుతుందని వేరే చెప్పనవసరం లేదు. కనీసం మన మాతృభాష అయిన తెలుగును విద్యా విషయకంగానైనా గుర్తించామా అంటే అదికూడా జరగలేదు ఒక ప్రక్క హిందీ చదవాలి అంటున్నాం. హిందీని అధికారభాషగా చేశారు కేంద్రములో ఒత్తిడి తెచ్చినా అమలు జరపడంలేదు. దీనికి యీ హిందికూడా అడ్డంగా వచ్చికూర్చున్నది. ఇతర రాష్ట్రాలలో ఎవరు అయితే యితర భాషలు నేర్చుకుంటారో వారికి incentives యిస్తున్నారు. వారికి మనకు తేడా ఏమంటే మన రాష్ట్రంలో punishments యిస్తున్నారు. ఇది చాలా తప్పు హిందీ చదివినవారికి యింకో 10 రూపాయలు యిస్తామని చెప్పితే నాకు అభ్యంతరం లేదు. కానిఉన్నదానిని తీసివేస్తామనడం బాగాలేదు. ఈ విషయంలో G.O. కూడా యిచ్చారు. దానిని రద్దు చేయాలని నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను అప్పుడుగాని మాతృభాష చదవాలనే అభిప్రాయం రాదు ఉత్తర ప్రదేశ్ వంటి ఇతర రాష్ట్రాలతో పోల్చి చూస్తే మన రాష్ట్రంలో ఉర్దూభాషకు

కతో౯ధికంగా సంరక్షణ కల్పించబడిన యీ విషయంపై G. O. జారీ చేశారు. దానిని శీఘ్రంగా అమలు జరుపడానికి ప్రభుత్వంకూడా హామీ యిచ్చింది. ప్రభుత్వంతో యీ విషయంపై నేను విభేదిస్తున్నాను సరిహద్దు గ్రామాలలో ఉన్న పిల్లలు వారి మాతృభాషలో విద్యాబోధన పొందుటకు కొన్ని అవకాశాలు కల్పించడమైనది ఎక్కడైన ఒక గ్రామములో 15 లేక 20 మంది పిల్లలవరకు వుంటే అటువంటి స్కూల్సు వుంచాలని అనుకున్నాము ఇతర రాష్ట్రాల ప్రభుత్వాలుకూడా దీనికి అంగీకరించాయిగాని వారు అమలు జరపడం లేదు. మనముమాత్రము అమలు జరుపుతున్నాము మన రాష్ట్రములో యితర భాషలకు రక్షణ పూర్తిగా ఉందిగాని మన తెలుగుభాషకు మాత్రం లేదు స్వర్గీయ అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు పంతులుగారు స్పీకరు అయిన తరువాత, పట్టుపట్టకపోతే యీమాత్రం అయినా తెలుగును అధికార భాషగా గౌరవించడానికి ప్రభుత్వము యిష్టపడేది కాదు పంతులుగారు స్వర్గంలో ఉన్నారు వారు యే ఆశయాన్ని అమలు జరుపడానికి ప్రయత్నించారో దానిని ముందుకు తీసుకుపోవలసిన అవసరం ఉన్నది దీనిని అధికార భాషగా చెయ్యాలని శాసనం తెచ్చాం అటువంటి శాసనం తేవడానికి 'Leave of the House దొరికింది ఇతర రాష్ట్రాలలో అధికార భాషల విషయమై కొన్ని శాసనాలు చేశారు గాని ప్రభుత్వం చెప్పేదేమంటే యీ శాసనాలు అమలు జరుపడానికి చాలా time పడుతుందని ఈ time ఎందుకు పట్టుతుందో నాకు అర్థం కావడంలేదు యింకేదైనా శాసనం చెయ్యాలంటే ఒకరోజులో చేస్తున్నారు మీకు ఎందువల్ల difficulties వచ్చాయో నాకు తెలుసు. ఈ శాసనం తేవడానికి మీ Secretaries కు యిష్టం లేదు అందువల్ల వారు దీనికి కావలసిన అభ్యంతరాలన్నీ పెట్టి యిది రాకుండా చేస్తున్నారు. దీని implementation లో రాబోయే యిబ్బందులన్నింటినీ ముందుగానే ఊహించుకొని ఏవేవో చెప్పుతున్నారు. మనకు స్వరాజ్యం వచ్చేముందుకూడా యిలాగే అయింది మీకు ఎటువంటి స్వరాజ్యం కావాలని వారడిగినప్పుడు గాంధీగారు చెప్పారు నాకు నాదేశంలో ఆత్మహత్యకూడా చేసుకోడానికి హక్కు ఉండాలని. గాంధీగారు రౌండు టేబిలు కాన్ఫరెన్సుకు పోయినప్పుడు 'మేము లేకపోతే మీ సంరక్షణ ఎట్లాగ అడిగితే పై విధంగా సమాధానం చెప్పారు. గాని దానిలో ఉన్న spirit ఏమంటె మా దేశాన్ని మేము బాగుచేసుకుంటాం. మాకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం కావాలని అన్నారు ఆ రోజున గాంధీగారు ఆత్మ విశ్వాసంతో ఆ మాట చెప్పారు అటువంటి ఆత్మవిశ్వాసాన్నే మనం మన తెలుగును అధికార భాషగా చేయాలనే విషయంలో ఎందుకు అన్వయించకూడదని నేను ప్రభుత్వాధినేతలను అడుగుతున్నాను. అసలు యీ విషయంలో శ్రద్ధ వహించకపోవడానికి కారణం ఏమన్నాటె ఇంగ్లీషు Legacy [illegible] మనల్ని పట్టి పీడిస్తోంది. దానికితోడు హిందీ [illegible] యింకా భయపెడుతోంది. ఈ రెండు భయాలతో అసలు [illegible] [illegible] [illegible] చేస్తున్నాము. హిందీ భాషా విషయంలో [illegible]

వస్తే చేశారు. కేంద్రప్రభుత్వం బిల్లు తెస్తానని చెప్పింది. గాని ఆ ఆందోళన పోగానే మళ్లీ మరచిపోయినారు. అయితే మళ్లీ ఆందోళన రావాలన్నమాట. ఆందోళన వచ్చినప్పుడు మాత్రమే జ్ఞాపకం వుంటుంది అంటు అది చాలా ప్రమాదం. అది జాతీయాభిమానం అనిపించుకోదు. అది Patriotism అనిపించుకోదు. సక్రమ పద్ధతిలో అన్ని రాష్ట్రాలలోనూ బిల్లులు వచ్చాయి. అమలుజరుపడంలేదన్నమాట నిజమే. మహారాష్ట్రలో జనవరి 26 వ తేదినుంచి implement చేయడానికి వారు శాసనం చేశారు. వారేమి అన్నారంటె శాసనం చెయ్యడం అనేదిమేము principle గా పెట్టుకున్నాము. దీని details work out చేయడంలో కొన్ని చిక్కులున్నాయి అన్నారు. అందువల్ల నేనుకూడా మన శాసనానికి సంబంధించి ఇంతవరకు కొన్ని amendments ను ప్రతిపాదించాను. తెలుగు అధికారభాష అయిన తరువాత ఏయే చర్యలు ఏమేమి చేయాలి. కాలేజీ, హైస్కూల్సులో ఎప్పుడు బోధనా భాషగా ప్రవేశపెట్టాలి, Law కు సంబంధించినంతవరకు కోర్టులో ఎప్పుడు చేయాలి, ప్రభుత్వ ఆఫీసులలో ఎప్పుడెప్పుడు నిర్ణయించాలి అనే విషయాలు బాగా నిర్వచించవలసి వచ్చింది. మనం చివరకు కొన్ని amendments తెచ్చి జనవరి 26 లోగా అమలు జరుపుతామనీ, యీలోగా ఇంగ్లీషు కొనసాగాలనీ అనుకున్నారు నేను దానిని వద్దని అనలేదు. నాకు కావలసింది ఇంగ్లీషు కాదు, హిందీ కాదు, నాకు కావలసింది మన మాతృభాష అయిన తెలుగుకు ఎప్పుడు మోక్షం కలుగుతుంది? ప్రజలు కోరే వ్యవస్థ ఏమిటి, దానియొక్క ఉనికి ఏమిటి, అభివృద్ధి ఏమిటి, దానియొక్క పరిణామం ఏమిటి, తరగతి ఏమిటి అనే విషయాలు నాకు ప్రధానంగా కావాలి. అందువల్లనే దీనిని అధికారభాషగా చెయ్యాలని చెప్పుతున్నాము. అందువల్ల నాకు కావలసిన దానిని సాధించడానికి compromising గానే యింగ్లీషు కొంత వరకు కొనసాగాలన్నాను, మహారాష్ట్రవారు తెచ్చిన శాసనంకు rules కూడా చేశారు. దానిని అమలుజరిపేది ఎట్లాగ అనేది notification ద్వారా ప్రభుత్వానికి అధికారం యిచ్చారు. నేను యింతకుముందే చెప్పినట్లు మన శాసనానికి సంబంధించి కొన్ని amendments నేను యిచ్చాను. ఇంకా ఇది ఎప్పుడు అమలుజరుగాలో దానికి కావలసిన notification, rules తయారు చేసుకోవచ్చును. అయితే యిప్పటి పరిస్థితులకు సరిపోయేటట్లుగా యీ amendments ను పంపించి యున్నాను. Rules ను చేయడానికి సర్వ అధికారాలు ప్రభుత్వానికి యిచ్చాము. అంతేకాకుండా తెలుగు టైప్‌రైటరు బెడదకూడా వుంది అంటున్నారు. ప్రభుత్వానికి ఒక ఖచ్చితమైన అభిప్రాయం లేకుండా రోజుకు ఒక కమిటీ వేస్తున్నారు. అందువల్ల ఆ కమిటీ వారు delay చేస్తున్నారు. చివర ఎవరు నిర్ణయం చేయలేకపోతున్నారు. అందుకే యిదిగో మేము ఫలానా కీబోర్డును ఆమోదిస్తున్నామని ప్రభుత్వం ఒకే మాటలో చెప్పాలి. ఇంగ్లండులోను యితర దేశాలలో ఏమయింది. అక్కడ కూడ రకరకాల కీబోర్డులు వచ్చాయి. వాటన్నింటిని ఒప్పుకున్నారు అయితే ఏది ఎక్కువ ఉపయోగకరమో చూచుకొనే దానిని మాత్రం implement

చేశారు. ఆవిధంగా మనం కూడా ఎందుకు చేయకూడదు? ఇంకో విషయం మేము యిదివరకే కొన్ని డిపార్టుమెంట్సులో అధికారభాషగాచేశామంటున్నారు. అయితే అక్కడ ఎంతవరకు అమలుజరిగింది దానినయినా సరిగ్గా అమలు జరుపుతున్నారాలేదా? పంచాయతీరాజ్‌లో ఏలాగు అమలుజరుపుతారు. అక్కడ అవసరం. అయితే అక్కడకు కూడా కొన్ని circulars ఇంగ్లీషులోనే వెళ్లుతుండే దురదృష్టగతిలో ఉన్నాం. స్వర్గీయ కళావెంకటరావుగారు ఉన్నప్పుడు చెప్పారు మేము మదరాసు ప్రభుత్వములో 1946 లో ఆంధ్ర ప్రాంతంలోని తూర్పుగోదావరి జిల్లాలోనూ, అరవప్రాంతమయిన తిరుచునాపల్లిలోనూ తెలుగు అరవము (ఆయా ప్రాంతీయ భాషలు) పెట్టాము చివరకు అవి సరిగా నడవకపోవడంవల్ల లాభంలేదు అందుచేతనే విరమించుకున్నామని అన్నారు. ఆ తరువాత మరొక విషయం చెప్పారు. వెంకటరంగారెడ్డిగారు కాలేజీలో (Women's College లో) మేము తెలుగు ప్రవేశపెట్టాం అని చెప్పారు అయితే మరుచటిరోజే అక్కడికి students రాలేదని అన్నారు తెలుగుకు కావలసిన ప్రోత్సాహం ఇచ్చి తెలుగు భాషలోనే చదువుకొన్నవారికి మాత్రము మేము ఎక్కువగాపరిగణించి ఉద్యోగాలుయిస్తామన్న హామీలేకుండా ఎవరువస్తారు? ఆంధ్రా యూనివర్సిటీవారు Business Administration లో M. A degree ను క్రొత్తగా పెట్టారు మొట్టమొదట దానిని M. com తో సమానంగా చూస్తామన్నారు. ఆ సెక్షను అయితే open చేశారుగాని పిల్లలు మాత్రం రాలేదు అది చదివిన వారికి ఎటువంటి ఉద్యోగ అవకాశాలు ఉన్నాయో తెలియకపోవడం దీనికి కారణం అందువల్ల ఎందుకు వాళ్లు యీ course చదువుతారు? ఢిల్లీలో ఉండే పద్ధతిలో యిక్కడ కూడా పరిగణిస్తామని చెప్పమనండి మరునటి రోజుకి వచ్చి చేరుతారు. మన ముఖ్యమంత్రి కె. బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు చెప్పారు నాకు చాలా సంతోషము తెలుగు standards తగ్గిపోతున్నాయని అన్నారు. అందుచేత తెలుగు, సంస్కృతం చదువుకున్న ఉపాధ్యాయులకు ఎక్కువ ప్రోత్సాహం యిస్తామన్నారు అయితే ఆ తరువాత జరిగిన పరిణామం ప్రభుత్వానికి గుర్తు వుంటుంది అనుకుంటాను. నేను మీ అందరికి మనవిచేస్తున్నాను. సంస్కృతం తెలుగు కాలేజీలకు యీ రోజున overflow వచ్చింది. మేము తెలుగు సంస్కృతం పరిగణించి ఉద్యోగాలు యిస్తామనేటప్పటికి యీ ఉత్సాహం వచ్చింది దీనిని followup చెయ్యాల్సి వుంటుంది. మీరు దానికి కావలసిన గౌరవము యిచ్చి recognise చేస్తామనేసరికి లేక మంచి language వుండి efficiency వుంటె మరికొన్ని incentives యిస్తామని ప్రకటిస్తే ప్రభుత్వములో గుమాస్తాలనుండి అధికార్లవరకు భాషను అభ్యసించి నానుడి ఏ విధముగా వుంటే బాగుంటుంది మొదలైనవి ప్రయత్నించడానికి ప్రయత్నం చేస్తారు అందుచేతనే మన దేశంలో 14 భాషలున్నాయి. దేశ భాషలలోకెల్ల తెలుగు లెస్స అన్నారు గాని యిప్పుడు అది లెస్ (less) అయిపోయి కూర్చుంది అందువల్ల యీ బిల్లును ప్రభుత్వము అంగీకరిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను. ఎక్కువ సమయము తీసుకోవడం న్యాయము కాదు. ఇంకా మిత్రులందరు మాట్లాడుతారు. నేను

మాట్లాడిన తరువాత జవాబు చెప్పవలసిన పరిస్థితి వుంటుంది గనుక యితర విషయాలన్ని reserve చేసుకుని మనవి చేసేదేమంటే అన్ని స్టేట్సులో విద్యావిధానములో కూడా తెలుగు అనులుపరచాలి. ఇంకొక అనుమానము వచ్చింది మన వారికి. కాలేజీలలో పెడదామా లేదా అని కాలేజీలలో ఎందుకు పెట్టరని యూనివర్సిటీ వారిని అడిగితే వారేమంటారంటే గవర్నమెంటు చట్టం క్రింద official language declare చేయకపోతే మేము పెట్టడానికి వీలులేదు గవర్నమెంటు ఏమి చెబుతుందంటే అది autonomous body వారికి ఎట్లా చెప్పేదంటారు. మీరు ఏమి చెప్పనక్కరలేదు మీరు Official Language యిది అని ప్రకటన చేయండి. అది statutory ప్రకటన కావాలి Government Notification చాలదు. ఇదివరకు గవర్నమెంటు notification యిచ్చింది సంజీవరెడ్డి గారు చెప్పారు official Language తెలుగు అని చెబుతున్నాము. Notify చేస్తున్నాము Regional Language కొన్ని చోట్ల Urdu అన్నాము. అయిపోయింది కదా అన్నారు. నిజమే కానివ్వండి అంతవరకు చేసింది సంతోషమే, కాని official గా statutory లేకపోతే అవతల Constitution provision అడ్డము వస్తుంది. అందువల్ల Constitution మీ official Language ని Law ప్రకారముగా మీరే నిర్ణయించుకోండి అని చెబుతుంది. 17 సంవత్సరాలు అయింది స్వరాజ్యమువచ్చి ఇంతవరకు మనము అమలు జరుపలేదు మేము చెప్పాము 1950లో జనవరి 26వ తేదీన పెద్ద మార్పు వస్తుందని చెప్పాము. ఆ క్రిందటి రోజు మనుష్యులనడిగారు ఏమి మార్పు వస్తుందని. కొన్ని physical మార్పులు వస్తాయి. కొన్ని geographical మార్పులు వస్తాయి. కొన్ని psychological మార్పులు వస్తాయి. Psychological మార్పులు ఆ నిమిషము వచ్చే వరకు ఎవరికి తెలియదు. Geographical మార్పులు రోజులు మారితే వస్తాయి. Physical మార్పులు తల క్రిందులై పోతాయి. కాని psychological మార్పు ఎప్పుడు వచ్చిందంటే 26వ తేదీ తెల్లవారే సరికి వచ్చింది. అదివరకు 26వ తేదీ అంటే స్వతంత్రము సాధించిదన్నాము మొన్నటి సంవత్సరము 26వ తేదీ అనేవరకు ఏమైంది భాషా బానిసత్వం నెత్తిమీద పడుతుందని భయము వేసింది. ఎక్కడికక్కడ ఎదురు తిరిగారు కావలసినంత తిరుగుబాటు చేయవలసి వచ్చింది తిరుగుబాటు చేశారు తిరుగుబాటు చేయడం కరక్టా కాదా అని కాదు. ఎవరి మనస్సుకు బాధ వేస్తే, ఎవరి ఆశయాలకు భిన్నము అయిపోతున్నాయనుకుంటే వారి కోరికలు మట్టిపాలు అవుతున్నాయనుకుంటే, కొంపలు కూలి నెత్తిన పడుతున్నాయనుకుంటే, బానిసత్వము వస్తుందనుకుంటే తప్పకుండా ఎదురుతిరుగుతారు. కాని దానికి ప్రభుత్వము వారు హామీ యిచ్చారు. దానికి సంతోషము. అందుకు బ్రహ్మానందరెడ్డి గారు opposition Leaders ను పిలిచినప్పుడు మేము చెప్పాము. రెండు points agree అయితే బాగా బాగుంటుందని అన్నాము ఒకటి ఏమిటి? ఏ రాష్ట్రానికి వున్నటువంటి భాషను ఆ రాష్ట్రానికి అధికార భాషగా మేము నిర్ణయిస్తామంటే ఇంగ్లీషు తగాదా లేదు [illegible] తగాదా లేదు. మాతృభాష మీద అభిమానము వస్తుంది.

రెండవది హిందీని 352వ క్లాజు ప్రకారము యిప్పుడున్నటువంటి హిందీ కాదు. అన్ని భాషలలో వున్నటువంటి common పదాలను నిర్వచించుకొని, సమమైన అర్థము వచ్చేట్లుగా అన్ని భాషలు ప్రతిబింబించునట్లు వుండాలి గాంధిగారు చెప్పారు. నేను కోరుతున్నది హిందీ కాదు, హిందుస్తానీ. వాటికి తేడా ఏమంటే యితర పదాలు అన్నిటిని సమన్వయము చేసుకొని హిందుస్తాన్ ప్రదేశాలన్నీ ప్రతిబింబించేట్లు హిందుస్తాన్ అన్నారు హిందీ ప్రాంతములో వున్నటువంటి మొదటి భాష మాత్రము హిందీ అన్నారు, మీకు తెలుసు. దాని గురించి కాంగ్రెస్ పార్టీలో తగాదా వచ్చింది. చివరకు ఒక casting vote తో హిందీ పదము పెడుతామన్నారు పదము ఎందుకు పెట్టారన్నది ప్రశ్న కాదు. అసలు మన ఆశయము ఏమిటి? అనేది ప్రధానంగా ఆలోచించాలి అందువల్ల మనవి చేసేదేమంటే యీ శాసనాన్ని ప్రభుత్వము అంగీకరిస్తున్నదని First Reading accept చేయుమని కోరుతూ సభ్యులందరిని ప్రార్థిస్తూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు :—అధ్యక్షా, చాలా ముఖ్యమైనటువంటి సమస్యమీద బిల్లు తీసుకురావడం జరిగింది. దానిని official language చేయాలనేది ప్రభుత్వముకూడా అంగీకరించినటువంటి విషయమే కాని ఇంతకాలము వరకు ఏ విధమైన చర్య తీసుకోక పోవడంవల్ల గోపాలకృష్ణయ్యగారు బిల్లు తీసుకరావడం జరిగింది అనేక సంవత్సరాలనుండి యావదాంధ్ర ప్రజానీకము తెలుగును official language గా చేయాలని ఎంతో ఆందోళన చేసినప్పటికి యిప్పటివరకు మెదలకుండా వూరుకుంది. కాని యిటీవల ప్రభుత్వము అంగీకరించి ఒక శాసనం తీసుకవస్తామని చెప్పారు. ఈ సమావేశములో శాసనం ప్రవేశ పెడతారని ఆశించాము. అలాగా చేసివుంటే బాగుండేది అలా చేయలేదు ఈ బిల్లు వచ్చింది. ప్రభుత్వము దీనిలోవున్న ప్రకారము విషయాన్ని అంగీకరిస్తున్నారు కనుక దానిని ఆమోదించి దానికి కావలసిన సవరణలు చేస్తే బాగుంటుందని, ఆ రకమైన దృక్పథం అవలంభించాలని ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను దాని ప్రాముఖ్యతను గురించి ఎక్కువగా చెప్పవలసిన పని లేదు. కాని దురదృష్టవశాత్తు యీనాడు మన ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి అందులో ముఖ్యముగా తెలుగుభాషకు జరుగుతున్న అన్యాయము అంతా యింతా అని కాదు కనీసము మనియార్డరు ఫారమ్ మీద అయినాసరే యింగ్లీషు, హిందీ అచ్చువేస్తున్నారేగాని వాటిప్రక్కన తెలుగుఅచ్చువేయడంలేదు. ఆంధ్రదేశములో తెలుగురాదని, యింగ్లీషు, హిందీ మాత్రమేవచ్చని కేంద్ర ప్రభుత్వము ఎలాభావిస్తున్నదో అర్థము కావడములేదు. ప్రక్కనవున్న మదరాసు రాష్ట్రములో తమిళ అక్షరాలలో వేస్తున్నారు. కాని ఆంధ్రదేశానికి వచ్చేవరికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఏరకమైన అభిప్రాయము రాష్ట్రప్రభుత్వము మీద వుందో తెలియదు. కాని తెలుగులో వ్రాయడానికి అంగీకరించడం లేదు అదేవిధంగా రేడియో ప్రసారాలు చూచినప్పటికి తెలుగుకు చాలా అన్యాయము జరుగుతుందనేది స్పష్టము—ముఖ్యముగా యింకొక విషయాన్ని ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకు

రావలసిన అవసరముంది. తెలుగు భాషాభివృద్ధికి, అధికార భాషగా అభివృద్ధి చెందాలంటే, ఆఫీసర్ల దృక్పథం మారవలసి వుంటుంది. సాధారణంగా మేము మేధో యింగ్లీషు పండితులము గనుక యింగ్లీషులోనే వ్రాయాలనే అభిప్రాయంతో తెలుగు భాష అభివృద్ధి చెందదు. అలాంటి అవకాశము ఆఫీసర్లకు యివ్వడానికి వీలులేదు. ఖచ్చితంగా ఆఫీసులలో కూడా తెలుగును ప్రారంభించవలసిన అవసరమున్నది. ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను. అంతేకాని భాషను అభివృద్ధి చేయడానికి, రాష్ట్ర భాషగా దానిని అమలు పరచడానికి యూనివర్శిటీ Level లో కూడా బోధన భాషగా చేయాలని ప్రభుత్వము అన్ని చర్యలు తీసుకోవాలి. Universities అనేవి autonomous గనుక వాటి యిష్టమొచ్చి నటువంటి భాషను ప్రవేశపెడుతుంటాయనే సూత్రము అంగీకరించడానికి వీలు లేదు. పాలసీ నిర్ణయించవలసింది శాసనసభగాని యూనివర్శిటీ కాదు. విద్యావిధానము ఎలా వుండాలి, ఏ భాషలో బోధన జరుగాలనేది నిర్ణయించ వలసింది శాసనసభ. అందువల్ల యూనివర్శిటీలలో తెలుగు భాషలోనే విద్యాబోధన జరుగాలని గట్టిగా పట్టుపట్టవలసి వుంటుంది. అన్నింటికన్న ముఖ్యమైన విషయము సర్వీసు కమిషన్ గురించి ఓని విషయమై అందరు ఆందోళన చెందుతున్నారు. కామరాజునాడారుగారు ఖచ్చితంగా జాతీయ భాషలలోనే అంటె తెలుగు, తమిళం మొదలైన 14 భాషలలో కేంద్ర Public Service Commission పరీక్షలు జరుపాలని చెబుతూ వచ్చారు—చాలా సంతోషించదగ్గ విషయము. కాంగ్రెస్ పార్టీ అధ్యక్షులైన నాడారుగారు ఆ రకమైన వైఖరి తీసుకున్నప్పుడు యిక్కడున్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వమునకు ఏ రకమైన యిబ్బంది వుండదని అనుకుంటున్నాను. అందువల్ల కేంద్ర ప్రభుత్వ సర్వీసు పరీక్షలలో తెలుగు భాషను కూడా ప్రవేశపెట్టాలని, తెలుగులో వ్రాయ డానికి, అవకాశాలు వుండాలని, టెక్నికల్ గా ఏమైన difficulties వస్తే వాటిని అధిగమించడానికి చర్యలు తీసుకోవాలని, టెక్నికల్ difficulties వుంటున్నాయి గదాయని ముఖ్యమైన సమస్యలను మూలపెట్టడం సరైన పద్ధతి కాదని ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకవస్తున్నాను. అందువల్ల తప్పనిసరిగా కేంద్ర ప్రభుత్వ Public Service Commission లో examinations తెలుగులో జరిపించడానికి insist చేయాలి. ఇంక మన రాష్ట్రము గురించి చెప్పవలసిన అవసరములేదు—ప్రభు త్వానికి సంబంధించిన విషయాలన్ని తెలుగులో జరిపించవలసిన అవసరం వుంది. ఉద్యోగాలు యిచ్చేటప్పుడు—తెలుగు ఎక్కువ popularise అవడానికి మరియు యెక్కువ మంది నేర్చుకొనేట్లు చేయాలంటే—తెలుగు భాషలో ఎక్కువ మార్కులు వచ్చినవారికి ప్రాధాన్యము యిస్తామంటే, వుద్యోగస్తులు కూడా తెలుగు నేర్చుకొని, దీనిలో వున్న మెళకువలను తెలుసుకొని, భాషను అభివృద్ధి చేయడానికి నిజమైన రాష్ట్ర భాషగా తీసుకరావడానికి, All India భాషలతో ఒకటిగా తయారు చేయడానికి, అభివృద్ధి చెందిన భాషగా తయారు చేయడానికి అవకాశం వుంటుంది గనుక ప్రభుత్వము దీనిని తప్పనిసరిగా ఆమోదించి, దీనితో [illegible] చిన్నవిగ్రహమైన చట్టము అవసరమైతే తీసుక

వచ్చి లేకపోతే యీ బిల్లులో ప్రభుత్వముయొక్క సవరణను ప్రవేశపెట్టి సమగ్రమైన చట్టము త్వరలో, ఏ విధమైన కాలయాపన లేకుండా, మన రాష్ట్రములో తెలుగు భాష అధికార భాషగా ప్రవేశపెట్టి, నోటీసులు, బిల్లులు అన్ని తెలుగులో వచ్చేట్లు చేయవలసిన అవసరముందని ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తూ గోపాల కృష్ణయ్యగారు తీసుకువచ్చిన చరిత్రాత్మకమైన బిల్లును ఆమోదించాలని కోరుతున్నాను

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాధం — ఇది చాలా ముఖ్యమైన బిల్లు దీనిని యీ రోజు ఆమోదిస్తారా లేదా ? లేకపోయినట్లయితే మాధోరణిలో మేము మాట్లాడుతూ వుంటే, వారిధోరణిలో చివరకు వచ్చి అది వీలులేదంటే బాగుండదు స్వరాజ్యం వచ్చిన తరువాత మనభాషలో మనపనులు చేసుకోవాలనే టటువంటివి అందరు ఒప్పుకున్నారు, ప్రభుత్వం ఒప్పుకున్నది మనకు శాసనాలు. పుస్తకాలు మరియు టైపురైటర్లు తెలుగులో లేవని అభ్యంతరం వస్తున్నది Type writers తెలుగులో లేనంతమాత్రాన constitution అలా స్తంభించి పోవలసిన పరిస్థితికి మనంవచ్చాం. ఎప్పటికైనా typewriter వస్తుందా? ఈ typewriter యెవరైనా అంగీకరిస్తారా ? అంగీకరించిన type writer ను యెవరైనా చేస్తారా? ఇది కుదిరే వ్యవహారం కాదు ఇన్నిరోజులు experiment చేశారు. ఆ పద్ధతిని మార్చుకుని మనంవెంటనే official language ని adopt చేసుకున్నట్లయితే యేవైతే లేవనుకుంటున్నారో అవన్నికూడా త్వరలో వస్తాయి భాషాశాసనం చేస్తారే official language అని అందులో యేమని వున్నదంటే for all or any of the official purposes అని ఏయే purposes ని మనం అమలు చేసుకోవచ్చునో అందులో చేసుకోవచ్చును Text books, శాసనాలు తెలుగులో వస్తాయి. కాని జాప్యం చేసుకున్నా కొలదీ ఆలస్యమవుతుంది. అంతా యింగ్లీషులో జరుగుతున్నది కదా, ఒక్కసారి అగస్మాత్తుగా తెలుగులోకి యెలావస్తుందని అనవచ్చును అని 1951-52 సంవత్సరాలలో అంటే బాగుంటుంది. కాని 1965 సంవత్సరంలో కూడా ఆ వాదన బాగుగా లేదు. అభ్యంతరాలు పోవడం కోసం మనం యత్నించాలి. ఇప్పుడెలా వున్నదంటే శాసనాలు చేస్తే తప్ప మిగిలినవి జరిగేట్లుగా లేవు. అందుచేత ప్రభుత్వంవారు దీనిని మొట్టమొదట ఒప్పుకుని చేస్తే ఏయే purposes క్రింద యెప్పుడు అమలు పరచ వచ్చునో, తరువాత declare చేయవచ్చు. ఆ చేసుకునే పద్ధతిని ప్రభుత్వంవారు ఒప్పుకున్నట్లయితే బాగుంటుంది. స్వరాజ్యం కోసం పోట్లాడినట్టివారము, ప్రజల రాజ్యమని, మన ప్రణాళికల యొక్క, రాజ్యాంగంయొక్క తత్వాన్ని అర్థంచేసుకుని అమలులోకి తెచ్చినవారమువుతాము. ఇప్పుడు దీనికి పూర్వం మాదిరిగా అభ్యంతరాలు చెప్పవద్దని మనవి. ఎందుచేతనంటే అవి నిజంగా అభ్యంతరాలు మోస్తరుగా కన్పిస్తున్నప్పటికీ, శాసనాలు లేకపోయినట్లయితే ఆ అభ్యంతరాలు యెప్పుడూ అలాగేవుండి పోతాయి. ఆ అభ్యంతరాలను తీసివేయడానికి మార్గమే యీ శాసనం చేయడం. అలా చేస్తేనే మరల ఒక వేగంవస్తుంది. University లలో High Courts లో ప్రస్తుతం వారు యేభాషలో అమలు చేస్తున్నారో వాళ్లను అమలుచేసుకోనివ్వండి మొట్టమొదట

మన రాష్ట్రంలోవున్న official language ని నిశ్చయం చేయలేక పోయినట్లయితే, official language యేమవుతుంది? B A (Hons) కు యేభాషలో పరీక్ష చేస్తారనే సమస్య మనకు సంబంధం లేదు. ఆ సమస్యలు వుంటూనే వుంటాయి ఇది ప్రభుత్వానికి పెద్దసమస్యగా వుంటే యిక హైకోర్టుగాని, పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ గాని యేవిధంగా పరిష్కరించ గలుగుతాయి. మన మనస్సు తేటగావుండి, మన official procedure తెలుగులో వుండాలని చెప్పేదానికి నిశ్చయమైన అభిప్రాయం మన మనస్సులో వుంటే మిగిలినవి అవే సర్దుకుంటాయి మనలో అలా లేనపుడు అవికూడా అలాగేవుంటాయి ప్రభుత్వానికి తోచినట్టి సవరణలు యేమైనా పెట్టుకుని official language, Act pass అయిన దగ్గరనుండి దానిని అమలు చేయవలసినదిగా నేను వారికి విజ్ఞప్తి చేసుకుంటున్నాను.

శ్రీ ఎమ్ రామగోపాలరెడ్డి — అధ్యక్షా తల్లిని ప్రేమించని వాడు, తల్లి ముఖ తహః జన్మ మొందిన తరువాత తన భాషను ప్రేమించనివాడు లోకంలో లేడు అయిన కాని దానిని పూర్తిగా పట్టుబట్టి తొందరపడి చేయరాదని నామనవి, ఇతర రాష్ట్రాలు కొన్ని చట్టాలను ప్రతిపాదించారు అంటున్నారు మన State language కోసం కొన్ని Bills ప్రతిపాదించాలంటున్నారు కాని యీ ప్రతిపాదనలు ఆలస్యమయినందుకు అభ్యంతరం లేదు కాని తొందరపడి చేయరాదంటున్నాను. తెలుగుభాషను యెవరు చిన్న చూపు చూడడం లేదు బిల్లు తీసుకురానంత మాత్రాన దానిహోదా దించినట్లు అనుకోవడం వుచితం కాదు. తెలుగును official language గా తీసుకురావాలి. తరువాత యింగ్లీషును తొలగించాలి అనంతరం హిందీ జాతీయ భాషా వాదన దేశంలో యివి యేమంత ముఖ్యమైన సమస్యలు కావు మొట్టమొదట యితర సమస్యలు మన దృష్టిని కేంద్రీకరించాలి I.A S. I P S పరీక్షలు 14 భాషలలో పెట్టాలంటున్నారు. ఇలాచేసి దేశాన్ని 14 ఖండాలుగా విభజించాలని చూస్తున్నారా యని అడుగుతున్నాను. అందుకోసం తప్పక తెలుగుభాష కావాలి. కాని లేకపోతే దేశం మునిగిపోతుందంటే బాగుండదు. భాషా సమస్యమీద యెన్నో వుద్రేకాలు వస్తున్నాయి మద్రాసులో నూనెపోసుకుని తగులపెట్టుకున్నారు. ఇక్కడ కూడా అలాంటి వుద్రేకాలకు లోనయ్యే ప్రమాదం లేకపోలేదు. ప్రభుత్వం పనులు యేవీ కుంటుపడడం లేదు. ఉద్యోగస్థులు వుద్యోగం చేస్తున్నారు. మనం అసెంబ్లీలో తెలుగు భాషలోనే మాట్లాడుతున్నాం. మన తెలుగు రిపోర్టర్లు శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లుగారు నిమిషానికి 60 మైళ్ల వేగముతో మాట్లాడినా చక్కగా వ్రాస్తున్నారు. అందువల్ల తొందరపాటు పనికిరాదని అంటున్నాను దేశ ఐక్యత చెడిపోయే ప్రమాదంవుంది మనం రాష్ట్రంలో బిల్లు చేశారంటే వాళ్లు చాలా తప్పుచేశారు Language చాలా slow గా కావాలంటున్నాను. P S C. మరియు U. P S. C. పరీక్షలు 14 భాషలలో జరపాలనే ప్రతిపాదన బహుశః మనదగ్గరనుండే వెళ్ళిందనుకుంటాను. అదిచాలా దురదృష్టకరం. హిందీ జాతీయభాషా కావాలి. అంతకన్నా వేరుమార్గంలేదు ఇంగ్లీషును తొలగించి ఘనం సాధించేది యేమీలేదు ఇంగ్లీషును నేర్చుకొనకపోతే

నష్టపడేది మనంకాని, ఇంగ్లండువారు, అమెరికా వారుకాదు. మెడిసిన్ ఇంజనీరింగ్, అగ్రికల్చర్ వంటి text books యింగ్లీషులోనే వున్నాయి కనుక ఆ భాషను యింకా మనం పొడిగించవలసి వుంటుంది 10, 15 సం.రాల limit తు.చ తప్పకుండా అమలు జరగాలంటే తప్పు Constitution లో వుంది అంటున్నారు ఇప్పటికి దానిని 17, 18 పర్యాయములు మార్చారు. కావాలంటే యిది కూడా constitution లో మార్చుకోవచ్చును. Language issue is not impo tant, the only important issue is food production and other things. ఆ సమస్యను వదిలివేసి చిన్నచిన్న విషయాలకు శక్తి అంతావృథా చేస్తున్నాం కనుక ప్రభుత్వం ప్రతిపక్షాలు కూడా దీర్ఘంగా ఆలోచించి కొంత కాలంవరకు పొడిగిస్తే బాగుంటుందని లేకపోతే లేనిపోని వైషమ్యాలు వస్తాయని తగాదాలు వస్తాయని నిదానంగా యీ విషయం చూడాలని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు —అధ్యక్షా, పోయిన సెషనులో లా మినిష్టరుగారు Chif Minister గారు ఈ సంవత్సరములో తప్పనిసరిగా అధికార భాషా బిల్లును ప్రవేశపెడతామని విజ్ఞప్తి చేశారు.

శ్రీ పి వి నరసింహారావు ·—ఈ సంవత్సరములో తప్పనిసరిగా అని చెప్పలేము ఈ సంవత్సరము అయ్యేలోగా అని చెప్పినాము. Now, there is a categorical statement from the Chief Minister and also myself that it will be brought in the next Session, i e in November or December"

శ్రీ పి రాజగోపాలనాయుడు :—ఈ సంవత్సరములో కనుక తెచ్చినట్లయితే గోపాలకృష్ణయ్యగారి బిల్లు అవసరంలేకుండా వుండేది. అచ్చు ఖర్చు అయినా మిగిలేదని పెద్దవారు చెబుతున్నారు. ఏమైనా యిప్పుడు ప్రభుత్వం అధికార భాషాబిల్లును తప్పనిసరిగా శాసనంచేయాలనే ఉద్దేశంతోవున్నట్లు మంత్రిగారి ప్రకటన అసందర్భంగా తెలుపుతున్నది. అయితే ఒక విషయం మాత్రము పరిశీలన చేయవలసివుంటుంది. యిప్పుడు శ్రీ రామగోపాలరెడ్డి అన్నట్లుగా యిది ఏమి అవసరంలేదు ఆహారసమస్యతో సరిపుచ్చుకోవచ్చు అంటే అదిసాధ్యం అయ్యేపనికాదు ఆహారం కావాలన్నా దీనికి సంబంధించి భాష అనేదివుండాలి. ఇంగ్లీషునే పల్లెటూళ్ళలో మాట్లాడే దానికి ఉద్యోగస్తులు అంటుకొని పోయినట్లయితే తప్పనిసరిగా ఆహారం పండేదేకాదు రైతాంగానికి అసలు ఈ శాసనాల అమలుగాని ప్రభుత్వ భాషగాని తెలుగులో వుండాలి కాబట్టి తప్పనిసరిగా అది కావాలి. అసలు దేశం మొత్తంమీద ఏ భాష వుండాలనే విషయంలో దానికి సంబంధించి వేచివుండవలసిన అవుసరంవుంది. ఎందుకంటే అది 15 రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన విషయం. ఈ రాష్ట్రంలో తెలుగు తెలియనటువంటివారు ఎవరూ లేరు అందువల్ల వివాదాలులేవు ఈ రాష్ట్రంలో వివాదంలేదు కాబట్టి ఆ భాషను అధికార భాషనుచేసుకొని అమలు పరచాలన్నది ముఖ్య విషయం. దీనిని అమలు పరచేదానికి ప్రభుత్వంవారు ఏ ఏ వాటిలో ప్రత్యేకత శ్రద్ధ తీసికొన్నారో యింతకుముందు చెప్పారు. కాని మిగతా శ్రద్ధకూడా చేయాలని

నేను మనవి చేస్తున్నాను. అసలు టైపురైటరు విషయంలో శ్రీ విశ్వనాథంగారు చెప్పనే చెప్పారు. అసలు మనకు కావలసిన సాధన సంపత్తిని చేకూర్చుకుంటేనే దానిని అమలు జరపడానికి బిల్లుకు వీలుకల్గుతుంది. అందుకు ప్రెసిడెంటుగా చెప్పారు. దీన్ని ఆమోదించి శాసనం చేసుకుంటే అందరిమీద వత్తిడి తెస్తుంది అని అందువల్ల తప్పనిసరిగా చట్టం చేసుకోవాలనే అభిప్రాయం కల్గుతుందని నాకు కూడా నమ్మకంవుంది. ప్రభుత్వం దీనిని పరిశీలిస్తుందని కూడా నాకు నమ్మకంవుంది. అయితే ఈ పరిశీలన తగినంతగాలేదు. అందువల్ల పెద్ద ఎత్తున ఈ పరిశీలన చేయడానికి ప్రత్యేకంగా పూనుకోవాలని నేను వారిని కోరుతున్నాను. రెండవది యిప్పుడు సర్వీసు కమీషను విషయంలో తెలుగులో కూడా Examinations జరిపించాలనే విషయాన్ని నేను వ్యక్తిగతంగా యిష్టపడలేకుండా వున్నాను. quota system కావాలంటే తప్పనిసరిగా ఈ రాష్ట్రానికి యిన్నివుండాలనిచెప్పేది బాగానేవుంది గాని 15 భాషలలోను సర్వీసు కమీషనులో వ్రాయడం అంటే దేశం 15 ఖండాలుగా విభజించబడుతుంది. అది మంచిది కాదు. కాబట్టి అధికారభాష దేశం మొత్తంమీద జాతీయభాషగా ఇంగ్లీసు వుండనీయండి, హిందీ వుండనీయండి ఏ భాషను అంగీకరించినా అందులో వుండాలిగాని అసలు ఈ రాష్ట్రభాషలలో వుండడానికి వీలులేకుండా వున్నట్లయితే మంచిదని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. మరొక suggestion మాత్రంచెప్పి ముగిస్తాను. యిప్పుడు మన భాషలో మరొక కొరతకూడా వున్నది. మన వాళ్ళు ఏదైనా మరుగున వున్న భాషలు నేర్చుకోవాలంటె అందుకు ప్రక్క రాష్ట్రాలలో వున్నటువంటి స్వబోధినివారి లేకుండవున్నది. హిందీ తెలుగు స్వబోధిని వున్నది. మరాటీ తెలుగు స్వబోధినిలేదు. కన్నడ తెలుగు స్వబోధినిలేదు. అరవం-తెలుగు స్వబోధినిలేదు. అలాగే వరియా-తెలుగు స్వబోధినిలేదు. ఈ రెంటిలోను డిక్షనరీలుకూడా లేకుండా వున్నవి. యింతవరకు సాహిత్య పరిషత్తువారు ఈ భాషలలో ట్రాన్స్‌లేషన్లు అవి అంతాకూడా శ్రమ చేస్తున్నారు. జాషువాగారు వ్రాసిన గబ్బిలం పుస్తకానికి శ్రీ రేణుగారు చేసిన హిందీ అనువాదాన్ని కూడా నిన్ననే ఆవిష్కరించారు. ఆ విధంగా ట్రాన్స్‌లేషను చేయడానికిగాని మన భాషలను యితర భాషలలోకి అనువదించడానికిగాని కావలసినవి రెండు. భాషలు నేర్చుకోవటానికి మనవాళ్లకు స్వబోధినిలు కావాలి. రెండవది Dictionary లు కావాలి. వీటినికూడా ఏర్పాటుచేసి మన ప్రభుత్వం ప్రయోజనం చేస్తే మంచిదనిచెప్పి నా ఉద్దేశ్యం. అంతేకాకుండా మన చుట్టుప్రక్కలవుండే భాషలు వున్నవి. మన రాష్ట్రానికి చుట్టు ప్రక్కల రాష్ట్రాలలో యేయే భాషలు వున్నాయో ఆ భాషలు నేర్చుకోడానికి యిక్కడ ఒక విశ్వవిద్యాలయంలో పీఠం యేర్పాటుచేసి ఆ భాషలు నేర్చుకోవడానికి ప్రయోజనం చేకూరేలా చేస్తే మంచిదని చెప్పి నేను శెలవుతీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ యస్. రామస్వామి చౌదరి (వేమూరు) — ఆంధ్ర భాష ఉద్యమం బయలుదేరి 52 సంవత్సరములు అయింది. ఈ ఉద్యమం ప్రారంభించిన మహానుభావులైన శ్రీ కొండా వెంకటప్పయ్యగారు, దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావు

పంతులుగారు మొదలైనవారు అంతా ప్రారంభించి సాగించిన కృషివల్ల ముఖ్యంగా గాంధీగారి శిష్యుడు దేశభక్తుడు అయిన శ్రీ పొట్టి శ్రీరాములు త్యాగంవల్ల మన ఆంధ్ర రాష్ట్రంవచ్చి 12 సంవత్సరములు అయినప్పటికి యిప్పటికి కూడా మన రాష్ట్ర భాషగా మన మతృభాష అయిన తెలుగులోకి చేసుకోలే పోవడం అంటే ముఖ్యంగా విచారించవలసిన విషయం. ఆంధ్ర భాష చాలా గొప్పదని మనకు తెలుసు. రాయలకాలంనాడు ఎప్పుడో కొండవీటి ప్రభువుల కాలంలో ఆంధ్ర భాష ఎంతో వృద్ధిచెందింది. తరువాత ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వాలు వచ్చిన తరువాత కొంతతగ్గింది కాని మన జాతీయ ఉద్యమం ప్రారంభించిన దగ్గరనుంచి ఆంధ్ర భాష అనేక విధాల అభివృద్ధి చెందింది. ఆంధ్ర రాష్ట్రం వచ్చిన తరువాతకూడా ఆ కృషి యింకనూ జరుగకపోవడం చాలా విచారకరమే మన ముఖ్యమంత్రికి బోర్డును తొందరగా తెలుగులోకి తీసుకురాలేకపోవడంవల్ల తెలుగును official launguage చేయడానికి వీలులేక పోతోందన్నారు. దానికి వేరే ఒక కమిటి వేశారని గుర్తువున్నది ఆ కమిటిద్వారా తొందరగా తీర్చి మన మాతృభాష ఎప్పుడు అయితే official language చేశామో అప్పుడే ఈ భాషకు ప్రాముఖ్యం వస్తుంది మన కీర్తిశేషులగు అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావుగారు ఒక సాంకేతిక పదగ్రంథంకూడా ఒకటి యేర్పరచిపోయినారు ఆ విధంగా అభివృద్ధి చెందిన భాషను యిప్పుడు యిట్లాగే మనం చూస్తున్నాము అంటే చాలా విచారకరం మన భాష ఎప్పుడూ అభివృద్ధిచెందదు. మన దేశం అభివృద్ధి చెందదు. నిజంగా మన తమిళ సోదరులు అక్కడ పరిపాలన అంతాకూడా తాలూకా లెవెల్‌నుంచి జిల్లావరకు వారి మాతృభాష అయిన అరవంలో పెట్టుకొన్నారు. అందుచేత మనంకూడా ఆ విధంగా పెట్టుకోవాలి మన ఆంధ్ర రాష్ట్రంలోవున్న మూడు విశ్వవిద్యాలయాలు మాతృ భాషలో నేర్పడానికి సంతోషం తెలిపాయి. కాని ఎందుకు అమలుజరపలేకపోతున్నారు అంటే మన ప్రభుత్వ భాష ఆంధ్రభాష కాదు కనుక వారికి తగిన పోత్సాహం విద్యార్థులు రాలేకపోవడంచేత వారు చేయలేక పోతున్నారు. వెంకట్రామ రెడ్డిగారి కాలేజీలోకూడా పెట్టి తీసివేయడానికి కారణం ఏమిటి అంటే మన మాతృ భాష official language కాలేదు కాబట్టి అట్లా జరిగింది యితర భాషా పండితులకు తెలుగు పండితులకు, సంస్కృత పండితులకు వారి వేతనాలను కూడా B Ed వేతనాలతో సమానంగా చేసి కొంత ప్రోత్సాహం యిచ్చారు మన ముఖ్య మంత్రిగారు కొండవీటి గ్రామం ప్రక్క గ్రామంవారు ఆ మంచి కార్యాలు వారితో ఏర్పడి మన తెలుగు భాషను అభివృద్ధి చేస్తున్నారు. అట్లాగే మన మాతృ భాషను అభివృద్ధి చేయాలంటే తెలుగును ప్రభుత్వ భాషగా declare చేయాలి. నిజాం ప్రభుత్వంలో నిజాంనవాబుగారు ఉర్దూను ప్రభుత్వ భాష గాను, విశ్వవిద్యాలయంలోను పెట్టి దేశానికి ఆదర్శవంతులు అయినారు, దేశంలో చూస్తే 100 కి 2 మాత్రమే ఇంగ్లీషు వచ్చినవారు దేశంలో 100 కి 98 మంది మాతృ భాష తెలిసినవారు రాష్ట్రంలో 100 కి 98 మందికి తెలిసిన భాష రాష్ట్ర భాష గాక 100 కి 2 కి మాత్రమే వచ్చిన భాష రాష్ట్ర భాషగా

వుంది అంటే చాలా అవమానం, కనుక దీన్ని వెంటనే official language గా చేయమని కోరుతున్నాను.

శ్రీ టి కె ఆర్. శర్మ —అధ్యక్షా, యీ బిల్లును ప్రవేశపెట్టినందుకు శ్రీ గోపాల కృష్ణయ్యగారిని అభినందిస్తున్నాను. మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రం వచ్చి 12 ఏండ్లయినది ఆంధ్రప్రదేశ్ వచ్చి 10 ఏండ్లు కావస్తున్నది. ఈ బిల్లులో ఏవిధమైన అభిప్రాయభేదం లేదని మా విధానం కూడా ఇదేనని చెప్పి ప్రభుత్వం దీనిని తీసుకొని రాలేకపోవడం, అనధికార పద్ధతిలో యీ బిల్లు రావడమునేది ప్రభుత్వం చూపిస్తున్న నిర్లక్ష్యానికి ప్రధానమైన నిదర్శనగా కనబడుతున్నది. విశ్వనాథం పంతులుగారు తెలియపరచినట్లు తెలుగు భాషలో మనకు కావలసిన సాధన సంపత్తి సంపూర్ణంగా సేకరించలేకపోవడం ఒకవిధంగా పరిపాలనా బాధ్యత వహిస్తున్న ప్రభుత్వం దీనియందు తగిన శ్రద్ధ చూపించకపోవడం ప్రధానమైన కారణమని నేను మరల మనవిచేస్తున్నాను. తెలుగు భాషలన్ని స్థాయీలలో పరిపాలనా భాషగా ఉండడం ఎంత వాంఛనీయమో ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. పరిపాలన ప్రజలకు అందుబాటులో ఉండాలంటే ప్రభుత్వ కార్యకలాపనలన్నిటిని అందరకు అర్థమయ్యేటటువంటి భాషలో సాగిస్తేనే తప్ప వేరే విధంగా పరిపాలన ప్రజాయుతం కాజాలదనే సూత్రం యీనాడు పరిపాలన సాగిస్తున్నవారు కూడాను అంగీకరించిన విషయమే కాని ఎందుకోసం ఇది వెనుకకు పోతున్నదో అర్థం కానటువంటి విషయం. ఈనాడు తెనుగు యొక్క ప్రాధాన్యం, తెనుగుకు ఉండే గొప్పతనం గురించి మనం బయట ఉపన్యాసాలు మాత్రం బ్రహ్మాండంగా సాగిస్తున్నామే కాని దానిని మనకు కావలసినటువంటి పద్ధతిలో దానిని ప్రజలకు అందుబాటులో ఉండేటటువంటి పద్ధతిలో పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని నడుపుటకు ప్రయత్నం చేసే ఇటువంటి బిల్లును తీసుకొనిరాకపోవడం ప్రభుత్వం చేస్తున్న నిర్లక్ష్యానికి నిదర్శనం. ఈనాటికైనా ప్రభుత్వం తప్పకుండా యీ బిల్లును సంపూర్ణంగా సమర్థించి, యీ బిల్లులో కావలసినటువంటి సర్దుబాటులను కూడ చేసి దీనిని ఆమోదిస్తారని ఆశిస్తూ గోపాలకృష్ణయ్యగారు ప్రవేశపెట్టిన యీ బిల్లును సంపూర్ణంగా బలపరుస్తున్నాను.

శ్రీ పి వి. శివయ్య (వినుకొండ) :—అధ్యక్షా, ఇటువంటి బిల్లును తీసుకొని వచ్చుటకు ప్రభుత్వం ఇంత మట్టుకు ఆలశ్యం చేయడం చేత గోపాల కృష్ణయ్యగారు ప్రైవేట్‌గా తీసుకొని రావలసి వచ్చింది. అందువల్ల నేను దీనిని సమర్థిస్తున్నాను. సమర్థిస్తూ 1, 2, మాటలు చెబుతాను. గోపాలకృష్ణయ్య గారు అన్నట్లు యీ బిల్లు ఏదో మధ్యే మార్గంగా తయారు చేసినదే తప్ప ఇప్పటి కిప్పుడే తెనుగును అన్ని రంగాలలో కూడా అధికార భాషగా ఉపయోగించమని చెప్పడంలేదు. ఎప్పుడో స్టేజ్ వారిగా ప్రభుత్వం నోటిఫికేషన్‌ల ద్వారా ఫలానా ఫలానా సమయాల నుంచి తెనుగును అధికార భాషగా ఉపయోగించాలని మాత్రం అందులో ఉంది. ఏమైనప్పటికి ప్రభుత్వం వైపు నుంచి [illegible] మంచి జరుగుతున్నటువంటి ఆలశ్యానికి కారణంగ అధికార భాషగా

ఉపయోగించడానికి అవసరమైన పరభాష తెలుగులో అభివృద్ధి కాలేదనే సాకు చెబుతున్నారు. ఇన్నాళ్ల బట్టి కమిటీలు. అవి, ఇవి వేసి దాటవేస్తున్నారు. భాష ఎప్పుడూ కమిటీల ద్వారా అభివృద్ధి కాదు. న్యాయంగా మాట్లాడినట్లయితే దేశంలో పరిణితికి వచ్చినటువంటి భాషలలో హిందీని లెక్కపెట్టడానికి ఇప్పటికి వీలులేదు. అయినప్పటికి కూడాను హిందీ దేశానికి అంతటికి కూడా అధికార భాషగా నిర్ణయించారు. తెలుగును ఆరకంగా ఎందుకు చేయకూడదని అడుగుతున్నాను. శ్రీ కాశేశ్వరరావుగారు తయారు చేయించిన పారిభాషిక పదకోశం ఉన్నది. అది అందరికి అర్థమయ్యేటటువంటి పద్ధతి ఉన్నదా అంటే ఏవో కొద్ది మాటలు మాత్రం అర్థమవుతవి. భాష అనేది అభివృద్ధి కావాలంటే భాషించడం ద్వారానే అభివృద్ధి అవుతుంది తప్ప ఊరికే కమిటీలు వేసి అవతలి డిక్షనరీలు ఈ డిక్షనరీలు దగ్గర పెట్టుకొని దేనికి ఏ మాట అనేది తేల్చినందువల్ల అది అభివృద్ధి కాదు. కాబట్టి కమిటీలు వాటి పనిని చేయనివ్వండి కాని ఆచరణలో మాత్రం ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలలో తెలుగును ప్రవేశపెట్టి, అదే విధంగా యూనివర్సిటీలలో తెలుగును ప్రవేశపెట్టిన తరువాత ఈ పారిభాషిక పదాలు తయారు చేయించవచ్చు అనుభవం వల్ల ఆచరణలో భాష అభివృద్ధి అవుతుంది దీనివల్ల వెంటనే ఇబ్బందిపడవలసిన అవసరం లేదు. ఇంగ్లీషులో ఉండే టెక్నికల్ టరంస్ ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలలోగాని, సైన్సెస్‌లో గాని ఉండే టెక్నికల్ టరంసును యథాతథంగా తీసుకొనివచ్చి తెలుగు భాషలో గుదిగుచ్చి వాడవచ్చు. కొన్నాళ్ళు వాడినట్లయితే ఆ ఇంగ్లీషు మాటలు కూడా తెలుగు ధారలో కలిసిపోతాయి. ఇప్పుడు అనేక మాటలు హిందూస్థానీలో నుంచి, ఉరుదులో నుంచి వచ్చినవి తెలుగులో కలిసిపోయి వాటిని తెలుగు మాటలుగానే వాడుకుంటున్నాము. ఆ విధంగా ముందు వాడుకలోకి తీసుకొచ్చి క్రమేణా అవి తెలుగులోకి ఇమిడిపోయేటట్లుగా చేయవలసినదే తప్ప కమిటీలను వేసి పారిభాషిక పదాలు తయారు చేయించడం ద్వారా తెలుగును అధికార భాషగా చేయడం సాధ్యంకాదు. యూనివర్శిటీలలో కూడా అంతే మాట్లాడడం చేతనైన ఏ తెలుగు ప్రొఫెసర్ అయినా తాను ఇంగ్లీషులో నేర్చుకున్నది తెలుగులో చెప్పడానికి వెనుదీయడు

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు .— ఒక మాట నాకు అర్థం కాలేదు. ఇప్పుడు మన దగ్గర ఒక కమిటీ ఉన్నదండి. మన దగ్గర ఉన్నటువంటి చట్టాల నన్నిటిని తెలుగులోకి అనువదించడానికి ఒక కమిటీ వేశాము కొన్ని చట్టాలు అనువదించారు. ఇంకా కొన్ని చేయబోతున్నారు ఆ కమిటీ వద్దు, దానిని రద్దు చేయమంటారా ?

శ్రీ పి వి శివయ్య :— ఆ కమిటీని నేను రద్దు చేయమని చెప్పలేదండి. కమిటీ ఏదో పని చేస్తున్నది. కమిటీ పని పూర్తి అయ్యేవరకు తెలుగును అధికార భాషగా ఆమోదించవలసిన పని లేదు అనే భావం ఏదైతే ఉన్నదో అది చెడ్డదని చెబుతున్నానే తప్ప ఆ కమిటీ పని పూర్తి అయేవరకు ఈ భాషను అధికార

భాషగా ప్రవేశపెట్టడానికి వీలులేదనే అభిప్రాయం మాత్రం వదలుకోవలసినదని మాత్రం చెబుతున్నాను ఇది ముఖ్యమైన విషయం

ఇప్పుడు ఇంగ్లీషులో పండితులైన వాళ్లు కొందరున్నారు మన ఉద్యోగులలో పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగాలు చేస్తున్నవారున్నారు. ఈ నాడు ఇంగ్లీషు నేర్చుకున్నటువంటి వారికి ఒక విధమైన వెస్టెడ్ ఇంట్రెస్ట్ పెంచుకున్నారు వారు ఒక స్వప్రయోజన బుద్ధి పెంచుకున్నారని నేను అనుకుంటున్నాను పరిపాలన తెలుగులో కనుక జరిగినట్లయితే తమ యొక్క మిరాసీ పదవి పోతుందని భావించవచ్చు యూనివర్సిటీలలో ఉండే ప్రొఫెసర్లు కాని, గవర్నమెంటులో ఉద్యోగులు కాని ఒక వ్యామోహం పెంచుకున్నారు. అంతే తప్ప న్యాయంగా తెలుగును వాడుక చేసే దానికి మాత్రం ఏ విధమైన అభ్యంతరం లేదు ఇక్కడ అందరం మాట్లాడుతూ ఉన్నాము అన్ని బిల్లుల సంగతి మాట్లాడుతున్నాము. అనేక మంది సభ్యులు తెలుగులోనే యీ బిల్లుల సంగతి మాట్లాడుతున్నారు ఇలా మాట్లాడడం కూడా తప్పు, అర్థం కావడం లేదని ఎవరు అనలేరు. అనేక సాంకేతికమైన విషయాలను గురించి మాట్లాడుతున్నారు -

ఆ విధంగా మాట్లాడుతున్నప్పుడు కొన్ని మాటలకు సరైన తెలుగుపదాలు దొరకనప్పుడు ఆ ఇంగ్లీషు మాటలనే వాడుతున్నారు అలా వాడినందువల్ల నష్టం ఏమీ రావడం లేదు అదనంగానే భాషను భావించే సందర్భంలో కూడా చేయాలి ఇంగ్లీషును బోధించే సందర్భంలో ఇంగ్లీషులోనే బోధించడం ఫిజిక్సును తెలుగులో చెప్పండి కొన్ని సాంకేతికమైన మాటలకు ఆ ఇంగ్లీషు మాటలే తెలుగులో చొప్పించి వాడవచ్చు. అలాగే యూనివర్సిటీ చదువులు కూడాను. కాబట్టి తెలుగులో చెప్పడానికి పెద్దగా నష్టం ఏమి ఉండదు అభ్యంతరం ఏమి ఉండదు. గవర్నమెంటు చట్టాలలో కూడా అదే విధంగా వాడడం చాల మంచిది. అలాగైతేనే తెలుగు అభివృద్ధి అవుతుంది. ఈనాడు మన దేశంలో ఇంగ్లీషు చక్కగా నేర్చుకొన్నవారు ఎంతమంది ఉన్నారు. అందరు పెద్ద పండితులైన వాళ్లుకాదు ఇంగ్లీషు అధికార భాషగా ఉండకపోయినట్లయితే, ఆ భాష నేర్చుకుంటే ఉద్యోగం వస్తుందనే ఆపేక్ష కనుక ఎవరికి లేకపోయినట్లయితే అది ఇంతగా నైనా విస్తృతమయ్యేది కాదు. ఎంత విస్తృతమైనది లెండి. నూటికి ఇద్దరో, ముగ్గురో ఇంగ్లీషు ధారాళంగా మాట్లాడగలిగిన వారున్నారు. ఏమైనా ఇంగ్లీషు అట్లాగే ఉన్నది ఒకవేళ మీరు హిందీని చేయబోతున్నారు అనుకోండి. హిందీ అయినా అంతే. మాతృభాష, ప్రాంతీయమైన భాష ప్రధానంగా అభివృద్ధి అయి, కుర్రవాడికి సంపూర్ణంగా ఊహ వచ్చేవరకు ఆ భాషలో అతను తగినటువంటి పరిణతను పొందేటట్లయితే మిగిలిన భాషలను కూడాను నేర్చుకోవడానికి అవకాశం ఉంటుంది. బేసిక్‌గా ఉండే వ్యాకరణం [illegible] స్థానంలో ఉంటుంది.

(*Mr Speaker in the Chair*)

అందువల్ల ఒక భాషను బాగా నేర్చుకొని మాతృభాషను బాగా నేర్చుకొని దానియొక్క నుడికారము అంతా కూడా సక్రమంగా గనుక వాడు తెలుసుకొన్నట్లయితే వ్యాకర్ణం కట్టుబడి అంతా తెలుసుకొన్నట్లయితే, మిగిలిన భాషలను నేర్చుకోవడం చాలా సులభం. పెద్ద పెద్ద linguists ఉన్నారు. వాళ్లంఏరు కూడా ఏమిటంటే, వాళ్ల ఇంటిలో అయ్యా, అమ్మా నేర్పినటువంటి భాషగాక అది తెలియకుండానే మిగిలిన భాషలన్నింటిలోను కూడా పండితులు అయినారు, అవన్నీ తెలుసుకొన్నారు అంటే అది అసంభవము ఎప్పటికైనా సరే ముందు మాతృభాష, మనదేశంలో మనందరు వాడుకొనేటటువంటి భాషను, ఇళ్లలో వాడుకొనేటటువంటి భాషను, పరిపాలనలో ప్రవేశపెట్టాలి ప్రజాస్వామికములో అని చెప్పుతారు. ప్రజలు అందరూ మీ గవర్నమెంటులో పాల్గొనరు. ఎవరో మనబోటివాళ్లు పదిమంది పోతాము, వోట్లు ఇవ్వమని అడుగుతాము తప్పో ఒప్పో, ఇష్టం ఉండో. ఇష్టం లేకనో, ఎట్లోఒకట్ల మనకు వోట్లు ఇస్తున్నారు ఇక్కడికి వచ్చాము. అంతేగాని, ప్రజలు నేరుగా ప్రభుత్వంలో పాల్గొనడం అనేది న్యాయంగా జరగడంలేదు. ఏనముగాక, ఈ ఇంగ్లీషు నేర్చుకొన్నటువంటి వాళ్ళుగాక ఇప్పుడు courts లో practice చేసేటటువంటివాళ్ళు బోలెడంతమంది లక్షలు ఉన్నారు. వాళ్ళందరికంటె మొనగాడిలాగా law తెలిసినటువంటివాళ్ళు పెద్దపెద్ద touts, బోలెడంత మంది ఉన్నారు మీ law వారికి బాగా తెలుసు, వాళ్ళకు ఇంగ్లీషురాదు. కాబట్టి ఇంగ్లీషువస్తేనే ఇవన్నీ తెలుస్తాయి అని అనుకోవడం పొరబాటు. Use వల్ల, అనుభవంవల్ల, ఆచరణవల్లనే అవన్నీ తెలుసుకోడానికి అవకాశం ఉంటుంది అందువల్ల తెలుగును ముందు అధికారభాషగా తయారుచేసి, తెలుగు నేర్చుకొంటే బాగుంటుంది. తెలుగు పండితుడు అనేవాడికి ఈరోజువరకు భద్రత అనేది లేకుండా ఉన్నది వారికి సరిగా జీతము ముట్టడంలేదు. వారికి ఇంగ్లీషు పండితునతో, ఇతర మాస్టర్లతో సమానంగా జీతాలు ఇవ్వడంలేదు. ఈ Telugu Pandits, I Grade Pandits అని, II Grade Pandits అని, III Grade Pandits అని వాళ్ళకు ఏ విధమైనటువంటి ఎదుగుబొదుగు లేనటువంటి ఉద్యోగులుగా జేస్తున్నారు ఈ రకంగా తెలుగు మాస్టర్లకే ఇటువంటి అన్యాయాలు చేసేటప్పుడు, తెలుగుమీద నమ్మకం ఎవడికి ఉండి వాడు నేర్చుకొంటాడు? ఏవిధంగా తెలుగు అభివృద్ధి అవుతుంది? అలా అభివృద్ధి కావడానికి వీలులేకుండా ఇంగ్లీషు నేర్చుకొనేవాడికే ఉద్యోగము లేక హిందీ నేర్చుకొనేవాడికే ఉద్యోగము అని ఈ రకమైన ఆంక్షలు పెట్టి తెలుగును అభివృద్ధి కాకుండా అరికట్టేటటువంటి లక్షణము, ప్రభుత్వంవారు ఏమనుకొన్నప్పటికీ, వాళ్ళ వెనుక ఉండేటటువంటి పెద్ద ఉద్యోగస్తులు, ఆ సిబ్బందే ఈరోజువరకు దీనికి ఆటంకము అవుతున్నారు. అలాగే యూనివర్శిటీస్‌లో ఉండే professors అంతా కూడా దీనికి ఆటంకము అవుతున్నారు. అందువల్ల వీళ్ళమాటలు లెక్కచేయకూడదు. ఇందాక ఎవరో చెప్పినట్లు వాళ్ళను కనుకొని చట్టాలు చేస్తామా అక్కరలేదా అని అది నిర్ణయం

కాకూడదు ఎప్పుడైనాసరే, policy matter గా దేశంయొక్క విద్య ఇది ఏవిధంగా అభివృద్ధి కావాలి, దేశంయొక్క పరిపాలన ఏవిధంగా నడవాలి అనేది శాసనసభ చేయవలసినటువంటి విషయం గాని అక్కడ ఉండే pofessors కాదు, ఇక్కడ ఉండేటటువంటి Chief Secretary కాదు. కనుక తెలుగు భాషను అధికారభాషగా చేయాలనేటటువంటి విషయం మీకు మనవిచేస్తున్నాను

మిస్టర్ స్పీకర్ — మీ అభిప్రాయాలతో వారు సంపూర్ణంగా ఏకీభవిస్తున్నారు

Sri P V Narasimha Rao — In brief, that is going to be my rep'y

గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన అన్ని సూచనలతో నేను ఏకీభవిస్తున్నాను అభిప్రాయాలు ఎట్లా ఉన్నప్పటికినీ, వారు ఇచ్చినటువంటి సూచనలన్నింటినీ ఆమోదించడానికి అభ్యంతరం ఏమీలేదు. అభిప్రాయాలలో ఎవరి కారణాలు వారికి ఉండవచ్చు ఆ సూచనలు ఇవ్వడానికి, ఎవరి కారణాలు వారికి వేరు వేరు ఉండవచ్చు వాటిని గురించి చర్చ అనవసరం ఇదివరకు అనేకసార్లు ఇక్కడ చెప్పడం జరిగింది 1965 సంవత్సరం పూర్తికాకపూర్వం ఈ బిల్లు ప్రవేశపెట్టడం జరుగుతుందని, దానికి గౌరవ సభ్యులు లేమ, లేమ ఈ సమావేశములోనే వాగ్దానం చేసినారు, అది వాగ్దానభంగం జరిగిందని చెప్పడానికి ప్రయత్నించినారు దానిని నేను సవరించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాను ఎందుకంటె ముఖ్యమంత్రిగారు గాని, నేనుగాని ఈ సమావేశంలో అని ఎప్పుడూ చెప్పలేదు అమాత్రం కొంతవరకు, ఈ 2, 3 మాసాల వ్యవధి అయినా ఉండడం అవసరమని అనుకొన్నాము ఎందుకంటె గోపాలకృష్ణయ్యగారి బిల్లు వచ్చినప్పుడు క్షుణ్ణంగా ఆలోచించడం జరిగింది. మనం ఈ సమావేశంలో తేవడానికి అవకాశం ఉన్నదా అని చెప్పి దాని అన్ని aspects కూడా ఆలోచించడం జరిగింది గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెప్పనట్లు ఇదేదో ఒక మధ్యే మార్గముగా ఉన్నటువంటి బిల్లు ఎప్పుడంటే అప్పుడు notification ద్వారా ప్రభుత్వము చెప్పవచ్చు ఏయే ఉద్దేశాలకు తెలుగు వాడబడుతుందో, వాడబడవలెనో ఆ విధంగా చెప్పడానికి అవకాశం ఇచ్చేటటువంటి బిల్లు, నావరకు, అభ్యర్థా నేను వ్యక్తిగతంగా అనుకొన్నది, ఏమిటంటె ఇది చాలదు గోపాలకృష్ణయ్యగారి బిల్లు వారు పెట్టినటువంటి రూపంలో వారు పెట్టడం బాగానేఉంది ప్రభుత్వం తరఫునుంచి ఎప్పుడైతే బిల్లు వస్తుందో, it is not enough అని నేను అనుకొన్నాను ఇంకొక రెండు అడుగులు ముందుకు వెళ్లాలి అదిగాక వెంటనే మనము ఏ pu poses కు, ఏ ఉద్దేశాలకు వాడవలెనో అదికూడా ఈ బిల్లులోనే ఉంచేసే సుదవిడి ఆ తరువాత ఉత్తరోత్రా ఇతర purposes కు notifications ఇస్తూ ఉండవచ్చు, from time to time కేవలం colourl ss గా "Government shal have power to say by notification for which purposes it will be used, from what time it will be used" అనేవి రెండుకూడా notification లో ఉండడం అనేది, ఆ విషయాన్ని మనము గట్టిగా పరిష్కరించినట్లు ఉండదని నేను

అనుకొన్నది అందుకని వెంటనే దీనిని ఉపయోగించుకోవాలంటే, తెలుగును ప్రయోగించాలంటే, ఏయే ఉద్దేశాలకు ప్రయోగించడానికి వీలుఅవుతుందని ముఖ్యంగా Collectors ను వాళ్లను అడగడం జరిగింది మొన్న Conference లో కూడా వాళ్లను అడగడం జరిగింది వారితో చర్చించిన తరువాత ఒక నిర్ణయానికి వచ్చినాము ఏమంటె, వీలైనంత వరకు, ఏయే శాఖలలో అయితే మనకు నేరుగా ప్రజాసామాన్యంతో సంబంధం ఉంటుందో ఆ శాఖలలో ఉన్నిటిలోను తప్పనిసరిగా, కేవలం తాశీలు ఆఫీసులే కాదు, Collector's offices మాత్రమే కాదు, ప్రజాబాహుళ్యంతో సంబంధం ఉన్న ప్రతి సెక్షనులోను వీలైనంతవరకు తెలుగు వాడవలసిందే అంటె మీకేమైనా అభ్యంతరం ఉంటుందా అని వారిని అడగడం జరిగింది, వారు ఏవో అభ్యంతరాలు చెప్పడం, లవి వినడం, ఆ అభ్యంతరాలు వుండడానికి వీలులేదని చెప్పడం జరిగింది వారికి అవి నచ్చచెప్పడం జరిగింది అట్లాగె ఏయే purposes కు అని చెప్పడం, అ తరువాత ఉత్తరోత్తరా మనము ఎప్పటికప్పుడు review చేయడానికి అవకాశం ఉన్నది 1963 official languages Act లో వారు ఇటువంటి ఏర్పాటు చేసినారు. దానికి సమానమైనటువంటి, ఏర్పాటు ఇక్కడేమైనా చేయడానికి వీలుంటుందేమో అది కూడా ఆలోచిస్తున్నాము, అటువంటి ఏర్పాట్లు చేయాలనేటటువంటి నిశ్చయంతోనే ముందుకు పోతున్నాము, ఇప్పుడు నా ఇబ్బంది ఏమిటంటె మనము చాలా తొందరగా చేయవచ్చు. ఒక బిల్లు దాంట్లో సాధక బాధకాలు ఉన్నాయని మాత్రం బిల్లును ఎప్పటికప్పుడు వాయిదా వేయడం అనేదిలేదు అని చెప్పాను ఆ Dead line అది ఇదివరకే నిర్ణయం అయిపోయింది డిసెంబరు తరువాత కాదు, డిసెంబరు లోపలనే, మన సమావేశములో పెడతాను అని చెప్పినాము అందుకని ఆ argument అసలు వర్తించనే వర్తించదు మీరు ఏదో postpone చేస్తూ పోతున్నారు Typewriter కొరకు ఆగారు, ఇంకొకదానికొరకు ఆగారు అన్నారు దేనికొరకు ఆగడంలేదు Typewriter రానీ రాకపోనీ, short hand రానీ రాకపోనీ మన అనువాదాలు పూర్తి కానీ కాకపోనీ, డిసెంబరు లోగా ఇది తప్పకుండా ప్రవేశపెట్టడం జరుగుతుంది అనే విషయం ముఖ్యమంత్రిగారు చాలా స్పష్టంగా చెప్పారు కాబట్టి ఆ argument ఇక్కడ చెప్పడం అనేది పునశ్చరణ చేయడం అనేది అనవసరం గౌరవ సభ్యులకు దానికి జవాబు చెప్పడంకూడా అనవసరం కాని, ఇబ్బంది ఎక్కడ వస్తుంది అంటె మనము amending legislation తీసుకువచ్చినప్పుడు, original legislation యొక్క తెలుగు పాఠము లేకపోవడంవలన మనకు ఇబ్బంది వస్తుంది Concurrent legislation లో concurrent list లో ఉన్నటువంటి అనేక చట్టాలకు మనము amend చేస్తున్నాము Code of Criminal Procedure ను మనము amend చేసినాము రేపు Amending Act ను మనము తెలుగులో వ్రాసి అసలు original Act English లో ఉంటె అది ఎట్లా అతుకుతుంది? ఇప్పుడు U P లో కూడా వాళ్లకు ఎదురైనటువంటి సమస్య కూడా ఇదే. వాళ్లు ఏమి చేశారు, ఫలానా clause తరువాత, ఇది జోడించబడును

అని తెలుగులో వ్రాసి ఆ పిడింబేదేమో ఇంగ్లీషులో వ్రాసినారు, ఇది ఎక్కడ కూడా అంత satisfactory గా లేదు ముఖ్యంగా మనము legislation వరకు వచ్చినట్లయితే, మనకు ఎక్కువ Central Acts తోనె ఎక్కువ అవసరం ప్రతి రోజు మనము Courts లో వాడుకునేటిది Civil Procedure Code, Criminal Procedure Code, Transfer of Property Act, Evidence Act ఇవన్నీ కూడా State subjects కావు, State Acts కావు (అధికృతమైనటువంటి) ఆథరైజ్డ్ టెక్స్ట్స్ అంతకుపూర్వమే తెలుగులో ప్రారంభిస్తే సులభం అవుతుంది కాబట్టి దానితోబాటు యింకొక పనికూడ చేస్తున్నాము సెంట్రల్ గవర్నమెంటుకు చెబుతున్నాము—తెలుగును యీ సంవత్సరాంతంలోగా అధికార భాషగా చేస్తున్నాము ఎలైనంత త్వరలో ముఖ్యమైన కేంద్ర చట్టాలు అన్నింటియొక్క తెలుగు అధికృత పాఠాలను యివ్వవలసినదిగా అడుగుతున్నాము అవి వచ్చేవరకు వాటిని వాడటంలో మనకు యిబ్బందులు తప్పవు ఇవన్నీ వారికి మనకు సంబంధించిన సమ్మిశ్రిత సమస్యలుకాబట్టి పరిష్కారం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాము ఏమైనప్పటికి డిసెంబరులో వచ్చే సమావేశములో ప్రవేశపెట్టడం జరుగుతుంది గోపాల కృష్ణయ్యగారు తెచ్చిన బిల్లుతో సంపూర్ణంగా ఏకీభవిస్తూ అంతకంటె రెండడుగులు ముందుకు వేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నామని మనవిచేస్తున్నాను మేము అనుకొన్నవి అంతలో క్రోడీకరించడం జరిగి ప్రభుత్వం తరఫున వచ్చే బిల్లు గోపాలకృష్ణయ్యగారి బిల్లుకంటె మెరుగుగా ఉంటుందని భావిస్తున్నాను. ఇప్పుడు యీ బిల్లుపై జనరల్ ప్రిన్సిపుల్స్ చర్చించాము, వాటితో ఎవరికీ భేదాభిప్రాయం లేదు ఇప్పటికి యీ మొదటి రీడింగ్ తర్వాత చర్చను ఆపి రెండవ మూడవ రీడింగ్సు దీనిని వాయిదావేస్తే బాగుంటుంది. ఈ లోపల గవర్నమెంటు బిల్లుకూడ తయారవుతుంది ఇది ఉత్తమ పద్ధతి అని అనుకొంటు న్నాను మిత్రులు గోపాలకృష్ణయ్యగారు దీనితో ఏకీభవించాలని కోరుతున్నాను

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం —మంత్రిగారు చెప్పిన సూచన బాగానేవున్నది వారు అనకపోయినా మేము అదే అనిఅనుకొన్నాము

మిస్టర్ స్పీకర్ — సెకండ్ రీడింగ్ పోస్ట్‌పోన్ చేయమంటున్నారు

Sri Tenneti Viswanatham — He is at liberty to proceed with the Bill or not to proceed with the Bill As the Hon'ble Minister has no objection for the Second Reading to be taken up later, Mr Gopala krishnayya can agree to the proposition It is quite within our legislative procedure

శ్రీ పి వి నరసింహారావు — ఇంతకన్న మంచి బిల్లు ప్రభుత్వం తరఫు నుంచి రాబోతున్నదికాబట్టి యీ బిల్లులో ప్రాసిడ్ అవడం అనేదిలేదు కాని వారిని విత్‌డ్రా చేసుకోవలసినదిగాని లేక దీనిని డిఫీట్ చేయుటకు హౌసును కోరడంగాని నాకు యిష్టంలేదు జనరల్ ప్రిన్సిపుల్స్‌తో సంపూర్ణంగా ఏకీభవిస్తున్నాము కాబట్టి రెండవ మూడవ రీడింగ్సు వాయిదా వేయడానికి ఏమైనా ప్రొవిజన్సు ఉంటే తాము ఆలోచించి చేయడానికి నాకు అభ్యంతరం లేదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అధ్యక్షా, ఈ బిల్లు మొదటి కిడింగు వరకు అంగీకరిస్తామన్నారు, సంతోషమే. కాని వారు కొన్ని పాయింట్సు చెప్పారు—నాది కాన్స్టిట్యూషనవాదముగా ఉన్నదని, వారు తెచ్చేది అతివాదముగా తేవలేకున్నారని అన్నారు. ఎప్పుడూ చరిత్రలో అట్లాగే ఉంటుంది—ఎగిగొట్టే వాడు అతివాది అవుతాడు, చేస్తున్నవాడు మితవాది అవుతాడు. కాని వారు అది కాదు అని అన్నారు గాబట్టి వారిచూడ కాదనదలచుకోలేదు, ఎప్పుకో దలచుకొన్నాను. వారు మూడు ప్రధానమైన పాయింట్సు చెప్పారు. నోటిఫికేషన్ ఇచ్చేటప్పుడు అది ఎప్పుడు చేయడం బదులు అది ఇవాళే నిర్ణయించుకుని చేద్దాము గనుక notifications అన్ని ఒకేసారికు ఇచ్చేబదులు కొన్ని చేయగలిగినవి ఇవాళే implement చేస్తూ మిగతావి తరువాత చేద్దామని అన్నారు. అది చేయడానికి ఈ ఆక్టులో ఇబ్బంది లేదు (2) ఇదివరకు మనం చేసిన కాన్స్టిట్యూషన్ అమెండ్మెంట్ ఉన్నది అదికూడ ఇందులో incorporate అయితే గాని సమగ్రం కాదని అన్నారు అందువల్లనే నేను అమెండ్మెంట్సు పంపాను 4 (b) లో 'The State Government may by notification in the Andhra Pradesh Gazette make rules for carrying out the purposes of this Act' Act లో రూల్సు లేవన్నారు ఆ విషయానికి తర్వాత వస్తాను 4 (b) "Notwithstanding the expiration of the period of 15 years from the commencement of the Constitution mentioned under Article 210, the English language as from the appointed date may continue to be used in addition to Hindi and Telugu for the transaction of the business in the Legislature of the State" ఈ క్లాజు మనం శాసనసభలో ఇదివరకే ఆమోదించాము. దానిని nullity చేయడం నా ఉద్దేశం కాదు Continue అవుతుంది అది అలాగే ఉంటుంది దానికోసం మళ్లీ చేర్చాము 'The Andhra Pradesh State Legislature (Continuance of English) Act, (Act No 15 of 1964) is hereby repealed" ఆ క్లాజు దీనిలో తెచ్చేటప్పటికి అది repeal కావాలని పెట్టాము. క్రిందటి తడవ చెప్పారు—తక్కిన ప్రొవిజను నడపడానికి గవర్నమెంటు నోటిఫికేషన్స్ ఇవ్వవచ్చును అంటున్నారు గాని దానికి కావలసిన రూల్సు చేయడానికి ఈ ఆక్టులో అవకాశం లేకుండా ఉన్నది, అది మా ఆక్టులో చేశామని అంటున్నారు అట్లాంటిది నేను ఇప్పుడు చూపిస్తాను "The State Government by notification in the Andhra Pradesh Gazette may make rules for carrying out the purposes of this Act" అందువల్ల నోటిఫికేషన్‌కు కావలసిన ఇబ్బందులు లేవు వారు అన్నది—నోటిఫికేషన్ దాకా ఎందుకు ? మేము కొన్ని immediate గా నడపబోతున్నాము అందువల్ల వారిదానికన్న అడ్వాన్స్డ్‌గా రాబోతున్నామన్నారు నేను అందరి అగ్రిమెంటుతో రావడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాను గనుక ఈ బిల్లు ఇలా ఉన్నదిగాని లేకపోతే ఇందులో ఒక్కటే చెప్పేవాడిని—ఇవాళనుంచి అన్ని పథాల్లో అవలంబిస్తుందని ఒక్కటే క్లాజుతో ముగించాలనే అభిప్రాయం ఉన్నది కాని జనరల్ అగ్రిమెంట్ కావాలంటే ఈవిధంగా compromise కావలసివస్తుంది Purpose serve కావడానికి కొంత compromise కావాలి ఇందులో ఇబ్బందులు

ఏమీ లేవు ఇబ్బందులు ఉన్నచోట సర్దుకొనుటకు అవకాశం ఇచ్చాను అందువల్ల గవర్నమెంటువారు బిల్లు తేవడమనేది అల్లా ఉంచి, దీనికి మొదటి రీడింగువరకు అభ్యంతరం లేదని అంటున్నారు కాబట్టి అది చేద్దాము మహారాష్ట్రలో ఒక పని చేశారు.

Mr Speaker —Please don't go into those details The Minister has agreed for the First Reading The first reading will be gone through and will be accepted by the House The next question is—what should be done and whether it should be read a second time immediately or it should be circulated for public opinion or whether it should be referred to the Select Committee Once the First Reading is over, then the only next thing is either it should be circulated for eliciting public opinion or straightaway be moved for second reading or to refer to a Select Committee If he is are withdrawing it is a different matter.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya —Withdrawl question లేదండి

Mr Speaker —The Minister himself has agreed.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya — But he has raised certain points, Sir

Mr Speaker ·—The whole Bill as it is will be read a first time

శ్రీ పి వి నరసింహారావు — అధ్యక్షా, ఒక్క విషయం ఇప్పుడు టెక్నికల్‌గా మన రూల్సుప్రకారం ఏమి చేయుటకు వీలులేదు అన్నప్పుడు First, second, third readings ప్యాసయిన తరువాత ఇక చేసేది ఏమి ఉంటుంది ? అందరికీ ఒక సెంటిమెంటల్ అబ్జెక్షన్ ఉన్నది దీనిని defeat చేయాలనిగాని, oppose చేయాలనిగాని ఏమీ లేదు రెండు నెలల తరువాత ప్రభుత్వం బిల్లు తెస్తున్నప్పుడు ఇప్పుడు వారు తెచ్చినదానిని అపోజ్ చేయడమనేది అంత logical గా ఉండదు. అందువల్ల నేను appeal చేసేది ఏమంటే రూల్సు ప్రకారము యిప్పుడు మేము దీనిని defeat చేయవలసిన పరిస్థితి రాకుండ, యీనాడే దీనిని first, second and third readings అయిపోవాలనే పరిస్థితి లేకుండ ఏమైన చేయడానికి అవకాశం ఉంటే తమరు చేయాలని అప్పీల్ చేస్తున్నాను లేకపోతే వారు దీనిని withdraw చేసుకోడం తప్ప ఇంకొకమార్గం ఏమీ ఉండదు ఈ బిల్లు యీ form లో ప్యాసవడం నాకు ఇష్టంలేదు ఇంతకన్న better form లో రావాలి Statement of objects and reasons లో కూడ చాల విషయాలు చెప్పవలసినవి ఉన్నవి, ఇంకొకరకంగాకూడ మార్చి చెప్పవలసినవి ఉన్నవి అవన్నీ క్షుణ్ణంగా చూడాలి Therefore I am not prepared to allow the passage of this Bill in the present form today. దీనికి వయామీడియా ఏదైనా సూచిస్తే నాకు అభ్యంతరం లేదు

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — అది second reading stage లో కన్సిడరేషన్‌కు వస్తుంది. First reading అయిన తరువాత అది ఆలోచించవచ్చును.

Mr Speaker — There is no provision in the Rules

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — అది second stage లో consideration కు వస్తుంది First reading అయిన తర్వాత ఆలోచించవచ్చు

Mr Speaker —The form in which it is now placed before the House, the hon Minister is not prepared to accept

Sri P. V. Narasimha Rao —Yes, sir, including the Statement of Objects and Reasons I am not inclined to allow the passage of the Bill in its present form to day అందుకని నేనుకూడా conciliatory గా మాట్లాడి వారితో మనవిచేసాను

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — మేముకూడ కన్సీలియేటరీగానే ఉన్నాము ఈ బిల్లు ఫారమ్ మార్చడానికి ఉన్న అవకాశాలు Second reading లో చూచుకొనవచ్చును. ఈ ఫారమ్‌లోనే ఇవాళ ప్యాసవుతుందనే ప్రమాదం లేదు ఈ బిల్లు vote down చేయించుకోవాలనే పరిస్థితిలో మేము లేము Withdraw చేయడం అంటే vote down అవడం, లేక వోటుకు పెట్టేసి ఓడించడం అన్నప్పటికీ vote down కావడమే దానికి వారు మేము కూడ prepared గా లేము అందువల్ల first stage కానివ్వండి, next stage లో ఏమి చేయవచ్చునో అప్పుడు ఆలోచించవచ్చును

Mr Speaker —He is not prepared to withdraw and there is no question of postponing from this stage

Sri P V Narasimharao —Suppose the time of the House is over, it can be postponed with the permission of the House This is a peculiar situation in which both of us find ourselves It is a very embarassing position.

Mr Speaker :—Please show me some provision under which I can do it

Sri P V Narasimha Rao :—Then, Sir, all I can say is—either he has to withdraw it or we have to throw it out

Sri Tenneti Viswanatham —This House has absolute power to adjourn a subject, to postpone the discussion of a subject Now the proposition is that after the first reading, the Bill will be taken up sometime later for the second reading Either Mr Gopalakrishnayya or the Minister moves a motion saying that it be postponed to a later date There is a general rule also that at any time of the discussion, any member can move that the matter may be postponed At any time of the discussion a member can rise and say that it be postponed అదిలేకపోతే అసలువ్యవహారం నడుస్తుందాండి. Even when the discussion is proceeding, I can rise and say that the matter may be postponed. అదిమామూలుగా general rules లోనే ఉంటుంది Rule 229 says. "A motion that any meeting or business be adjourned or postponed or that the Assembly pass on to the next item may be moved at any time

without previous notice as a distinct question [illegible] interrupt a speech."

Mr Speaker —That is in the beginning itself, before the discussion is taken up.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం —అది మొదటనే కదా? "So as not to interrupt a speech" అని కూడా వుంది కదా. Either Mr Gopalakrishnayya or the Minister will move a motion like that. That is all. That is an enabling provision.

Mr Speaker —Let somebody move a motion.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య —First reading accept అయితే—

Mr Speaker —No, he is not willing. That is why Mr Viswanatham has found a way out, *viz.*, from this stage let it be postponed.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య —First reading వరకు వారికి అభ్యంతరము లేదు.

Sri P V Narasimharao —I am not prepared to allow the Bill to be passed—first reading, second reading and third reading. It it is stopped at the first reading I have no objection—because later on there is always the chance of bringing amendments and altering what all portions are not to our liking.

Mr Speaker —In that case if the first reading is over then the next thing is—it can be circulated for eliciting public opinion. What is the objection? In the meanwhile Government will come forward with their new Bill.

Sri P V Narasimharao —I have no objection, if Mr Vavilala Gopalakrishnayya has no objection. It may be circulated for eliciting public opinion.

Mr Speaker —Then Government will come forward and in that light Mr Gopalakrishnayya can withdraw.

Sri P V Narasimharao —That is a good way out, Sir.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya —Yes, Sir.

Mr Speaker —He can move a motion for eliciting public opinion. Then the whole problem is solved. There is no further discussion. Now the question is:

"That the Andhra Pradesh Official Language Bill, 1964 be read a first time."

The motion was adopted.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya —Sir, I beg to move

"That the Andhra Pradesh Official Language Bill, 1964 be circulated for the purpose of eliciting public opinion thereon before 15-11-1965"

Mr Speaker —Motion moved

Sri P V Narasimha Rao —We would like to take into account the opinions received by the end of November 1965

Sri Tenneti Viswanatham —No opinion is necessary in November and December

Mr Speaker —Let it be 31st October or 15th November

Sri P V Narasimha Rao —15th November will be all right

Sri Tenneti Viswanatham —Excuse me Sir If it is earlier, it will enable the Government also to utilize those opinions in framing the bill

Sri P V Narasimha Rao —15th November will be all right and we will be able to take into account all the opinions received so far Because the bill will be coming some time in December there will be enough time for us to take into account all those opinions

Mr Speaker —The question is

"That the Andhra Pradesh Official Language Bill, 1964 be circulated for eliciting public opinion thereon before 15-11-1965"

The motion was adopted

THE DISCLOSURE OF ASSESTS OF THE MEMBERS OF THE LEGISLATURE BILL, 1964

శ్రీ ఎ సర్వేశ్వరరావు —అధ్యక్షా, ఈ బిల్లునుగురించి గత డిసెంబరులో కొంత చర్చ జరిగింది. ఈ సంవత్సరంలో మనం ఎక్కడ చూసినా రెండే విషయాలు ప్రధానంగా అగపడడం చేత గోపాల కృష్ణయ్యగారు ఒక బిల్లును ప్రతిపాదించారు నేను ఒక బిల్లును ప్రతిపాదించాను

Mr Speaker —The hon Members are only asking for leave of the House for the introduction of the Bill Let us see what the Government has got to say ?

శ్రీ ఎ సర్వేశ్వరరావు — వారికి ఏమైన objection ఉంటే నామాటలు విన్న తరువాత మార్చుకుంటే మార్చుకోడానికి అవకాశం ఉంటుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ — ఇదివరకు చెప్పారుగదా!

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు — ఇదివరకు చెప్పిన points యిప్పుడు చెప్పను.

Mr Speaker —Whenever leave is sought, if the other side has no objection for leave being granted, why should one make any speech now I would like to know from the Minister whether the Government has any objection If they have any objection, then he can make a speech

శ్రీ ఎ సర్వేశ్వరరావు —ఒకవేళ grant చేయకపోతే చెప్పడానికి అవకాశం ఉంటుందా? అలాగే చేద్దాము

శ్రీ పి వి నరసింహారావు — అధ్యక్షా, ఆ రోజు వాయిదా వేయడానికి ఒక కారణం వచ్చింది మన శాసనసభకు రాజ్యాంగచట్టరీత్యా అధికారం ఉన్నదా లేదా అనే దానిని గురించి ఒక సందేహం వచ్చింది ఇది సందేహాస్పదంగా ఉన్నది కాబట్టి దానిని మరింత క్షుణ్ణంగా పరిశీలించడానికి సమయం కావాలి ఈ పరిస్థితిలో మేము అవును అనిగాని కాదనిగాని చెప్పే స్థితిలో లేము ఇప్పుడు వారు insist చేసినట్లయితే మేము oppose చేయవలసివస్తుందని నేను మనవిచేశాను దానిపైనే సర్వేశ్వరరావుగారే propose చేసినారు. వచ్చే సమావేశంలో తీసుకోవాలని ఈమధ్య Advocate General ను అడగడం జరిగింది.

Sir, the difficulty is this This Bill comes under entry 39 of List II and that entry says only about the powers, privileges and immunities of the House and its Members What we are seeking to do by this bill is to legislate on the obligations and duties also of the Members, and these on the face of it are not covered by the list enumered in the entry So, there was a doubt and we referred the matter to the Advocate General Now, matters have not improved after reference to the Advocate General because this is his opinion

The Advocate General has stated that the Bill is *ultra vires* of the State Legislature for the following reasons

"(*a*) The entry 39 of List II of Schedule VII of the Constitution is restrictive in its scope and the powers and privileges are limited only to the process of legislative business,

(*b*) The pure legislation is not contemplated under this entry and it relates only to the other entry in List II,

(*c*) Whatever powers are exercisable under the entries shall be inter-linked the legislature, its members and its committees, and that it cannot be exclusive to any of them, not even to the legislature itself,

(*d*) If an individual's obligation to furnish a return is not a a power, neither is the legislative bodies' so-called power to demand submission of a return of a Member power in the real sense "

Sir, this is the opinion given by our Advocate-General He has very clearly stated that this Bill is *ultra vires* of the powers of the

legislature as is defined in the Constitution That is my difficulty That was the only doubt in the last session and that doubt has now been converted into a certainty We have to depend on the opinion of the Advocate General Even now, Sir, we shall get it examined further, because the principle which is embodied in the bill is acceptable to the Government so far as it goes But, how these constitutional and legal difficulties are to be got over will have to be examined further, because after the opinion of the Advocate General the matter has become still more difficult So, we were thinking of, perhaps referring the matter to the Attorney-General or further examining it in all its aspects at a conference and if necessary the Government itself would think of bringing a bill on some such lines later, if it is found that it is necessary At the moment, in the face of the opinion given by the Advocate General, it will not be proper for me to agree to leave being given

Mr Speaker —Let us try to establish some kind of a convention It is not as though the hon Member has asked the House to pass the Bill immediately in the first reading, second reading and all that It is only for leave being granted

Sri P V Narasimha Rao —That is what I also submitted last time If it is only for leave being granted for a normal Bill which has no difficulties whatsoever

Mr Speaker Supposing the Government comes forward with a Bill for the same reasons, the members on the other side can always object saying that leave should not be given on legal or some other grounds My point is, this is purely a formal thing So far as sanction of leave is concerned, whether it is from the Government side or from the opposition side let it be a formal thing But when the Member himself comes forward that the Bill should be read a first reading etc, you (Law Minister) can certainly raise that point

Sri P V. Narasimha Rao I have no objection for a leave being granted if it is only granting of leave

Mr Speaker That is all

Sri P V Narasimha Rao . But, last time I submitted that if a Bill regarding competency, of which there is a doubt, is allowed to be introduced, it will not look proper That is all I submitted

Mr. Speaker We are not examining any aspect

Sri P V Narasimha Rao If that is your view I have no objection

Mr Speaker We are not going to examine legal aspects

Sri P V Narasimha Rao So far as the merits go, we have very little objection The difficulty is only this, that the highest legal authority which is available to me and to the State Government has stated that this bill is on the face of it ultra vires of the legislature. In spite of that, if the matter can be examined further after introduction of the Bill, I have no objection But, what all I submitted was that knowing full well that there is clear doubt regarding competency,

why should we allow to be introduced I am submitting this so that the hon Member Sri Sarveswara Rao may also know our difficulties

Mr Speaker —Now you have given the opinion of the Advocate General also He has advised that it is ultra vires of the legislature If he still wants formal leave being granted, you need not object

Sri P. V. Narasimha Rao —Very well, Sir

Mr Speaker —That is the opinion of the Advocate General who feels that it is *ultra vires* of the Legislature and there is no purpose served even if the House grants leave

Sri P. V Narasimha Rao.—The House cannot grant leave for a Bill for which it has no competency

Mr Speaker :—Leave is only for publication of the Bill

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం :— అడ్వొకేట్ జనరల్ గారి ఒపీనియన్ నుండి కొంత భాగం చదివారు పూర్తిగా యిస్తే

Sri P V Narasimha Rao :—He has stated that the Bill is *ultra vires* of the Legislature ఒకటి, రెండు, మూడు క్లాజెస్ వున్నవి అవి చదివేశాను.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం — దానిని మేము చూస్తే బాగుంటుంది రీజన్డ్ ఒపీనియనా, కాదా, అనే క్వశ్చన్ వస్తుంది After all ఇందులో డౌట్ తప్ప యింకేమీ కాదు. డౌట్ అనేది కోర్టులో చూసుకుంటే బాగుంటుంది అంతేగాని, యిక్కడ మేము రైజ్ చేసినప్పుడు, యిక్కడనే దానిని బ్లాక్ చేయకుండా ......

శ్రీ పి వి నరసింహారావు — బ్లాక్ చేయడం కాదు. I have only stated the position as it obtains today. I have no objection for leave being grated.

Mr Speaker :—We are trying to establish a healthy convention

Sri Tenneti Viswanatham :—If it is clearly *ultra vires* I would certainly agree with the Government It is not clearly *ultra vires* of the Legislature What is the scope of legislation that can be undertaken by the Legislature with reference to the subjects which are mentioned either in List II or in the Concurrent List ? That is the question Therefore it is a matter of doubt It is not so clear to me though I have heard what the Minister has said It is because the scope of legislation extends to all that is implied The Advocate General is of the opinion and he has given a certain interpretation which is not wide. Perhaps we can give a wider interpretation of the entry. And this is a matter which can very well be settled in a court of law On the other hand, if it relates clearly to a subject which is in the First List and if we want to undertake legislation, certainly we cannot do it Therefore, it is a matter of doubt. And I think it is better, as the Minister has finally said, not to oppose. So leave may be granted without discussion.

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు — అధ్యక్షా, ఈ బిల్లుయొక్క ఉద్దేశ్యం యిందు లోనే స్పష్టంగా చెప్పబడింది ఇక్కడ, గౌరవసభ్యులయొక్క ఆస్తిపాస్తులకు సంబంధించిన వివరాలు మన సభాధ్యక్షులకు నివేదించడం అనేది యిందులోని ప్రధానమైన అంశం దానిని ఒక బిల్లురూపంలో తెచ్చినప్పుడు—యీ హౌస్‌కు కాంపిటెన్సీ వుందా, లేదా అనే విషయంలో తర్జన భర్జనలు జరిగినవి ప్రభుత్వం యొక్క అభిప్రాయాన్ని కూడా తీసుకుని అడ్వొకేట్ జనరల్ తమ అభిప్రాయాన్ని యిచ్చారు ఏది ఏమైనప్పటికి, ఒక సత్సాంప్రదాయాన్ని ఏర్పాటుచేస్తే బాగుంటుందనే అభిప్రాయం మంత్రిగారికి కూడా వున్నది గనుక సందేహం లేకుండా దీనికి అనుమతియిస్తే మంచిది. కనుక, దీనికి ప్రవేశానుమతి యిచ్చి నట్లుగా నేను భావిస్తున్నాను. తరువాత, సర్క్యులేట్ చేయడం కూడా......

Mr Speaker —The question is.

"That Leave be granted to introduce the Disclosure of Assets of the Members of the Legislature Bill, 1964"

The motion was adopted

RESOLUTION

re :—FOOD SITUATION.

Sri Vanka Satyanarayana —Sir, I beg to move the following resolution.

"This House hereby resolves to recommend to the Government of Andhra Pradesh to immediately take the following measures to alleviate the widespread distress of the people caused by the grave food crisis

(*i*) the nationalisation of the wholesale foodgrains trade, the stoppage of all inter-State transactions in foodgrains on private account;

(*ii*) statutory rationing in all major towns the establishment of fair price shops at the rate of one per five hundred of the population;

(*iii*) all industrial, Government and Quasi-Governmental establishments must be compelled to set up fair price shops for their, employees where foodgrains are supplied at subsidised rate;

(*iv*) in all deficit rural areas and small towns, the system of informal rationing must be forthwith introduced and an adequate number of fair price shops established;

(*v*) the immediate distribution of Banjar lands to the agricultural labourers and the conferring of patta where such land has been under cultivation so as to boost agriculture production"

Mr. Speaker :—Resolution moved.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ --అధ్యక్షా, ఈ సమావేశంలో యీఅనధికార తీర్మానం రావలసివస్తుందని గత సమావేశములో మన మెవరమూ అనుకోలేదని నేను భావిస్తున్నాను. ఎందుకంటే, గత సమావేశంలో మంత్రి గారు అగ్రికల్చర్ డిమాండుపై చర్చకు సమాధానమిస్తూ, ఫుడ్ సిట్యుయేషన్ గూర్చి కూడా దీర్ఘంగా చర్చించడం జరిగింది అందులో-మేమిక్కడ ఫుడ్ కార్పొరేషన్ పెట్టబోతున్నాము. ట్విన్ సిటీస్‌లో ఆహార కొరత విషయమును చాలా జాగ్రత్తగా పరిష్కరిస్తాము, మన రాష్ట్రంలో కరువు రాకుండా వుండుటకు తగినంత స్టాక్సు నిలవచేస్తాం, ధరలు పెరగకుండా చూస్తాం అని చాలా బరువైన వాగ్దానాలు చేయడం జరిగింది కాని ప్రస్తుతం ఆచరణలో చూస్తే మాత్రం వారి వాగ్దానాలు తలక్రిందులుగా కనబడుతున్నవి రాష్ట్రానికి ధాన్యాగారనుబడే పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో ధరలు విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నవని, మెట్టతాలుకాలు ఫామిన్‌కు దగ్గరకు వస్తున్నవని వార్తలు వస్తున్నవి. విశాఖపట్టణం వెడితే మంత్రి గారు, మీకు కావలసిన ధాన్యం సప్లయ్ చేస్తామని వాగ్దానం చేస్తున్నారు, నిజామాబాదు వెడితే అక్కడ కూడా మీకు కావలసిన ధాన్యం సప్లయ్ చేస్తాం త్వరలోనే అని వాగ్దానం చేస్తున్నారు అంటే, దీనివలన తెలుస్తున్నదేమంటే-రాష్ట్రంలో ధాన్యం చాలా ఎక్కువగా ప్రాంతాలు, విశాఖపట్టణం నుండి నిజామాబాదు వరకు కూడా ఫామిన్‌కు దగ్గరగా వస్తున్నవి ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన ధరలు రాష్ట్రం మొత్తంమీద, మనకాపిటల్‌లో కూడా అమలు జరగడంలేదు. బ్లాకులో మాత్రం ధాన్యం విరివిగా కనబడుతున్నది. ఇటువంటి పరిస్థితి మన రాష్ట్రంలోనే వుంటే యింక మిగతా దేశమంతా ఏవిధంగా వుందో ఒక్కసారి ఆలోచించవలసినదిగా కోరుతున్నాను దీనికంతటికి ప్రధాన కారణం మన మంత్రి గారు అనుసరిస్తున్న విధానాలే. ఫుడ్ పాలసీకి సంబంధించి వారు తీసుకుంటున్న స్టెప్సే ప్రధాన కారణం వారు అనుసరిస్తున్న విధానాలు మాత్రం ప్రజాసమస్యలను పరిష్కరించేవిగా ఎంతమాత్రం వుండడంలేదు. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన నాటి నుండి యీ నాటివరకు మనం ఫుడ్ ప్రొడక్షన్‌పై కోట్లరూపాయలు వ్యయం చేస్తున్నాం గత సంవత్సరం 5 పర్సెంట్, యీ సంవత్సరం 10 పర్సెంట్ ప్రొడక్షన్ పెరిగిందని చెబుతున్నారు. విదేశాల నుండి చాలా దిగుమతులు చేసుకుంటున్నాం. ఐనప్పటికి కూడా మన పరిస్థితి గొంగలి వేసిన చోటనే వున్నదన్నట్లుగా వున్నది మన ఆహార పరిస్థితి చాలా సంక్షోభపూరితంగా వున్నది.

(Sri P. V. Sivaiah in the Chair)

మన టార్‌గెట్స్ ఏవిధంగా వున్నప్పటికి, వాన, గాలి మొదలైన వాతావరణ పరిస్థితులను బట్టి చివరకు ప్రొడక్షన్ ఎంత వస్తుందో కూడా చెప్పలేని పరిస్థితి ఏర్పడుతున్నది

ఈ సంవత్సరం పది పర్సెంట్ పెరుగుదల ప్రొడక్షనులో వుందని చెబుతున్నాము. అయినా, సిట్యుయేషన్ కంట్రోల్ కావడంలేదు. ధాన్యం పర్సంటేజ్

పెరుగుతున్న రేషియోలో జనాభా పెరగడంలేదు. కాని కరువు మాత్రం డబుల్ ది రేట్ ఆఫ్ ప్రొడక్షన్ పెరుగుతోంది చాల ఆందోళనకరమైన పరిస్థితి ఏర్పడుతోంది దీనికి ప్రధాన కారణం మనకు ఇక్కడ ప్రొడక్షన్ చాలక ఇంపోర్ట్సు మీద ఆధారపడవలసి రావడమే. ఇంపోర్ట్స్ ప్రధానంగా అమెరికా నుంచి వస్తున్నాయి. పి యల్. 480 క్రింద తెచ్చుకుంటున్నాము. ఇప్పుడు దానికి కూడ పెద్ద యిబ్బంది వచ్చిపడింది. ఈ సంవత్సరం ఒక మిలియన్ టన్నులు యిస్తామని అగ్రిమెంటు పూర్తి అయ్యే వరకు అని అమెరికావారు చెప్పడం జరిగింది. కాని, దారుణమైన షరతులు కూడ పెట్టారు. గతములో ఫ్రైట్ ఛార్జస్ రూపాయలలో చెల్లిస్తే ఇప్పుడు డాలర్లలో చెల్లించాలనే షరతులు పెట్టారు. పి యల్. 480 క్రింద సుమారు 12 మిలియనుల టన్నులు ఎక్స్‌పోర్ట్స్ చేయాలంటే 20 కోట్ల రూపాయల వరకు ఫ్రైట్ ఛార్జస్ అవుతున్నాయి. గతములో 80 పర్సంటు ఖచ్చితంగా మన దేశంలోనే ఖర్చుపెట్టాలని, డబ్బంతా అప్పులు గాని, సబ్సిడీ గాని ఇతరత్రా—ఇప్పుడు అది కూడా తగ్గించారు ఇతర దేశాల నుంచి కోట్ల కొలది రూపాయలు వెచ్చించి దిగుమతి చేసుకోవడం తత్పర్యవసానంగా భారతదేశంలో ఉత్పత్తి పెంచడానికి ఇంక్విజిటివ్‌నెస్ తగ్గడం—ఆహారం వస్తోంది కదా అనే సాచివేత దృష్టి రావడంవల్ల ప్రొడక్షను పెరగడం లేదు. దీనిమీద ఆధారపడడం వల్ల మన దేశానికి నష్టం వస్తోంది. విదేశాలనుంచి టూరిస్ట్స్ వస్తే వారికి డబ్బు యిస్తుంటారు. ఈ దేశంలో మంచి సరుకులుకొని బర్మాకు, నేపాల్‌కు పంపించి మనకు డాలర్లు లేకుండ చేస్తున్నారు. విదేశాల మీద ఆధారపడడంవల్ల నేషనల్ ఎకానమీ దెబ్బతిని, ప్రొడక్టివ్ ఫోర్సెస్ పెరగని పరిస్థితి వస్తోంది ప్రొడక్షను పెంచుకొని మనం మన దేశంమీదనే ఆధారపడే పరిస్థితిరావాలి లేకపోతే మనం యీ సమస్యను పరిష్కరించలేము. ఈ మధ్య ప్రధాన మంత్రి శ్రీ లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి గారు కూడ మనం దేశంలో ఉత్పత్తి పెంచుకోవాలని చెప్పారు. అలా పెంచాలంటే మన రైతుల మైండ్ మారాలి. ప్రొడక్టివ్ ఫోర్సెస్ భూమిదున్నే వారికి వుండాలి, భూసంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టాలి, నాగపూర్ తీర్మానం వుంది. అది కాగితాలమీదే వుంది కాని ఆచరణలో పండించేవాడు ఒకడు, పట్టుకువెళ్ళేవాడు ఒకడు. మార్కెటులో పెట్టేవాడు యింకొకడు. భూసంస్కరణల విధానం సరిగా లేకపోవడంవల్ల ప్రొడక్షను పడిపోయిన విషయం ప్రభుత్వం గుర్తించి, సరిగా చేసినప్పుడే ఆహార సమస్య పరిష్కారమవుతుంది. బంజరు భూముల సమస్య కూడవుంది. దానిని కూడ తగినట్లుగా చేయలేకపోతున్నారు. పట్టాలు యిచ్చి, వారిని ఎంకరేజ్ చేయలేకపోతున్నారు ఫుడ్ పాలసీకి-ఒక కీలకమైన సమస్యను ప్రభుత్వం వాయిదా వేస్తూ పెద్దపెద్ద మిల్లర్సుకు, హోర్డర్సుకు, పెద్ద భూస్వాములకు, ధనికులకు లొంగిపోవడంవల్లనే యీ ఫుడ్ స్కేర్సిటీ వచ్చింది. కోట్ల మిలియనుల టన్నుల ఆహార పదార్థాలను దిగుమతి చేస్తున్నా ఫుడ్ ప్రాబ్లెమ్ వచ్చేవరకి వారు బోనులో నిలబడవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఫుడ్ కార్పొరేషను ఏర్పాటు చేశాము. దానివల్ల ఆహార సమస్య పరిష్కారం చేస్తామని అసెంబ్లీలోనే హామీ ఇచ్చారు. ఇప్పుడు ట్విన్

సిటీస్‌లో ఫెయిర్ ప్రైస్ షాపులలో ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన ధరకు బియ్యం దొరుకుతుందా? వెస్ట్ గోదావరి జిల్లాలోగాని, వైజాగ్‌లోగాని, నెల్లూరులో గాని ఎక్కడైనా ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన ధరకు బియ్యం దొరుకుతున్నదా? ఏ జిల్లాకు వెళ్లినా చాలవేమాటే ధరలు పెరిగిపోతున్నాయి ప్రభుత్వం 62 పైసలు నిర్ణయిస్తే 90 పైసలు, 100 పైసలు, 120 పైసలు కూడ అవుతోందని కాంగ్రెసుపార్టీవారే మెమొరాండాలు యిస్తున్నారు కదా నెల్లూరు జిల్లా కాంగ్రెసు కమిటీ అధ్యక్షులు యీవిధంగా ధరలు పెరిగిపోయాయని కలెక్టరుకు మెమొరాండము యిచ్చినట్లు వారి పత్రికలోనే చూడవచ్చు ఫుడ్ పాలసీకి సంబంధించినంతవరకు మంత్రివర్గం ప్రత్యేకంగా ఆ పోర్టుఫోలియో గల మంత్రి గారు పూర్తిగా ఫెయిల్ అయినారు ఆంధ్ర ప్రజానీకానికి, రైతులకు, తిండి పెట్టలేని స్థితికి కారణభూతులైనారు అని యీ పరిస్థితినిబట్టి అంచనా వేసుకుంటే అర్థమవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను - అంతేకాదు. ఫుడ్ కార్పొరేషన్ వుంది. సెంట్రల్ మంత్రి శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారు, కార్పొరేషన్ అధ్యక్షులవారుకూడ ఇప్పటికి 30 పర్సెంటు ప్రొడక్షన్ మాత్రమే కార్పొరేషనుకు వస్తోంది 70 పర్సెంటు మిల్లర్సు చేతులలోను, పెద్ద రైతుల చేతులలోను వుండిపోయిందని సెలవిచ్చారు ఈ నాడు మిల్లర్సు దగ్గర, హోర్డర్సు దగ్గర ధాన్యం ఎందుకు వుంటోంది? ప్రభుత్వం ఎందుకు ప్రొక్యూర్ చేయలేకపోతున్నదనేది ప్రధాన సమస్య పెద్దవారిని, మిల్లర్స్‌ను పట్టుకోలేరు ప్రభుత్వం రైతులదగ్గరనుంచే డైరెక్టుగా ప్రొక్యూర్ చేయకపోతే యీ సమస్య పరిష్కారంకాదు పంటపండే రోజులలో పేద రైతులు మార్కెటులో ఖచ్చితంగా అమ్మకతీరవలసిందే. అప్పుడు వారికి పెట్టుబడి పెట్టిన పెద్ద రైతులు, మనీ లెండర్స్ ధాన్యం తీసుకుని నిలవ చేసుకుంటున్నారు. ప్రభుత్వం మిల్లర్సు దగ్గర ప్రొక్యూర్ చేస్తోంది. ఆ మిల్లర్స్ ప్రభుత్వానికి యివ్వవలసిన కోటా యిస్తున్నారు ప్రభుత్వం 29 రూ లు ధర నిర్ణయిస్తే అక్కళ్లు యీనాడు మిల్లర్సు 35 రూ లకు కొంటున్నారు. ఎక్కువ ధర పెట్టి కొంటున్నారంటె అర్థం ఏమిటి? ఆ సంగతి ప్రభుత్వానికి కూడ తెలుసు. ప్రభుత్వానికిచ్చే కోటా యిచ్చి, మిగిలినది బ్లాక్ మార్కెటులో అమ్ముకోవడం. ఇతర రాష్ట్రాలకు ఎగుమతి చేయడం చేస్తుంటాడు. ఈ మధ్య ప్రభుత్వం 2-3 సార్లు రెయిడ్స్ చేసింది. బెజవాడలో రెయిడ్ చేసినా, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో రెయిడ్ చేసినా, గుంటూరులో చేసినా లెక్కలోకి రాని బియ్యం దొరికాయా, లేదా? ఎందుకు అట్లా వుంచారు దానికి కారణాలు ఏవో చెప్పవచ్చు చెక్ పోస్ట్ దగ్గర ఒకే ఒక కేసు పట్టుకన్నారు లారీకి 25-50 రూ. ల లంచాలు తీసుకొని ఊక అనేపేరుతో పంపిస్తున్నట్లు తెలిసింది. చెక్ పోస్టులదగ్గర సరైన స్టాపును పెట్టలేదు ప్రభుత్వానికి, మిల్లర్సుకు ఒకవిధమైన అండర్ స్టాండింగ్ ప్రభుత్వానికి కావలసిన ధాన్యం వారు యివ్వడం, ఆతరువాత వారి యిష్టంవచ్చినట్లు అమ్ముకోవచ్చు అనేది, అసలు అదే యీనాటి యీ పరిస్థితికి దారితీసింది. మిల్లరు 29 రూ. లు నిర్ణయించిన ధాన్యం 35 రూ లకు కొంటున్నాడంటే అతనికి ఎక్కువ డబ్బువచ్చే మీన్స్ వేరే వుందన్నమాట. అతను ప్రభుత్వాన్ని శాటిస్‌ఫై చేసి ప్రజలందరినీ ఆకలిలో పెట్టి ఎక్కువ డబ్బు-

తీసుకోవడం జరుగుతోంది. ప్రభుత్వ ప్రొక్యూర్‌మెంటు పాలసీయే సరిగాలేదు. అందువల్ల యీ చెడుపరిస్థితినుంచి తప్పుకోలేకుండా వున్నారు. దాడిచేసిన ప్రతిమిల్లులోకూడ హోర్డింగు వున్నట్లు తేలింది కదా. చెక్ పోస్టులలో పట్టుకుంటే ఆంధ్రదేశంనుంచి బయటకు వెళ్ళిపోతున్నట్లు తెలుస్తున్నదికదా. ఆంధ్రదేశం సమిష్టియంటుగా ధాన్యం పండిస్తున్నదా లేదా అన్నప్పుడు ప్రభుత్వ లెక్కలమీద ఆధారపడుతున్నారు. 5 లక్షల టన్నులు సెంటరుకు ఎగుమతి చేశామంటున్నారు. లక్ష టన్నులవరకు నిలవచేశామంటున్నారు. లెక్కల ప్రకారం మనదేశం చాల పండిస్తోంది. ఇదంతా సామాన్య రైతుల దగ్గర లేదు. పెద్ద రైతులదగ్గర. మిల్లర్స్ దగ్గర వున్నది. ఈ పాలసీ మార్చుకొని అవసరమైతే యీ రేటుకంటే ఎక్కువ రేటు రైతుకు యిచ్చినా నాకు అభ్యంతరం లేదు. ఇదివరకు ప్రకాశంగారు బస్తాకు రెండు రూపాయలు అదనంగా బోనస్ యిచ్చినట్లుగా 5 రూ.లు అయినా యిచ్చి కొనేవారికి ధరలు తగ్గించి, ప్రభుత్వం సబ్సిడైజ్ చేసి ప్రజలకు తిండి పెట్టవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఆ రకమైన కార్యక్రమం తీసుకొని 3-4 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుచేసినా—ప్రజలకు ఆహారం పెట్టలేని ప్రభుత్వం అధికారంలో వుండడానికి వీలులేదు. అటువంటి మంత్రి అధికారంలో వుండడానికి అసలే వీలులేదు. ఒక రైతుగాని, కూలిగాని, ఎన్.జి.ఒ గాని—ఎవరైనాసరే తిండిదొరకలేదని మలమలమాడుతూ వుండే పరిస్థితి ఫేస్ చేయడానికి సిద్ధంగాలేరు. ప్రభుత్వం బాధ్యత తీసుకొని తిండి పెట్టాలి లేకపోతే వైదొలగాలి. తప్పులేదు, ఇంకొక పెద్దమనిషి ఆ పదవి పుచ్చుకుంటాడు. ఇప్పుడే యీ స్థితివుంటే వచ్చేవి యింకా కరువురోజులు. మన చేతిలో కంట్రోలులేని పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. ప్రభుత్వం—పోలీసులువచ్చి తిండిలేని ప్రజలను కాల్చే పరిస్థితికూడ వస్తుంది. దీనికంతకూ బాధ్యత ఎవరిది? ప్రభుత్వం ధాన్యం కొనుగోలు డైరెక్టుగా చేయాలి. వ్యాపారాన్ని నేషనలైజ్ చేయాలి. రేషనింగ్ పెద్ద పట్టణాలలో ప్రవేశపెట్టాలి. సుబ్రహ్మణ్యంగారికి, నాయక్‌గారికి, పి. సి. సేన్‌గారికి దీనిమీద తగాదా వస్తోంది. ఏ రేషనింగ్ పెట్టాలి, పెట్టాలా అక్కరలేదా అని మీనమేషాలు లెక్కపెట్టకుండా వెంటనే పెద్ద పట్టణాలలో ప్రతిచోటాకూడ రేషనింగు ప్రవేశపెట్టాలి. ఫెయిర్ ప్రైస్ షాపులు పెట్టించాలి. పల్లెగ్రామాలలో మెట్టప్రాంతాలలోకూడ రేషనింగు ప్రవేశపెట్టితేగాని యీ సమస్య పరిష్కారంకాదు. ఇటువంటి steps తీసుకుంటేతప్ప సమస్య పరిష్కారంకాదు, పరిస్థితిమీద కంట్రోలు ఉండదని మీకు మనవి చేస్తున్నాను. ప్రభుత్వోద్యోగులు, ఎన్.జి.వోలు, ఇతర ప్రభుత్వ పారిశ్రామిక సంస్థలలో పనిచేసేవారు ఎంతోమంది ఉన్నారు. వారికి ప్రత్యేకమైన డిపోలు పెట్టి, ఆహారధాన్యాలు సప్లైచేయాలి. ఈ రోజో రేపో ఎన్నివేలమంది ప్రజలు, బి.ఏలు, ఎమ్.ఏలు చదువుకున్నవారు తిండిపదార్థాల ధరలు పెరిగాయి కాబట్టి మాకు జీతాలు పెంచండి అనికోరే దశవచ్చిందంటే ఏమిటి? ఇది నిజంగా జీతాల సమస్యకాదు, ఆహారసమస్య. కంట్రోలు ధరకు బియ్యం దొరకడం లేదు. అందువల్ల జీతాలు సరిపోవడం లేదు. Fair price కు మాకు పదార్థాలు ఇస్తే చాలును అంటున్నారు. ఇది dangerous signal. చదువుకున్నవారి

రయినది. పంచాయితీ గవర్నమెంటు ఒకటి, Regular Government ఒకటి, Food Government ఇంకొకటి. ఇంత పెద్ద గవర్నమెంటు యేర్పడడానికి కారణం యేమిటి ? పంటలు పండడం లేదా ? లక్ష్మణదాసుగారు చెప్పినట్లు జనాభా విపరీతంగా పెరుగుతున్నది. ప్రణాళికలు వేసినపుడు, జనాభా పెరిగితే మన food production పెరగాలని మన ప్రణాళికలు వేసుకున్నామా అని అడుగుతున్నాను. జనాభా పెరుగుతుందని మన ప్లానులోనే వేసుకున్నాం. 15 % పెరుగుతుందనుకుంటే 22 % పెరిగితే అంతపెద్ద సంక్షోభం రావలసిన అవసరం యేమున్నది ? పంపిణీ సక్రమంగా జరిగితే సమస్య తీరుతుందనుకోవడం మంచి అభిప్రాయం కాదు. కావలసినది అధికోత్పత్తి దానికి అడ్డంకులు, అవరోధాలు కల్పించేవారు యెవరు ? ఉత్పత్తి తగ్గడానికి కారణం యేమిటి ? ఆహార లోపానికి కారణం పండే పంటకన్నా తినేవాళ్లు యెక్కువయ్యారని రుజువు అవుతున్నది. 1½ % నుంచి 3% production యెక్కువయినది. 6 % పెరగాలని అనుకున్నాం. కాని జరగలేదు. కమ్యూనిస్టు పార్టీవారు భూమి సక్రమంగా distribution కాలేదని అంటారు. సక్రమంగా పంపిణీ చేసినాగాని సమస్య పరిష్కారం కాదు. ఉన్న భూములలో వ్యవసాయం సక్రమంగా చేసేందుకు ప్రయత్నంచేయాలి. వ్యవసాయదారుని దగ్గర investment కోసం పైకం వుండాలి. 1962 లో అదనపు భూమిశిస్తు బిల్లు వచ్చినదగ్గరనుండి దేశానికి యీ దరిద్రం పట్టినది. అదే సమయంలో ఐదుకోట్ల రూపాయలు రైతులను హింసించి వసూలుచేశారు. ఎన్నో call attention నోటీసులు వచ్చాయి. తరువాత సంవత్సరంలో పాతబకాయీలని 4 కోట్ల రూపాయలు వసూలుచేశారు. Defence Fund అని 4 కోట్ల రూపాయలు వసూలుచేశారు. ఈ విధంగా 3 సంవత్సరములలో 21 కోట్ల రూపాయలు అదనపు శిస్తు రైతులు చెల్లించారు. 30, 40 కోట్ల రూపాయలు రైతులవద్ద నుండి తీసుకుంటే వారికి investment కు శక్తి వుండదు దేశానికి దరిద్రం ఆవరించినది. దేశంలో అభివృద్ధి జరగాలంటే యెన్నయితే పన్నులు యిప్పుడు రైతులమీద వున్నాయో అవన్నీ with one pen stroke రద్దుచేయండి opposition నుండి మేము హర్షధ్వానాలు చేస్తాం. ఇంతవరకు ప్రభుత్వం సాధించినది యేమిటి ? సంవత్సరానికి 140 కోట్ల రూపాయల ఆహారధాన్యాలను import చేసేవారు. ఇప్పుడు అది 400 కోట్ల రూపాయలకు పెరిగింది. ఇప్పుడు మన ఆహారపరిస్థితి మెరుగు అయిందంటే యెక్కువ పంట పండి కాదు. Import లు యెక్కువయినాయి కాబట్టే. ప్రభుత్వం యిప్పటికి 7000 కోట్ల రూపాయలు రుణపడి వున్నదని లెక్కలవల్ల తెలుస్తున్నది. తినడానికి తిండి సంపాదించుకోలేని హీనస్థితిలో మనం వున్నాం. వర్తకులను దేశానికి ద్రోహంచేశారని మనం తిడుతున్నాం. Black market చేసేవారిని పడుతున్నాం అంటున్నారు. రెండు సంవత్సరముల నుంచి యెంతమందిని పట్టుకున్నారు. ధాన్యం కొద్దోగొప్పో కొంతమంది దగ్గర వుండవచ్చును. కాని యింత పెద్దమొత్తము దాచేశక్తి వర్తకులకు లేదని మనవి బజార్లలో నాశిబియ్యం చూస్తున్నాం. హైదరాబాదులో వుండవచ్చును. బోధన్‌లోకూడా వున్నాయి. Tahsildar దగ్గర రశీదు తీసుకున్నా తెచ్చినా మంచిబియ్యం దొరకడం లేదు. కార్ఖానాల్లో

బట్టల మాదిరిగా, అమాయకపు ప్రజలు మంచిపంటలు పండడంలేదాలని అడుగుతున్నాను.

(*Mr. Speaker in the Chair*)

ప్రభుత్వం దానిని ఆపలేదు. జీతాలు చాలడంలేదని ఆందోళనచేస్తున్నారు. వాళ్లు బియ్యానికి, దానిలో కలిపిన రాళ్లకు కూడా ధర చెల్లించాలి. ప్రభుత్వం ప్రథమంగా వుత్పత్తి వృద్ధిచేయాలి. రైతులకు అప్పుఇవ్వాలి బీదవాళ్లకు సక్రమంగా అప్పులు అందడంలేదు. జావులకు సబ్సిడీలు యిస్తున్నారు. ముఖ్యముగా మంత్రిగారి దృష్టికి ఒకటి తీసుకు వస్తున్నాను. సుల్తానాబాద్ తాలూకా, నర్సింగాపురంలో అచ్యుతరావుగార్కి 300 ఎకరముల పల్లపు భూమి వున్నది. పిల్లలు లేరు. పెంచుకున్న బిడ్డ వున్నది. వారు ముగ్గురు పేరున మూడు సబ్సిడీలు తీసుకున్నారు. ఆరు నెలలనుండి బీద రైతులు వేడుకున్నా ఇది మంజూరు కాలేదు. అనంతపురం Collector గారి వద్దకు—శ్రీ అన్సారి గారి వద్దకు వెళ్ళి సంగతి వివరిస్తే వారు ఒక దానిని ఆపివేశారు. కాంగ్రెస్ మాజీ జనరల్ సెక్రటరీ వారికి చుట్టం తీసుకునేవాళ్లకు సిగ్గులేకుంటే యిచ్చే వారికైనా లేదాయని అంటున్నాను. ఈ దేశం అభివృద్ధి కావాలంటే, యితరుల ముందు తలవంచకుండా వుండాలంటే రైతులకు సౌకర్యాలు కల్పించాలి. బంజరు భూములను పంచమని అడిగితే పంచుతాం అంటున్నారు. There should be some balance. Forest క్రింద, saving క్రింద, grazing క్రింద యెంతెంత భూమి వుండాలో ఆలోచించాలి. పాలు, మాంస భక్ష్యాదులు ఆహారం కాదనే స్థితిలో మనం వున్నాం. ప్రభుత్వం ఒక పాలసీని యేర్పాటు చేయాలి. కొంత మెన్యూర్ యిస్తే రెండింతలు పండేవి. కాని యిప్పుడు యింకా యెక్కువ వేసినా పండడం లేదు. Expert Committee వేసి యెందువల్ల యిది జరుగుతున్నదో పరిశీలించాలి. రాజకీయ తతంగం అందులో వుండకూడదు. 1967 ఎన్నికల కొరకు యిప్పటి నుండే యేమి చేయాలో ఆలోచనలో పడ్డారు. 20 సంవత్సరముల వరకు ప్రభుత్వం మీకే వుంటుంది. ఆ తరువాతనే మాకు యివ్వండి. ఇప్పటి నుండి రాజకీయ అవసరాలకు అనుకూలంగా మీ విధానాలను సృష్టించరాదు. 10 % grazing land వుండాలనే దానిని arbitrary గా 5% చేశారు. అది సరికొత్త precedent.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— 20 సంవత్సరాలు కాంగ్రెస్ మినిస్ట్రీ వుంటుందనే ప్రాతిపదిక మీద మీరు యిప్పటినుండి ప్లాను వేయమంటున్నారా ? Is it your suggestion ?

శ్రీ ఎమ్. రామగోపాలరెడ్డి .—లక్ష్మణదాసుగారు 20 సంవత్సరాలు ప్రభుత్వంలో వుంటామన్నారు. ప్రయత్నాలు శాశ్వతంగా వుండడానికే చేస్తున్నారు. వారు యెంతో త్వరగా యీ ప్రక్కకు రావాలని, మేము ఆ ప్రక్కన కూర్చోవాలని కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మీ యిష్టం మీద ఆధారపడిలేదు. 20 సంవత్సరాలకు సరిపోను ఒక పథకం తయారు చేయండని మీరు అంటున్నారు.

శ్రీ ఎం. రామగోపాలరెడ్డి — వారు 25 సంవత్సరాలకు సరిపోను ప్లాను వేస్తున్నారు మనకు యేవి కొరతగా వున్నవో అవి సమకూర్చడానికి ప్లానులు లేవు కమ్యూనిస్టు పార్టీ వారు యేదైతే కొరత వున్నదో అవి అందరికీ సమానంగా వుండాలని అంటున్నారు అంతటితో తృప్తి పడలేదు ఆ తృప్తి మాకులేదు. మా రాజగోపాలనాయుడుగారికి లేదు. ఆ తృప్తిని పెంచేందుకు యెన్ని అడ్డంకులు, అవరోదాలు వున్నా వాటిని Agricultural Consultation Committee ముందు పెట్టరు. చాలా కాలం నుండి ఆ కమిటీని పిలవడం లేదు. మంత్రిగారు ఆ కమిటీని పిలిచి, suggestions తీసుకుంటే దేశం యింకా సస్యశ్యామలం అవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను

శ్రీ సి మాధవరెడ్డి (బోత్) — అధ్యక్షా ! ఈ తీర్మానాన్ని నేను వ్యతిరేకిస్తున్నందుకు చాలా చింతిస్తున్నాను. ఈ తీర్మానంలో చెప్పబడ్డ కొన్ని అంశాలతో ఏకీభవించక కాదు. చాలా ముఖ్యమైన విషయాలు కొన్ని చెప్పబడ్డాయి. ఈ తీర్మానంపై చాలా చక్కటి చర్చ, ఒక high level discussion చేసే బదులు ఈ తీర్మానంలో పేర్కొనబడ్డ విషయాలపై ఏదో చాలా క్రింది level కు దిగజారి మన సోదరులు మాట్లాడినందుకు నేను చాలా చింతిస్తున్నాను. ఏది ఏమి అయినప్పటికి ఈ తీర్మానాన్ని యిక్కడ ప్రవేశ పెట్టడం బాగులేదు ఎందుకంటే దీనిలో పేర్కొనబడ్డ విషయాలు చాలా వరకు ఒక All India Policy కి సంబంధించిన విషయాలు. All India food policy ఒకటి All India level లో నిర్ణయం కాబోతున్నది. ఈ మధ్య బెంగుళూరులో జరిగిన ముఖ్య మంత్రుల మహా సభ తీర్మానం ఒకటి ప్రవేశ పెట్టబడింది. ఆ తీర్మానం ప్రకారం Central Food Minister గారు Chairman గా ఒక panel యేర్పాటు చేశారు. వారు రేపో ఎల్లుండో ఢిల్లీలో కూర్చొని All India food policy నిర్ణయించబోతున్నారు. కనుక అట్టి సందర్భంలో ఇప్పుడు controversial points అన్నింటిని కూడా మనం ఇప్పుడు ఈ తీర్మానంలో ప్రవేశ పెట్టడం బహుశా బాగుండదేమోనని నేను మనవిచేస్తున్నాను ఈ తీర్మానంలో పేర్కొనబడ్డ ముఖ్యమైన విషయాలు statutory rationing అయితే నేమి, లేక monopoly purchases విషయం అయితే నేమి, zonal system అయితే నేమి లేక గవర్నమెంటు అకౌంట్సుపైన purchases చేయడం విషయం అయితే నేమి, యివన్నీ కూడా చాలా దీర్ఘంగా ఆలోచించి చర్చించి ఒక నిర్ణయానికి రావలసిన విషయాలు, మన states అధికారంలో లేని విషయాలు చాలా వున్నాయి. మన assembly అధికారంలో లేని విషయాలు ఎన్నో వున్నాయి. అలాంటప్పుడు ఈ stage లో ఈ తీర్మానాన్ని మనం discuss చేయవచ్చు బాగానే ఉంటుంది మన ముఖ్యమంత్రి గారు ఒకవేళ panel meeting కు వెడితే వారు మన అభిప్రాయాలను అక్కడ panel లో పెట్టవచ్చు. చర్చించవచ్చు కూడా అయితే కొన్ని విషయాలు గురించి మనం ఆలోచించినప్పుడు ఈ statutary rationing చాలా చక్కటి విషయమే. But this is a problem more for deficit states. యిప్పుడు మనకు తెలుసు West Bengal మరి యితర deficit states లో ఈ రకంగా ఈ సంవత్సరం statutory rationing అన్ని cities, మరియు towns

లో modified type of rationing ను ప్రవేశపెట్టాలని కృషి చేస్తున్నారు. వాళ్ళకు వచ్చిన యిబ్బందులు కూడా మనకు తెలుసు. పేపర్లో రోజూ మనం చూస్తూనే వున్నాం. కలకత్తాలో రేషనింగు పెట్టినందువల్ల యితర towns West Bengal లో informal rationing ప్రవేశపెట్టినందువల్ల వారు ఒక scheme తయారు చేశారు దాదాపు 100 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా వేశారు. ఈ సంవత్సరం ప్రారంభం నుంచి ఈ రేషనింగు ప్రవేశపెట్టాలని అనుకొన్నారు. కాని సాధ్యం కాలేదు డబ్బులేదు ఈ మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో ముగించవలసిన స్కీములు ఎన్నో వున్నాయి. Fourth Five year plan యిప్పుడు ఆలోచిస్తున్నాము. దాన్ని కూడా దాంట్లో ప్రవేశపెడుతున్నారు. అటువంటప్పుడు ఈ రేషనింగుకు పెట్టవలసిన 100 కోట్ల రూపాయలు వాళ్ళవద్ద లేక చాల యిబ్బంది పడుతున్నారు. నిన్న వచ్చిన ఒక వార్తలో State Bank of India వారిని అప్పు యివ్వవలసిందని అడుగగా వారు యివ్వమన్నారు. ఈ రకంగా statutory rationing చాలా వరకు అక్కడ అవుసరాన్నిబట్టి ఒక వేళ తప్పనిసరి అయితే ప్రవేశపెట్టడం బాగుంటుందని అనుకొంటున్నాను. అది ఎటువంటి cities లో ప్రవేశపెట్టాలో చాలా ప్రధానంగా ఆలోచించవలసిన విషయం కాని మనలాంటి states కు statutory రేషనింగు గురించి ఆలోచించడం బాగుండదని ఏమయినప్పటికి అది All India Policy అయితే ఈ cities అన్నింటిలోను ఈ రేషనింగు కావాలన్నప్పుడు అది తప్పనిసరే అవుతుంది. అయితే యిదంతా All India policy కి సంబంధించిన విషయం గనుక యిక్కడ మనం ఈ రేషనింగును గురించి మాట్లాడం బాగుండదని అనుకొంటున్నాను. ఇంకా ఎన్నో విషయాలుకూడా వున్నాయి. Agricultural Finance Corporation వారు ఈ మధ్యనే రిపోర్టు యిచ్చిన సంగతి మనందరకు తెలుసు ఆ రిపోర్టులో వారు ఎన్నో విషయాలు తెలియజేశారు. ముఖ్యంగా ఈ maximum prices, Statutary prices రైతులకు అవసరంలేదని చెప్పారు. దీనివల్ల మనకు ఎన్నో యిబ్బందులు రావచ్చు. ఈ maximum prices వుండడంవల్ల మార్కెట్టుకు stocks రావడంలేదని, బయట formers లేవడంలేదని యింకా ధర పెరుగుతుంది ఏమోనని వారు argument చేశారు. బహుశా అది సరియైనది కాదు ఏమోనని మనవి చేస్తున్నాను. ముఖ్యమంత్రి గారు ఢిల్లీకి వెళ్ళినప్పుడు ఆ panel లో కూర్చున్నప్పుడు ఈ విషయం కూడా ఆలోచించడం బాగుంటుంది. Zones గురించి కూడా యింకా ఎన్నో అవకతవకలుగా statements చూస్తూనేవున్నాం. మన state కు వచ్చిన రైల్వే Zone ను యిప్పుడు వాళ్ళు పెద్ద Zone గా చేయాలనివింటున్నాము. ఇటువంటి విషయాలన్నింటిని సక్రమంగా ఆలోచించి Zone లో కూర్చొని ఒక నిర్ణయంచేసే సమయంలో మనం ఇప్పుడు ఈ తీర్మానాన్ని press చేయడమోగాని ఓటింగుపెట్టి యిటో అటో తేల్చుకోవడంగాని మంచిది కాదని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. పోతే మన food position last year కన్నా చాల మెరుగుగా వుందని చెప్పడానికి చాలా సంతోషిస్తున్నాను. మొత్తంమీద యిపుడు మన rice position బాగాలేదని యిక్కడ production తగ్గిందని అంటున్నారు. అయినప్పటికి All India level చూసినప్పుడు చాలా

వరకు మన food position imports వల్ల అయితేనేమి increased production వల్ల అయితేనేమి బాగుందనే చెప్పవచ్చు All India లో last year production 79 8 million tones వుంటే యీ సంవత్సరం 87 9 million tones పెరిగినట్లు మనకు తెలుసు. ఒకవేళ wholesale price index ఈ month లో చాలా పెరిగింది అంటే అదిమాత్రము మనందరికి తెలిసిందే అయితే wholesale price index targets కేవలం food grains ధరలు పెరగడంవల్లనే పెరిగిందని నేను భావిస్తున్నాను. కాని మన state కు సంబంధించినంతమట్టుకు అది పెరగలేదని చాలా మెరుగ్గా వుందని, నేను మనవి చేస్తున్నాను. పోతే ఈ coarse grains విషయంలోకూడా ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయానికి రావలసివుంది, Food Grains Commission వారు coarse grains movement పూర్తిగా All India level చేసి వేయాలనివారి రిపోర్టులో పేర్కొన్నారు అది All India level లో ఆలోచించినప్పుడు అది ఎట్లా వుంటుందో తెలియదు కాన coarse grains మన రాష్ట్రంనుంచి బయటకు పోయినప్పుడు మనకు చాలా కొరత యేర్పడుతుంది course grains వాడేవారు అంతాకూడ rice demand ఎక్కువ చేస్తున్నారు కనుక course grains commission ప్రత్యేకంగా ఉండడం బాగుంటుంది అని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. "మేజ్" production మనవద్ద ఎక్కువగా వున్నసంగతి మనందరికి తెలుసును. కాని ప్రక్కరాష్ట్రమైన మహారాష్ట్రములో మేజ్‌కు చాలా demand వుంది. ఈమధ్యనే మన ప్రభుత్వం దాదాపు 1000 కోట్లు టన్నులు మైజ్‌ను మహారాష్ట్రకు పంపించాలని permits యిస్తున్నట్లు తెలిసింది. అదిబహుశా ఏ ఉద్దేశంతో యిస్తున్నారో తెలియదుగాని మన రాష్ట్రంలో మనం యిబ్బంది పడుతున్నప్పుడు ఇతర ప్రక్క రాష్ట్రాలవారు in turn ఏది మనకు యివ్వనప్పుడు మన మేజును అక్కడకు పంపించడానికి permits ఎందుకు ఇవ్వబడుతున్నదియో అర్థంకావడం లేదు. కేవలం ఇది కొంతమంది merchants pressure వల్లకాని లేక మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం pressure చేసి నందువల్ల యిది జరుగుతోందో నాకు తెలియదు. కాని యిలాంటి మన surplus stocks మన ప్రక్కరాష్ట్రాలకు గవర్నమెంటు, గవర్నమెంటు account మనకు యివ్వడంలో అర్థం లేదు. వాళ్ళు in-return గా మనకు మేజులు బదులు జవారుగాని, pulses గాని బెంగాల్ గ్రాముగాని మనకు యివ్వడంతో అర్థం వుంది. కాని ఈ రకంగా permits ద్వారా కొంత మందికి లాభం చేసే ఉద్దేశ్యంతో అయితేనే లేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల ఒత్తిడివల్ల అయితేనేమి permits ఇవ్వడం బాగుండదని ఎందుకంటే దీనివల్ల యిక్కడ మేజు ధర పెరిగిపోతుందని మనవి చేస్తున్నాను. వారు తిరిగి పునరాలోచించి ఆ policy ని మార్చుకుంటే బాగుంటుందని అనుకుంటాను. యీ నెలలోనే దాదాపు 1000 టన్నుల మైజ్‌కు permits యివ్వడం జరిగింది. యింకాకూడా release కావచ్చు. అలాంటప్పుడు యిక్కడి మేజుధర పెరుగవచ్చు. ఈ Coarse grains ధర పెరిగినందువల్ల యిక్కడి ప్రజలకు యిబ్బంది కలుగవచ్చు తనకే యీ policy ని [illegible] చేసి [illegible] చేను మనవి

చేస్తున్నాను పోతే ఈమధ్య food grains corporation వారు Hyderabad లో July 2వ తేదీన meeting లో ఎన్నో స్కీములు తయారుచేశారు మనకు అందులో తెలిసిన విషయం ఏమిటి అంటే, ఈ Foodgrains Corporation వారు మన రాష్ట్రంలో procurement పూర్తిగా తీసుకొన్నారు అది చాలా సంతోషించవలసిన విషయం ఎందుకంటే procurement కు మనం ఒక target పెట్టుకొన్నాం గత సంవత్సరంలో మనం దాదాపు 8 లక్షల టన్నులు procurement చేయాలని అనుకొన్నాం. 7 లక్షలకు పైగా బయటకు పంపించాలని ఒక target పెట్టుకొన్నాం అయినప్పటికి ప్రొక్యూర్ మెంటు సరిగా చేయడానికిమన చేతకాలేదు. మెషినరీ లేక పోవడంవల్లనైతేనేమి లేక కార్పొరేషన్‌వారు అప్పుడు ఫీల్డులో లేకపోవడం వల్లనైతేనేమి ప్రొక్యూర్ మెంటులో మనం కొంచెం వెనుకబడ్డ విషయం అందరికి తెలుసు దానిని గురించి మనలను కేంద్ర ప్రభుత్వం రిమార్కు చేయడం మనం చూస్తూనే ఉన్నాము ఈ ప్రొక్యూర్ మెంట్ ఇప్పుడు కార్పొరేషన్‌వారు తీసుకున్నారనుకోండి చాల సంతోషించవలసిన విషయం. అయితే మొనాపలీ ప్రొక్యూర్ మెంటు గురించి ఎన్నో అభిప్రాయాలున్నాయి. దానితో సాధక బాధకాలు లేకపోలేదు అది ఎంత మంచి ఉద్దేశ్యమైనప్పటికి, మొనాపలీ ప్రొక్యూర్ మెంటు జరగనిదే మనం ప్రైస్‌ను కంట్రోలు చేయలేము అని మన కందరకు తెలుసు. అలాంటప్పుడు యీ మొనాపలీ పర్ చేజస్ స్కీము గ్రాడ్యుయల్‌గా రావలసినదే కాని యీనాటికీనాడే ప్రవేశపెట్టవలసినది కాదు. గ్రాడ్యుయల్‌గా ఫుడ్‌గ్రైన్సు కార్పొరేషన్ ఒక పథకాన్ని తయారుచేసి కొన్ని జిల్లాలలో మొనాపలీ ప్రొక్యూర్ మెంటు చేయాలనే స్కీము తయారుచేసి బహుశః గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియా వారికి పంపారేమో. అలా జరిగినట్లయితే సర్‌ప్లస్ జిల్లాలైన్ కృష్ణా గుంటూరులాంటి జిల్లాలలో యీ మొనాపలీ పర్చేజస్ స్టార్టు చేస్తే బాగుంటుంది. కాని యీ వాళనే మొనాపలీ పర్చేజస్ కావాలని నిర్ణయం తీసుకుంటే అది బహుశః సాధ్యం కాదేమోనని మనవిచేస్తున్నాను. అలాంటప్పుడు యీ విషయాలన్నింటిని కూడా సమగ్రంగా ఆలోచించి సరైన నిర్ణయం తీసుకొని ఒక నేషనల్ ఫుడ్‌పాలసీని మనదేశంలో ఎవాల్వుచేసి యీ ఫుడ్‌క్రైసిస్‌ను పర్మినెంటుగా మనం సాల్వు చేయవలసి ఉంటుంది. అందుకు కృషి చేయాలి. మన క్రిటిక్సు కొంతమంది చెప్పారు. ఇది ఎప్పటికప్పుడు వాయిదా పడుతున్నది. బెంగుళూర్‌లో చేయబడ్డ నిర్ణయం వాయిదా వేసి మళ్లీ ఢిల్లీకి ఏదో పేనల్ వేసి తీసుకుపోయారు ఆ రకంగా ఎన్నాళ్లు ఈ నిర్ణయాన్ని వాయిదా వేసుకొని పోతారో తెలియదు, బహుశ యిది వాయిదా చేయడానికి, మొత్తం షెల్వు చేయడానికి జరుగుతున్నదని అన్నారు. అది సరికాదు. చాల తీవ్రంగా కృషి జరిపి ప్రతి రాష్ట్రంలో కూడా దీనిని గురించి ఏదో ఒక నిర్ణయం తప్పకుండ తీసుకోవాలి. ఒక పర్మనెంటు ఫుడ్‌పాలసీ మనకు కావాలి. అందుకు కృషి జరుగుతున్నది. అంతకంటె ఈ విషయాలలో తొందరపడి నిర్ణయం తీసుకోడానికి వీలులేదు. గత సంవత్సరంలో ఎన్నో ఇబ్బందులు వచ్చాయి. షార్టేజస్ చాలా ఉండె. ఆ సిట్యుయేషన్‌లో మనం ఒక నిరయాసక్తి

వచ్చి సడెన్‌గా ఏదైనా ఒక డెసిషన్ తీసుకుంటే ఆ డెసిషన్ సక్రమమైన డెసిషన్ అయి ఉండదేమో అలాంటప్పుడు గత సంవత్సరమునకు వచ్చిన యిబ్బందులను, యీ సంవత్సరమునకు ఉన్న సమస్యలను, మన అనుభవాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని సరైన నిర్ణయం తీసుకోవాలి కనుక తప్పకుండా ప్రభుత్వం వారు, పేనల్ వారు సరైన నిర్ణయం తీసుకుంటారని ఆశిస్తూ యీ తీర్మానమునకు ఇప్పుడే ఓటుకు పెట్టకుండా ఉండడం మంచిది గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియా వారు నిర్ణయం చేసేవరకు ఆగాలి ముందే మనం కమిట్‌మెంటు ఇవ్వడం బాగుండదు దీనిమీద మన అభిప్రాయాలు చెప్పవచ్చునే కాని ఏ నిర్ణయం తీసుకోరాదని మనవి చేస్తున్నాను

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు — మినిష్టరుగారు మాట్లాడిన తరువాత మా తరఫున సమాధానం చెబుతాను

శ్రీ టి. ఆర్. కె. శర్మ:— అధ్యక్షా, ఈ చర్చలో వచ్చే అంశములన్నిటిని ఒకసారి మనం చూచినట్లయితే యీ సమస్య చాలా ఆశ్చర్యకరంగా ఉంటుంది ఆ వైపు ప్రభుత్వం నుంచి మనం వింటూ ఉంటాము మన రాష్ట్రంలో పుష్కలంగా తిండిగింజలున్నాయని, మనకు సరిపోయినన్నీ కాక యితర రాష్ట్రాలకు పంపించే పరిస్థితులలో ఉంటున్నాము అయినా హైదరాబాదులో ఆహార ధాన్యాలు దొరకక కటకటలాడుతున్నారు. కర్నూలులో తిండిగింజలు లేవు ఎందుచేత అని అడిగితే వారాలకొద్ది బియ్యము వస్తున్నాయని చెబుతున్నారు ఆ మాటలు మనం వింటున్నాము కాని ప్రజలకు ఎంత ధర యిచ్చికొందామన్నా తిండిగింజలు దొరకనటువంటి పరిస్థితి యీనాడున్నది. బడ్జెటు సమావేశాలలో కూడా ఆహార సమస్యపై మాట్లాడుతూ ఇది మానవుల కల్పితమైన సమస్య అని, దీనిని పరిష్కరించలేక పోయిన ప్రభుత్వం ప్రభుత్వంలో ఉండడానికి లేదని, రాజీనామా పెట్టవలసినదని ఆ వైపు నుంచి చెప్పినటువంటి మిత్రులు కూడా ఉన్నారు మనకు కావలసినంత ఆహార ఉత్పత్తి ఉంది అయినా మన రాష్ట్రంలో యీ విధంగా తిండిగింజలకు అలమటించేటటువంటి పరిస్థితి ఒకటి ఏర్పడింది అంటే దానికి సంపూర్ణమైన బాధ్యత ప్రభుత్వానిదే, ఇందుకు కారణాలు ఏవైన ఉండవచ్చు తిండిగింజల సమస్య ఒక బ్రహ్మాండమైన తీవ్ర రూపం దాల్చి ప్రజానీకాన్ని ఎదుర్కొంటున్నదనేది ఎవరు కాదనలేని విషయం. దేశంలో ఉత్పత్తి అయ్యేటి ధాన్యం సేకరించడానికే కావలసిన సదుపాయాలు ఏర్పాటు చేస్తున్నామని ప్రభుత్వంవారు చెబుతున్నారు. ఫుడ్ కార్పొరేషన్ ఏర్పాటు చేశారు. కాని తిండిగింజలను సేకరించినంత మాత్రాన యీ సమస్యను పరిష్కరించగలుగుతామని అనుకొన్నట్లయితే అది వట్టి మిథ్య. ధాన్యాలను సేకరించడమే కాకుండా సక్రమమైన ధరలకు వాటిని పంపిణీ చేయించలేని పరిస్థితులలో ప్రభుత్వం ఉన్నట్లయితే యీ ఆహార ధాన్యాలు ఎవరికి అందవలెనో వారికి మాత్రం అందకుండా విషయం మనం గమనించాలి అందుచేత యీ తీర్మానంలో చేయబడిన సూచన ఏదైతే ఉన్నదో— పట్టణాలలో నగరాలలో, స్టాట్యుటరీ రేషనింగు ఏర్పాటు చేయమని చెప్పి ఆ విషయాన్ని ఆలోచించాలి. కార్పొరేషన్ ద్వారా ఆహార ధాన్యాలను సేకరించి కావలసిన నిలువలను ఏర్పాటు చేసుకోగలిగి, ప్రతి

వాడికి ఆహార ధాన్యాలు అందుబాటులో ఉంచగలిగే పద్ధతిన ఒక ప్రాపర్ డిస్ట్రిబ్యూటింగు మెషినరీ ఏర్పాటు చేసి ప్రజలకు సక్రమమైనటువంటి ధరలకు అందించడానికి ఎందుకు ప్రభుత్వం పూనుకోవడం లేదని ప్రతి వారిని బాధిస్తున్న ప్రశ్న. ధరలను నిర్ణయించినంత మాత్రాన ఎక్కడైన సరే ఏ పట్టణములోనైన సరే ప్రభుత్వము ఏర్పాటు చేసినటువంటి ధరలకు ఎక్కడైన గింజలు దొరుకుతున్నాయా? ఒకసారి ఈ ప్రభుత్వంలో ఉండెటటువంటి వారు గాని, ప్రభుత్వ యంత్రాంగంలో ఉండేటటువంటి వారు గాని ఒకసారి పరిశీలించారా అని నేను వారిని ప్రశ్నిస్తున్నాను, మొన్ననే ఈ Food Committeeలో, కర్నూలులో, అక్కడ ఉండేటటువంటి జిల్లా అధికారులను ఒకసారి ప్రశ్నిస్తే, అయ్యా మీరు ఏర్పాటు చేసినటువంటి రేటుకు, పట్టణాలలో కూడ తిండిగింజలు దొరకడంలేదు, బజారులో అంతకు రెండింతలకు ఈ గింజలు అమ్ముతున్నారు అని మేము అడిగితే మేము ఏమైన ఆ నిర్ణీత ధరలకు అమ్మమని వొత్తిడి వ్యాపారస్తులమీద తీసుకు వచ్చినట్లయితే, ఈ ఉండే గింజలు కూడా దొరకవు కాబట్టి మేము వాటిని అమలు పరచే పరిస్థితులలో లేము అని అధికారులు తమయొక్క నిస్సహాయతను తెలియ జేసినటువంటి పరిస్థితిలో పరిపాలనా యంత్రాంగం ఉంటున్నదంటె, ఈ విధమైన పద్ధతిలో గనుక ధరల control కనుక ఉంచినట్లయితే నామకహ మాత్రము ధరల control పెట్టి వాటిని అమలు పరచడానికి తగినటువంటి పద్ధతిలో ఏర్పాటుచేయక పోయినట్లయితే ప్రజలకు ఏ విధంగా దీని వల్ల ఉపయోగము కలుగుతుందో ప్రభుత్వము ఆలోచించాలి ఈ ధరలను స్థిరీకరించడం అనేటటువంటిది ప్రధానమైన సమస్య ఆహార ధిన్సుల ధరలు మాత్రం స్థిరీకరించడం వల్లనే దేశంలో ఉండేటటువంటి ఇతర ధరలు అన్నికూడా దాని మీద ఆధారపడి ఉంటాయి అనేది ఒక ప్రధానమైన ఆర్థికసూత్రము. దేశంలో అన్ని ధరలయొక్క పరిస్థితులను అదుపులో పెట్టగలిగాలి అంటె, ఎక్కడో ఒక చోట ప్రధానంగా ప్రతిదినము అవసరం అయినటువంటి ఈ ఆహారం విషయంలో ధరలను స్థిరీకరించి సక్రమమైనట్లు controlsను అమలుపరచి ప్రజలకు అందుబాటులో ఉండేటటువంటి ధరలకు మనము ఎప్పుడైతే గింజలను అందజేయగలుగుతామో ఆనాడే మొత్తము ఆర్థికపరిస్థితి అంతాకూడా మెరుగు కాగలిగేటటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడుతుందని ప్రభుత్వము గుర్తించవలెనని నేను మనవి చేస్తున్నాను అంతలో లక్ష్మణదాసు గారు ఇందాక చెప్పారు, అయ్యా ఆహారాన్ని దీనిని ఒక రాజకీయంగా మాత్రం మీరు తయారు చేస్తున్నారని ఈ వైపు వారిని విమర్శిస్తూ వారు చెప్పారు. కాని వాస్తవానికి, ఈ నాడు కాంగ్రెసు పక్షము, అధికారములో ఉన్నటువంటి పక్షము వారు దీనిని గుత్తగా తీసుకొని వారి స్వంత రాజకీయాలకు ఈ ఆహార సమస్యను లంకపెట్టి దీనిని ఈ రకంగా పరిగణింప జేస్తున్నారు అనేటటువంటిది మాత్రం నగ్న సత్యము. వారి యొక్క monopoly కి ఈ ఆహార సమస్యను సరి చేసినట్లయితే, తప్పకుండా కాంగ్రెస్ పక్షం ఇతరులను ఆక్షేపణ లేనటువంటి పరిస్థితులు లేవు అని వారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఇది ఆహార సమస్య, తప్పకుండా ప్రతి మానవునికి కావలసినటువంటిది. ఈ నాడు ఈ రాజకీయ వ్యవస్థలు ఏమి ఉన్నప్పటికీ, వాటిలో

ఆహారాన్ని సంపాదించుకోడానికి ప్రయత్నం చేయడం కూడ అది ఒకరాజకీయమే అవుతుంది. కాబట్టి ఇది రాజకీయాలకు అతీతంగా ఉండాలని ఒక ప్రక్క చెప్పుతూ, ఒక వైపు తమ రాజకీయాలకు ఆహార సమస్యను ఉపయోగించుకొంటున్నట్లయితే అధికారంలో ఉండేటటువంటి పక్షము నిజంగానే దేశంలో, రాష్ట్రంలో తీరని అపచారం చేస్తున్నదనేది వారిని గుర్తించుకొమ్మని నేను మనవిచేస్తున్నాను. రెండవది, ఈ ఆహార సమస్య దినదినానికి తీవ్రతరం అవుతూ ఉండడం మనం ఒకవైపు చూస్తూ ఉండికూడా మనము ఆహారోత్పత్తి పెరుగుదలకు కావలసినటువంటి సౌకర్యాలు, సదుపాయాలు కల్పించలేనటువంటి పరిస్థితిలో ప్రభుత్వము ఈ నాడు ఉంటూ ఉన్నది.

ఈ ఎరువుల విషయం చూచినట్లయితే బొత్తిగా ఈ సంవత్సరం ఇంతవరకు ఎరువులు ఎక్కడైనా గాని సక్రమంగా అందేటటువంటి పరిస్థితి కన్పడడం లేదు. నిజమే, ముఖ్యమంత్రిగారు కూడా చాలా గట్టిగా చెప్పారని అక్కడ నుంచి ఒక మిత్రులు చెప్పారు మీకు గనుక ఎరువులు సక్రమంగా అందని పక్షంలో గింజలు మేము ఉత్పత్తిచేసి మీకు అందజేసేటటువంటి పరిస్థితిలో ఉండమని అని ముఖ్యమంత్రిగారు గట్టిగా కేంద్రానికి చెప్పినందుకు వారిని అభినందించారు సరే ఈ మాటలు ఎట్లా ఉండినా, ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినా, ఇతర సభ్యులు చెప్పనీ, ఎరువులు మాత్రం రైతులకు అందుబాటులో ఉండడంలేదు అనేది మాత్రం సత్యమైన విషయము ఎప్పుడైతే ఎరువులు సకాలానికి అందవో, దాని పర్యవసానము మనము చూస్తూనే ఉన్నాము ఒక విషయం ఈ సందర్భంలో జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి. మచిలీపట్నంలో గతసంవత్సరం వచ్చినటువంటి ఎరువులు ఆరు లక్షల టన్నులు అక్కడ రేవులో బయట ఉంచారు. వాటిని lift చేయకపోవడం వలన దాదాపు కొన్ని లక్షల టన్నుల ఎరువు నీళ్ళలో కలసి పోయినాయని పత్రికలో ఒక ప్రకటన వచ్చింది మూడు నెలల క్రిందట, ఆ విధంగా వచ్చినటువంటి ఎరువులకు ప్రభుత్వము ఒక godown కూడా create చేయలేకుండా కొన్ని లక్షలు వృధాగా పోవడానికి దోహదం ఇచ్చేటటువంటి పద్ధతిలో ప్రభుత్వము ఉండేటట్లయితే, ఈనాడు ఎరువుల పంపిణి సామాన్య ప్రజానీకానికి ఏవిధంగా అందించ గలుగుతుందో ఆలోచించుకోవాలని నేను మనవి చేస్తున్నాను. ఇంకొక విషయం కూడా ఉన్నది అసలు ఈ ఎరువులు ఎవరు ఎవరికి ఇస్తున్నారు. అనే విషయం గనుక పరిశీలించినట్లయితే తెలుస్తుంది. వీటికి రాజకీయాలకు లంకె ఎక్కడ ఉన్నది అనేది వారు చెప్పగలుగుతారు ఈ ఎరువులు కావలెనన్న, ఆ సమితి దగ్గరకు వస్తామన్నా, సమితీ అధ్యక్షుల దగ్గరకు పోవలెనన్నా, ఇంక దేనికి పోవలెనన్నా వీడు మన పార్టీవాడా కాదా, మన గ్రూపువాడా కాదా అనే దృక్పథముతోనే ఎరువుల పంపిణి జరుగుతున్నది. ఈ విధమైన పాక్షిక దృక్పథంతో పంపిణి జరుగుతూ ఉండేటటువంటి విషయం మీకు తెలియనిది కాదు. కనుక ఈ ఆహార సమస్యను సంపూర్ణంగా పరిష్కారించాలంటే, దేశంలో ఉత్పత్తిని పెంచడానికి, చేసినటువంటి ఉత్పత్తినంతా కూడ ప్రభుత్వాధీనంలోకి తీసుకొని దానినంతా సక్రమంగా ప్రజలకు అంద చేయడానికి కావలసినటువంటి distributive system, distributive machinery ని create

చేయడానికి ప్రభుత్వము పూనుకొన్నట్లయితేనే, ఇది పరిష్కారం కాగలుగుతుంది ఏదో ఒకటిమాత్రం ప్రారంభించి మిగతా వన్నీ తెరచిపెట్టినట్లయితే, ఈ control గాని ఇతర ధరల controls గాని సక్రమంగా పని చెయడానికి వీలుండదు. ఇందులో సూచించినటువంటి సూచనలన్నీ ప్రభుత్వము తప్పకుండా అమలు జరపాలని కోరుతున్నాను

శ్రీ జి సి కొండయ్య —అధ్యక్షా, ఆహారసమస్యను గురించి మాట్లాడేటప్పుడు, ఈ ధరలు పెరుగుదల, ఆహారంలోటు ఈ లోపాలు చాలా కాలంగా ఉంటున్నాయని నమ్మేవాళ్లలో నేనొకడిని. అందువల్ల ఈ ఆహారసమస్యను గురించి ఆలోచించేటప్పుడు, ఇతర విషయాలనుకూడా దృష్టిలో పెట్టుకోవలసియుంటుంది, అందుకని ఈ అనధికార తీర్మానంలో కొంత స్పష్టమైన కార్యక్రమాన్ని వారు సూచించారు నేను అనుకోవడం ఈ దేశంలో ఆహార కొరత, ఇది కేవలం రాజకీయ విధానంవల్ల వచ్చేటటువంటిది కాదు అని కాంగ్రెస్ పార్టీ కాకుండా కమ్యూనిస్టు పార్టీ power లో ఉండనివ్వండి, ఒక పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చినంత మాత్రంచేత ఒక policy మారినంత మాత్రంచేత భూమి తనంతట అది పండిస్తుందని నేను అభిప్రాయపడడంలేదు ఈ వేళ దేశంలో ఉన్న deficit నుండి ఈ supply demand అనే crisis వచ్చింది. దాంట్లోనుంచి ఈ ధరల పెరుగుదల వచ్చింది. దీనిని అమలుపరచడానికి చేస్తున్న ప్రయత్నాలలో ఉన్నలోపాలవల్ల ఈ సరఫరా జరగకుండా పోతున్నదని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను, అందువల్ల కేవలం statutory rationing పెట్టినంత మాత్రంచేత, అందరికి తగినంత ధాన్యం అందుతుందని నేను అభిప్రాయపడడంలేదు ఎందుచేతనంటె statutory rationing పెట్టినా, గ్రామగ్రామంలో rationing shop open చేసినా, ఉన్న సరుకును పంచుతారేగాని లేని సరుకును పంచలేరు అందుకని, మొత్తం ఈ దేశంలో అసలు ఉన్నలోటు 40 లక్షలు, 60 లక్షలు టన్నుల మధ్య ఉన్నది అంటున్నారు, దీనిని improve చేయాలని మనం ముఖ్యంగా ఆలోచించవలసియుంటుంది, ఆ లోటునుతీర్చుకొనే దానికి 300 కోట్లు, 400 కోట్లు రూపాయలవరకు ఖర్చుపెట్టి ఇతర దేశాలనుంచి దిగుమతి చేస్తున్నాము, ఈ దిగుమతిచేసేటప్పుడు, supply సరిగా కాకపోవచ్చు, వచ్చిన దిగుమతిని deficit areas ఏమిటో వాటికి రవాణా ఏర్పాట్లు ఏమిటో పంపకం చేయడంలో లోపము ఉన్నదంటె అంగీకరిస్తాను. కాని, rationing పెట్టినంత మాత్రంచేత deficit అంతా disappear అయిపోయి ఒకేసారి మనదేశము పెద్ద surplus అవుతుందని నేను నమ్మడంలేదు, ఇది ఒక argument అసలు మనదేశము ఒకసారి rationing అనుభవించింది. Rationing వల్ల పరిష్కారం కాకపోగా, బ్రహ్మాండమైన గోల ఈ దేశంలో వచ్చింది, దాంట్లో నుంచి black-market ఉత్పత్తి అవుతుందని, గవర్నమెంటు coercive measures ఉత్పత్తి అయినాయని, తరువాత ఈ గవర్నమెంటు సరిగా పంపకం చేయలేక మొత్తంమీద గవర్నమెంటువల్లనే ఇదంతా వచ్చిందనేటటువంటి ఒక బాధ ఈ దేశములో అనుభవించినాము, అందువల్ల కేవలం rationing ఉన్నంత మాత్రం చేత ఇది పరిష్కారంకాదని నమ్ముతున్నాము. రెండవవైపు ఇంకొక argument [illegible] వదలవేయండి అసలు ఏమీలేకుండా

అంతా free గా వదిలివేస్తే సమస్య పరిష్కారం అవుతుందని రెండవవైపు ఒక argument తీసుకువచ్చారు. అసలు ఇదివరకు free గానే ఉండినది ఒకసారి rationing అనుభవించిన తరువాతనే free గా వదలివేసినట్లయితే అంతా పరిష్కారమవుతుందని దానిని ఎత్తివేశాము ఇప్పుడు free market నుంచి ఈ crises మళ్లీవస్తే ఇది ప్రయత్నంచేస్తున్నాము, అందువల్ల నేను అనుకొనేది compleet గా statutory rationing పెట్టి, అదంతా గవర్నమెంటు స్వాధీనం చేసుకొని చేసినట్లయితే ఇది పరిష్కారం అవుతుందని నేను నమ్మను, అదే విధంగా అంతా free గా వదిలవేస్తే వాళ్ల ఇష్టం వచ్చినట్లు, వాళ్ల విధిహృతానికి సంబందించినట్లు ప్రజలుపొందుతారు అనుకొంటె మాత్రం అవి కూడా పరిష్కార మార్గం అవుతుందంటె మట్టుకు అది కూడా నేను ఒప్పుకోను వీటి రెండింటి మధ్య మనం balance పెట్టుకోవలసియుంటుంది కొంతమంది మిత్రులు ఆ వైపునుంచి చెప్పారు—mathematics made worse by Rama swami Naiker అలాగే Food Trading Corporation పెట్టారు; అన్యాయం జరుగుతోంది అన్నారు ఎక్కడ ఏ దాన్యం పండుతుంతో వారికి తెలియదు, ఎక్కడ ఏ ధాన్యం procure చేయాలో తెలియదు, అంతా గందరగోళంగా చేస్తున్నారు, సమస్యలు మాత్రం ఉత్పత్తి అవుతున్నవని అన్నారు స్టాట్యుటరీ రేషనింగ్ పెట్టి ఆరకంగా సమస్యలు ఉత్పత్తి అయితే, ఇదంతా ప్రభుత్వంవల్ల వచ్చింది కాబట్టి ఈ ప్రభుత్వంపోతేతప్ప food లేదు అనే వినాదానికి దారితీయ వచ్చునుగాని food supply కి దారితీయదు ఆంధ్రరాష్ట్రం సర్ప్లస్ రాష్ట్రం కాబట్టి ధాన్యం ఇవ్వం—అని సెంటరుతో దెబ్బలాడితే ఎరిపోతోందని అంటున్నారు. నేను అది సమస్యా పరిష్కారమని అనుకోను. మనకు ఫెర్టిలైజర్సు, ఇనుము, సిమెంటు, కేంద్రం రాష్ట్రం మధ్య దెబ్బలాటపెట్టుకొని వ్యవహరించాలంటే సమస్యలు పరిష్కారం కావు భారతదేశంలో మనది ఒక రాష్ట్రం కేంద్ర రాష్ట్ర పాలసీలకు అవినా భావసంబంధం ఉంటుందనేది దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి కేంద్రానికి మనకు సంబంధంలేదు అని మనది మనదే, వారిది వారిదే అంటే లాభంలేదు మన రాష్ట్రం సర్ప్లస్ అయినప్పటికి అక్కడ deficit areas కూడ ఉన్నవని ప్రభుత్వానికి తెలుసు దీనికి సంబంధించి రాష్ట్రం మొత్తంమీద ఒక సర్వే చేయించాలి సంవత్సరం మొత్తంమీద ఏ ఏ ప్రాంతాలలో, ధాన్యంకొరకు ఏ రకమైన ప్రజలు బాధపడుతున్నారనే విషయం సర్వేచేయాలి జిల్లాకు సంబంధించే తక్కువ రకాల బియ్యం కొన్ని నెలలు కావలసివస్తాయి జూలై నుండి డిసెంబరువరకు వ్యవసాయ పనులు అయిపోతాయి నూటికి 40 మందికి పని ఉండదు వారు తక్కువ రకమైన బియ్యం తింటారు అప్పుడు ఆ బియ్యం వారికి సెప్లయి కావాలి. ఏ వర్గంవారు ఏ రకమైన ధాన్యంతింటారు, ఏ వర్గానికి ఏ రకమైన ధాన్యం ఎప్పుడు కొరతఅవుతుంది, అవి ఎక్కడ పంపిస్తున్నారు, ఎక్కడ procure చేయవచ్చును—వివరంగా సర్వే చేయించాలి పంపకంకూడ ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుంటే పరిష్కారం అవుతుందని నేను నమ్మను ప్రభుత్వంలో ఉన్నవారూ మనుషులే కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్‌కి ఎరువులు ధాన్యం, డిస్ట్రిబ్యూషన్ ఇచ్చారు, అది ఏ పార్టీ చేతుల్లో ఉన్నాయనే దానివిగుర్తించే

మాట్లాడుటలేదు కృష్ణా జిల్లాలో రెండుమూడు కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్, బ్యాంకు, కమ్యూనిస్టుల చేతుల్లో ఉన్నాయన్నారు ఇక్కడ పార్టీ విషయం కాదు ఫెర్టిలైజర్సు, కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్ పంచాయతి సమితులద్వారా distribute చేశారుకదా, మరి ప్రైవేటుగా రు 80/- లకు దొరుకుతున్న సరుకు ఎక్కడనుంచి వస్తోంది ఈ ఏజన్సీస్ దొంగతనంగానో ఇంకొక రకంగానో ప్రైవేటు మార్కెటుకు ఇచ్చినప్పుడో ఈ విధంగా జరుగుతోంది కొన్నిచోట్ల కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్ రేటుకన్న తక్కువకు మార్కెటులో దొరికాయి ఎందువల్ల ఇట్లా జరుగుతోంది ? ఎవరైనాసరే అవినీతి, ప్రజల కష్టాలను, మార్కెటులో పరిస్థితులను అదమంగా తీసుకొని తిందామ నేతత్వం పాకిపోతోంది దానిని అవకాశంగా తీసుకొని ఆహార సమస్యను exploit చేయటానికి, రాజకీయవాదులు ప్రయత్నించవచ్చు, సొసైటీస్, వ్యాపారస్థులుకూడ ప్రయత్నం చేయవచ్చును దీనికి ఏ పార్టీని, ఏ వ్యక్తినీ నిందించి లాభంలేదు గోపాలకృష్ణయ్యగారు కొన్ని లెక్కలు చెబుతూ ఇంత డబ్బు మార్కెటులోకి వచ్చిందికాబట్టి ధరలు పెరిగిపోతున్న వన్నారు అంతడబ్బు మార్కెటులోకి వచ్చింది అంటే మనకు ఈ నాడు దీర్ఘ కాల ప్రణాళికలు కావాలి ఈ దేశంలో defi it ఉన్నది, industrilisation లేదు ఉత్పత్తి ఎక్కువకాకపోతే తప్పకుండ deficit budget ఉంటుంది Inflation కావలసివస్తుంది. ఆ మేరకు price structure పెరుగుతోంది. అందుకని గవర్నమెంటుపార్టీగాని, ఎవరైనాగాని, price stucture తగ్గతుందని, తగ్గిస్తామని ప్రచారంచేస్తే తగ్గించలేరు, తగ్గిస్తామని ఊరికే భ్రమలుకల్పించితే దాని reaction మొత్తం అందరికీ కొట్టుతుంది, అది తప్పు కాబట్టి ప్లాను పిరియడ్‌లో విపరీతంగా డబ్బువచ్చి మార్కెటులో పడుతుంది, ఆ మేరకు p ice structure ఉంటుంది, ఈ సత్యాన్ని ప్రజలకు మనం చెప్పాల్సి ఉంటుంది బాధపడే ప్రజలను రక్షించడానికి మరొకమార్గం ఏమిటో చూడాలిగాని వాస్తవాన్ని మభ్యపెట్టి ప్రచారంచేయకూడదు కొన్నిప్రాంతాలలో, గవర్నమెంటు నిర్ణయించిన ధరలకు అమ్మకుండా విపరీతంగా అమ్ముతున్నారనేది తెలుసు. అయినప్పుడు రాష్ట్రంలో డిఫిసెట్ ఏరియాస్ ఎక్కడెక్కడ ఉన్నవో సర్వేచేయించి, ఎవరు బాధపడుతున్నారనేదికూడ తెలుసుకోవాలి—అనగా ఏ రకమైన ప్రజలు, కార్మికులా మధ్య తరగతి ప్రజలా ? లేక అప్పుడప్పుడు పనిఉండి, పనిలేక, బాధపడేకాలంలో వచ్చే లంప్ అండ్ ప్రొవిశేరియట్ సెక్షనా? లేక విల్లేజి ప్రొవిశేరియట్ సెక్షనా? ఎవరు బాధపడుతున్నారు, ఎంతకావలసియుంటుంది, సంవత్సరములో ఏ కాలంలో డెఫిసిట్ వస్తుంది సైంటిఫిక్‌గా, సర్వేచేసి ఆ మేరకు ధాన్యాన్ని సంపాదించి ఖచ్చితంగా distribute చేసే పద్ధతి పెట్టితే price structure నిలుస్తుంది గవర్నమెంటుకు చెడ్డపేరు లేకుండాపోతుంది. ఆ పద్ధతిలో వెళ్లుతూ ఇంకా ముందుముందు తీవ్రం అయితే అప్పుడు లేవినింగు పెట్టుకోవచ్చును ముఖ్యంగా ఉత్పత్తిని అధికంచేసి విపరీతంగా surlus create చేసినప్పుడే ఈ బాధలేకుండాపోతుంది. కనుక దానిని దీనిని కలిపి ఒకే సమస్యగా తీసుకొని [illegible] విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ కె గోవిందరావు —అధ్యక్షా, చాలమందిగా సభ్యులు ఈ తీర్మానం పైన మాట్లాడారు ముఖ్యంగా రాజగోపాల్ నాయుడుగారు చేసిన కొన్ని వాద్యాలు చూస్తే ఇప్పటికి జరిగిన స్వేచ్ఛా వ్యాపారం, ఇప్పుడు పెరిగిన ధరలు చాలవేమో, ఇంకా పెరగాలని వారి ఉద్దేశమేమో అనే పద్ధతిలో వారి ఉపన్యాసం ఉన్నదనిపించింది. ఈ ధరలు పెరగడానికి కారణం ఏమిటని వారు చెబుతూ దీనికంతటికీ ప్లాన్సు కారణమని, ఆప్లాన్సను సపోర్ట్ చేసిన కమ్యూనిస్టు కారణమని వింత వాదం చెప్పారు రోజు రోజుకు విపరీతంగా కారణం లేకుండ ధరలు పెంచుకుంటూ పోతున్నటువంటి చట్టా వ్యాపారస్థులు గాని, మిల్ ఓనర్సు గాని వారి దృష్టిలోకి రాకపోవడం సహజం వారు మొదటి నుంచి—స్వేచ్ఛా వ్యాపారుల యొక్క లాభాలు ఇంకా పెరగాలి, వారి పైన పన్నులు పడకూడదనే అభిప్రాయం కలవారు కాబట్టి దానికి ఆశ్చర్య పడవలసిన అవసరంలేదు కమ్యూనిస్టు కాంగ్రెసు ఏకమైనారని వారంటారు. మేము అనుకొనేది—స్వతంత్ర పార్టీవారు కొన్నాళ్లు అటు కూర్చుంటారు, కొన్నాళ్లు ఇక్కడ కూర్చుంటారు వీరి యొక్క basic policies appreciate చేసేవారు అక్కడ కూడ చాలమంది ఉన్నారు. అటు చాలమంది ఈ చట్టా వ్యాపారానికి, ధరల పెరుగుదలకు మిల్ ఓనర్సుపట్ల చాల మెత్తగా ఉండటానికి అదే రకమైన పాలసీ కలిగిన వారున్నారు స్వతంత్ర పార్టీ ప్రత్యక్షంగా ఆ పాలసీతో ఉంటే, అటు కొందరు పరోక్షంగా అటువంటి వారి యడల soft గా ఉండటం వల్లనే మనకు ఈ దుర్దశ వచ్చింది రోజు రోజుకు monopolists పెరుగుతున్నారు, అటు కోటీశ్వరులైన బిర్లాస్, టాటాస్ మొదలైనవారే కాకుండ మన రాష్ట్రంలో ఉండే ధాన్య వ్యాపారస్థులు బ్యాంకులను ఉపయోగించుకొని అక్కడ డబ్బు తెచ్చి forward trading చేసి రైతులవద్ద చౌకగా ధాన్యం కొనేదానికి, లోటు ఏర్పడిన పరిస్థితులలో తమ ఇష్టం వచ్చిన ధరలకు అమ్ముతున్నారు. అటువంటి సందర్భంలో మనం మెదలకుండ కూర్చుంటే ప్రజలు ఏమికావాలి? ఇక్కడ గత డిసెంబరు సెషన్‌లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ తరఫున ఖచ్చితంగా కొన్ని సూచనలు చెప్పడం జరిగింది.

Mr. Speaker:—The discussion on this resolution will be resumed on the next non-official day. The House is adjourned till 8-30 A. M. tomorrow.

(The House then adjourned till Half Past Eight of the Clock on Friday, the 30th July, 1965)